

EKO-GEO Pracownia Geologii i Ochrony Środowiska
Anna Majka - Smuszkiewicz
Adres biura: 20-069 Lublin, ul. Leszczyńskiego 6/1
tel./fax (0-81) 532-77-32
email: info@ekogeo.com.pl
www.ekogeo.com.pl

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO
PROJEKTU PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA EKOLOGICZNEGO ZWIĄZKU GOSPODARKI
ODPADAMI KOMUNALNYMI Z SIEDZIBĄ
W RZĘDOWIE NA LATA 2022 – 2025
Z PERSPEKTYWĄ DO 2029 R.**

Autorzy opracowania:

mgr inż. Anna Majka – Smuszkiewicz
z zespołem

Lublin 2022 r.

SPIS TREŚCI

1	WPROWADZENIE.....	4
1.1	CEL, ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA	5
1.2	METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	7
2	METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROGRAMU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA.....	7
3	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	8
4	CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM.....	10
5	ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA	17
5.1	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚĆ POWIETRZA	18
5.2	ZAGROŻENIE HAŁASEM.....	19
5.3	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	19
5.4	GOSPODAROWANIE WODAMI.....	19
5.4.1	Stan wód powierzchniowych	19
5.4.2	Stan wód podziemnych	20
5.5	GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	21
5.6	ZASOBY GEOLOGICZNE	22
5.7	GLEBY	22
5.8	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	23
5.9	ZASOBY PRZYRODNICZE	26
5.10	ZAGROŻENIE POWAŻNYMI AWARIAMI	34
5.11	ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU I NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIE ŚRODOWISKA	35
6	ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA OCENIANEGO DOKUMENTU	35
7	POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROGRAMU	36
8	ANALIZA I OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	38
9	ANALIZA I OCENA WPŁYWU USTALEŃ PROJEKTU POŚ NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA	44
9.1	WPŁYW NA BIORÓZNORODNOŚĆ	52
9.2	WPŁYW NA ROŚLINY.....	53
9.3	WPŁYW NA ZWIERZĘTA.....	54
9.4	WPŁYW NA OBSZARY CHRONIONE	56
9.5	WPŁYW NA LUDZI.....	66
9.6	WPŁYW NA WODY	68
9.7	WPŁYW NA POWIETRZE	74
9.8	WPŁYW NA POWIERZCHNIĘ ZIEMI	75
9.9	WPŁYW NA KRAJOBRAZ	76
9.10	WPŁYW NA KLIMAT	77
9.11	WPŁYW NA KLIMAT AKUSTYCZNY.....	78
9.12	WPŁYW NA ZASOBY NATURALNE	79
9.13	WPŁYW NA GOSPODARKĘ ODPADAMI.....	79
9.14	WPŁYW NA ZABYTKI	80
9.15	WPŁYW NA DOBRA MATERIALNE.....	81
10	ŚRODKI ZAPOBIEGAJĄCE ORAZ OGRANICZAJĄCE PRAWDOPODOBNE NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I KRAJOBRAZ	81
11	MOŻLIWE TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	83

12	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	83
13	WYKAZ SKRÓTÓW	88
14	SPIS TABEL	88
15	SPIS ZAŁĄCZNIKÓW.....	89

1 Wprowadzenie

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko została sporządzona na potrzeby postępowania prowadzonego w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Programu Ochrony Środowiska dla Ekologicznego Związku Gospodarki Odpadami Komunalnymi z siedzibą w Rzędownie na lata 2022 – 2025 z perspektywą do 2029 r.

Prognoza oddziaływania na środowisko jest elementem postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, prowadzonego obligatoryjnie równolegle do procedury opracowania dokumentów strategicznych z zakresu ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Obowiązek przeprowadzenia postępowania wynika z przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2021 poz. 2373, z późn. zm.). Sporządzanie Prognozy oddziaływania na środowisko skutków realizacji planów i programów jest obowiązkiem wynikającym z przepisów Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE w sprawie ocen oddziaływania na środowisko niektórych planów lub programów.

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko projektu POŚ wynika z zapisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2021 poz. 2373, z późn. zm.). Zgodnie z art. 46 ust. 3 ww. ustawy *projekty polityk, strategii, planów lub programów innych niż wymienione w pkt 1 i 2, których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000 jeżeli nie są one bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony* wymagają przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Z uwagi na położenie w obrębie gmin: Pacanów, Połaniec i Staszów obszarów chronionych w sieci Natura 2000, oraz prawdopodobieństwo znaczącego negatywnego oddziaływania na przedmioty ochrony, wymagane jest sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko przedmiotowego POŚ.

Konieczność sporządzenia oceny oddziaływania na środowisko wynika również z zapisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2021 poz. 1098, z późn. zm.). Art.33 ust. 3 ww. ustawy brzmi: *Projekty polityk, strategii, planów i programów oraz zmian do takich dokumentów, a także planowane przedsięwzięcia, które mogą znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, a które nie są bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub obszarów, o których mowa w ust. 2, lub nie wynikają z tej ochrony, wymagają przeprowadzenia odpowiedniej oceny oddziaływania na zasadach określonych w ustawie z dnia*

3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Prognoza dotyczy terenu objętego Programem Ochrony Środowiska, czyli obszaru w granicach administracyjnych gmin: Oleśnica, Połaniec, Staszów i Szydłów (należących do powiatu staszowskiego) oraz gmin: Pacanów i Tuczępy (powiat buski) oraz ich bezpośrednie otoczenie, w zasięgu potencjalnych wzajemnych wpływów, co powoduje konieczność sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko POŚ.

W prognozie uwzględniono wymagania odnośnie zakresu i stopnia szczegółowości przekazane pismem Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 14.04.2022 r., znak: WOO-III.411.7.2022.ML (zał. nr 1).

Uzgodnienia odnośnie zakresu i stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny przekazał w piśmie z dnia 21.03.2022 r., znak: NZ.9022.5.114.2020/2022 (zał. nr 2).

1.1 Cel, zawartość opracowania

Zgodnie z art. 51 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji celem prognozy jest: analiza oraz ocena środowiska przyrodniczego ze wskazaniem istniejących problemów ochrony środowiska na obszarze programu, a także przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na obszar Natura 2000, a także na środowisko, mogących być rezultatem realizacji wskazanych celów Programu oraz rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy. Reasumując, celem prognozy jest wskazanie możliwych rozwiązań najkorzystniejszych dla środowiska obszaru opracowania POŚ, poprzez identyfikację oraz ocenę przewidywanych oddziaływań ustaleń projektu POŚ na biotyczne i abiotyczne elementy środowiska oraz ludzi.

Szczegółowy zakres informacji wymaganych w prognozie wskazano w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko. Zgodnie z tym artykułem prognoza oddziaływania na środowisko zawiera:

1. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązanie z innymi dokumentami,
2. Informację o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,

3. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analiz skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
4. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
5. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Prognoza określa, analizuje i ocenia:

1. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
2. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
3. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
4. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
5. Przewidywane znaczące oddziaływanie, w tym oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

W Prognozie również przedstawiono:

1. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji omawianego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.
2. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy, przy uwzględnieniu celów i geograficznego zasięgu planowanej zmiany oraz celów i przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralności tego obszaru.

Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach

oddziaływania na środowisko, informacje zawarte w prognozie powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości przedmiotowego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem.

1.2 Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Przy sporządzeniu prognozy zastosowano stacjonarno – analityczne metody prac.

Prognozę sporządzono w oparciu o dostępne materiały źródłowe: materiały planistyczne, informacje zamieszczone na stronie internetowej Ministerstwa Środowiska, informacje na temat stanu środowiska obszaru objętego POŚ i terenów sąsiednich oraz literaturę.

W prognozie przyjęto założenie oceny porównawczej przewidywanych zmian w środowisku w odniesieniu do istniejącego stanu prawnego i rzeczywistego. Ocena porównawcza została wykorzystana w odniesieniu do tych zagadnień, dla których istnieją odpowiednie dane wyjściowe – przeprowadzone były badania pomiarowe w ramach monitoringu środowiska. W oparciu o dostępną wiedzę skoncentrowano się na szczegółowym przeanalizowaniu wpływu wskazanych celów i kierunków interwencji na środowisko, przy założeniu, że zostaną one docelowo zrealizowane.

2 Metody analizy skutków realizacji postanowień Programu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Wdrażanie Programu będzie podlegało regularnej ocenie poprzez sporządzenie Raportu z realizacji Programu co 2 lata w ramach którego nastąpi:

- określenie stopnia wykonania przedsięwzięć/działań,
- określenie stopnia realizacji przyjętych celów,
- oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- analiza przyczyn tych rozbieżności.

Wdrażanie rozwiązań przewidzianych w omawianym POŚ wymaga stałego monitorowania oraz szybkiej reakcji w przypadku pojawiania się rozbieżności pomiędzy projektowanymi rezultatami a stanem rzeczywistym.

Podstawą właściwej oceny wdrażania założeń Programu ochrony środowiska, a także określenia problemów w osiągnięciu założonych celów jest prawidłowy system sprawozdawczości, oparty na zestawie określonych wskaźników. Powinien on zapewnić stałą kontrolę jakości zarządzania środowiskiem planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych oraz pozwolić regulować działalność podmiotów, a jednocześnie ułatwiać funkcjonowanie systemu wydawania decyzji, udzielania zezwoleń i egzekucji.

POŚ określa zasady oceny i monitorowania efektów jego realizacji. W dokumencie tym zaproponowano wskaźniki ilościowe i jakościowe, które powinny pozwolić określić stopień realizacji poszczególnych działań. Ocena realizacji POŚ na podstawie wyznaczonych wskaźników wymaga dobrej współpracy wszystkich zaangażowanych instytucji. Zamieszczone w dokumencie propozycje wskaźników monitorowania jego realizacji są właściwe i pozwalają w pełni ocenić zmiany, jakie nastąpią w środowisku w wyniku ich realizacji.

3 Ogólna charakterystyka projektowanego dokumentu

Aktualizowany Program Ochrony Środowiska dla Ekologicznego Związku Gospodarki Odpadami Komunalnymi z siedzibą w Rzędowie na lata 2022 – 2025 z perspektywą do 2029 r.” został opracowany w oparciu o Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska (Ministerstwo Środowiska, 2 września 2015 r.).

Zgodnie z Wytycznymi MŚ, Program charakteryzuje się zwięzłą strukturą, uwzględniającą w możliwie dużym stopniu strukturę tabelaryczną omawianych zagadnień. Układ dokumentu jest zgodny z zalecanym w Wytycznych i zawiera następujące merytoryczne rozdziały:

- Streszczenie
- Wstęp
- Ocenę stanu środowiska
- Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie
- System realizacji programu ochrony środowiska

Ocenę stanu środowiska przeprowadzono pod kątem dziesięciu podstawowych obszarów przyszłej interwencji: (I) ochrona klimatu i jakości powietrza, (II) zagrożenia hałasem, (III) pola elektromagnetyczne, (IV) gospodarowanie wodami, (V) gospodarka wodno-ściekowa, (VI) zasoby geologiczne, (VII) gleby, (VIII) gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, (IX) zasoby przyrodnicze, (X) zagrożenia poważnymi awariami; w ramach których będą realizowane zadania z zakresu ochrony środowiska. Uwzględniono również adaptacje do zmian klimatu i nadzwyczajne zagrożenia środowiska.

Ocena stanu środowiska zawiera w każdym wskazanym obszarze analizę SWOT, a także końcową ocenę potrzeby realizacji kierunków działań wskazywanych w Wytycznych w kontekście przeprowadzonej dla obszaru gmin analizy.

W podobnym układzie – dziesięciu przyszłych podstawowych obszarów interwencji – zweryfikowano i uaktualniono cele POŚ na lata 2022 -2025. W każdym obszarze sformułowano cel szczegółowy, w ramach którego wskazano główne kierunki działań oraz typy zadań, które będą realizowane na terenie Gmin.

W POŚ zawarto również tabele finansowe wraz z harmonogramem realizacji zadań własnych organu opracowującego POŚ.

Rozdział poświęcony systemowi realizacji programu ochrony środowiska zawiera informacje na temat zarządzania wdrażaniem programu, współpracy z interesariuszami, monitorowania efektów wdrażania programu (wraz z zestawieniem wskaźników monitoringu), informacje o częstotliwości okresowej sprawozdawczości.

Główne cele POŚ przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1. Główne cele i kierunki POŚ

Obszary przyszłej interwencji	Cele na lata 2022 – 2025	Kierunki interwencji
Klimat i powietrze	Zmniejszenie niskiej emisji	Zmniejszenie niskiej emisji z transportu
		Zmniejszenie niskiej emisji z budynków użyteczności publicznej oraz komunalnych
		Zmniejszenie niskiej emisji z budynków mieszkalnych jednorodzinnych
	Kontrola nad wprowadzanymi zanieczyszczeniami do atmosfery	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza
	Rozwój odnawialnych źródeł energii	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza	Prowadzenie monitoringu powietrza Poprawa jakości powietrza	
Klimat akustyczny	Zapewnienie mieszkańcom dobrego klimatu akustycznego	Zmniejszenie emisji hałasu z transportu drogowego
		Wprowadzenie monitoringu hałasu zwłaszcza na terenach zagrożonych hałasem komunikacyjnym
		Minimalizacja emisji hałasu komunikacyjnego
		Uwzględnianie w planowaniu przestrzennym strefowania hałasu – rozgraniczania terenów o zróżnicowanej funkcji
		Ograniczenie emisji hałasu pochodzącego z sektora gospodarczego
Pole elektromagnetyczne	Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka i środowisko	Prowadzenie monitoringu stanu środowiska pod kątem PEM
		Prowadzenie bazy danych o urządzeniach będących emitorem PEM
Gospodarka wodno-ściekowa	Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	Poprawa jakości wód powierzchniowych
		Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków
		Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki
		Zmniejszenie zanieczyszczenia wód związkami organicznymi
Gleby	Racjonalne użytkowanie gruntów	Podniesienie poziomu wiedzy rolników w zakresie ochrony i racjonalnego użytkowania gleb
		Dostosowanie upraw do specyfikacji gleb
		Ograniczenie ilości odpadów

Obszary przyszłej interwencji	Cele na lata 2022 – 2025	Kierunki interwencji
Gospodarka odpadami	Racjonalna gospodarka odpadami	trafiających bezpośrednio na składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów Likwidacja azbestu
Zasoby przyrodnicze	Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych	Ochrona bioróżnorodności gmin Wzrost bioróżnorodności biologicznej gmin oraz utrzymanie i kształtowanie terenów leśnych
Zagrożenie poważnymi awariami	Przeciwdziałanie awariom i zagrożeniom środowiska	Przeciwdziałanie awariom i zagrożeniom środowiska
Edukacja ekologiczna	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy	Pobudzenie u mieszkańców odpowiedzialności za otaczające środowisko i wyeliminowanie negatywnych zachowań Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców

Źródło opracowanie własne

4 Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym

Cele operacyjne wskazane w POŚ są zgodne z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu wspólnotowym, krajowym, wojewódzkim i regionalnym.

Dokumenty wspólnotowe

Przed nami nowy okres finansowania polityki spójności Unii Europejskiej na lata 2021-2027. Podstawowym dokumentem, który określa współpracę UE z Polską, jest Umowa Partnerstwa. Umowa Partnerstwa określa strategię interwencji funduszy europejskich – łączy cele rozwojowe Polski z wyzwaniami Unii Europejskiej. To uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania Funduszy Europejskich w najbliższej dekadzie. Skierowana jest zarówno do urzędników, jak i beneficjentów, którzy realizują projekty. Określa cele i zakres interwencji, odpowiedzialne instytucje za zarządzanie funduszami, programy oraz ich finansowanie.

Punktem wyjścia do planowania nowego okresu polityki spójności są potrzeby i wyzwania zidentyfikowane w dokumentach strategicznych. Dotyczą one kształtowania rozwoju gospodarczego i społecznego w kontekście zmian związanych z demografią, klimatem, cyfryzacją i rozwojem nowych technologii, które nie szkodzą środowisku naturalnemu.

W dniu 30 listopada 2021 r. Rada Ministrów przyjęła projekt Umowy Partnerstwa, który będzie przedmiotem oficjalnych negocjacji z Komisją Europejską. Umowa Partnerstwa została następnie oficjalnie przekazana do Komisji Europejskiej w dniu 15 grudnia 2021 r. Zgodnie z rozporządzeniem unijnym 2021/1060, regulującym realizację polityki spójności, Komisja Europejska ma 4 miesiące od czasu przekazania UP przez państwo członkowskie na wydanie decyzji zatwierdzającej UP. Projekt Umowy Partnerskiej określa **6 celów polityki spójności na lata 2021-2027:**

Cel 1: Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej

Cel 2: Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa

Cel 3: Lepiej połączona Europa

Cel 4: Europa o silniejszym wymiarze społecznym

Cel 5: Europa bliżej obywateli

Cel 6: Umożliwienie regionom i obywatelom łagodzenie skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu

11 grudnia 2019 r. Komisja Europejska opublikowała komunikat w sprawie europejskiego zielonego ładu. Europejski Zielony Ład odpowiada na problemy związane z klimatem i środowiskiem naturalnym.

Jest to nowa strategia na rzecz wzrostu, której celem jest przekształcenie UE w sprawiedliwe i prosperujące społeczeństwo żyjące w nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarce, która w 2050 r. osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto, w tym również gazów pochodzących od zwierząt (CO₂ i metan) i w ramach której wzrost gospodarczy będzie niezależny od eksploatacji zasobów naturalnych. Jej celem jest również ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego UE oraz ochrona zdrowia i dobrostanu obywateli przed zagrożeniami i negatywnymi skutkami związanymi ze środowiskiem.

Korzyści płynące z Europejskiego Zielonego Ładu to m.in.:

- świeże powietrze, czysta woda, zdrowe gleby i różnorodność biologiczna;
- wyremontowane energooszczędne budynki;
- czystsza energia i najnowsze ekologiczne innowacje technologiczne;

Obniżenie emisyjności systemu energetycznego UE ma decydujące znaczenie dla osiągnięcia celów klimatycznych, do najważniejszych zasad należą:

- uznanie efektywności energetycznej za priorytet i rozwijanie sektora energii opartego w dużej mierze na źródłach odnawialnych,
- przystępne cenowo i bezpieczne dostawy energii w UE, rozwój sieci elektrycznych oraz magazynów energii.

Cele wskazane w POŚ są spójne z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu wspólnotowym.

Dokumenty strategiczne poziomu krajowego

– Polityka Ekologiczna Państwa (Uchwała Nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r.)

Kluczowym dokumentem z zakresu kształtowania polityki ekologicznej w Polsce jest Polityka Ekologicznej Państwa (PEP) 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska

i gospodarki wodnej. Rolą Polityki jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. Wzmacnia działania rządu polegające na budowie innowacyjnej gospodarki z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Polityka ekologiczna państwa 2030 jest strategią w rozumieniu ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. W systemie dokumentów strategicznych doprecyzowuje Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) –SOR.

Celem głównym Polityki, jest: rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców. Cele szczegółowe będą realizowane przez kierunki interwencji takie jak:

- zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
- przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej,
- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, –gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- zarządzanie zasobami geologicznymi przez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,
- wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (polegają określaniu granicznych wielkości emisji dla większych zakładów przemysłowych),
- przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,
- edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji,
- usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Ze szczególną intensywnością realizowane będą działania mające na celu poprawę jakości powietrza przez ograniczenie niskiej emisji, która jest główną przyczyną powstawania smogu. Na szczeblu rządowym oznacza to przygotowanie odpowiednich przepisów i instrumentów finansowego wsparcia, takich jak program „Czyste powietrze”, dla niezbędnych inwestycji oraz koordynację ich wdrażania w regionach.

W kontekście coraz częstszego występowania na terenie Polski fali upałów i nocy tropikalnych, jak na przykład w czerwcu bieżącego roku, oraz susz na znaczeniu zyskują

działania związane z adaptacją do zmian klimatu. Ich celem jest przeciwdziałanie miejskim wyspom ciepła, rozbudowa terenów zieleni oraz powszechniejsze retencjonowanie wody na terenach miast i wsi. Polityka ekologiczna państwa 2030 przewiduje, że działania adaptacyjne będą polegały m.in. na opracowaniu i wdrożeniu dokumentów strategicznych/planistycznych w zakresie gospodarowania wodami, wsparciu opracowania i wdrażania miejskich planów adaptacji do zmian klimatu, budowie niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji, renaturyzacji rzek i ich dolin, renaturyzacji mokradeł oraz na rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury. Działania ukierunkowane będą również na zarządzanie wodami opadowymi na obszarach zurbanizowanych poprzez różne formy retencji i rozwój infrastruktury zieleni, ograniczenie zajmowania gruntów oraz zasklepiania gleby. Działania adaptacyjne będą prowadzone także na obszarach wiejskich. Będą one miały na celu w szczególności zwiększenie odporności krajobrazu rolniczego na zmiany klimatu i ochrony produkcji rolnej. Chronione i rozwijane będą zadrzewienia śródpolne i przydrożne oraz prowadzone będą nowe przydrożne nasadzenia, zwłaszcza w regionach najbardziej narażonych na suszę i pustynnienie, o niskim procencie lesistości.

– **Polityka energetyczna Polski do 2040 r.** (Uchwała nr Rady Ministrów z dnia 2 lutego 2021 r.).

„Polityka energetyczna Polski do 2040 r.” to 1 z 9 strategii zintegrowanych wynikających ze „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju”. PEP2040 jest kompasem dla przedsiębiorców, samorządów i obywateli w zakresie transformacji polskiej gospodarki w kierunku niskoemisyjnym.

W PEP2040 podejmowane są strategiczne decyzje inwestycyjne, mające na celu wykorzystanie krajowego potencjału gospodarczego, surowcowego, technologicznego i kadrowego oraz stworzenie poprzez sektor energii dźwigni rozwoju gospodarki, sprzyjającej sprawiedliwej transformacji.

W 2040 r. ponad połowę mocy zainstalowanych będą stanowić źródła zeroemisyjne. Szczególną rolę odegra w tym procesie wdrożenie do polskiego systemu elektroenergetycznego morskiej energetyki wiatrowej i uruchomienie elektrowni jądrowej. Równolegle do wielkoskalowej energetyki, rozwijać się będzie energetyka rozproszona i obywatelska – oparta na lokalnym kapitale.

Transformacja wymaga również zwiększenia wykorzystania technologii OZE w wytwarzaniu ciepła i zwiększenia wykorzystania paliw alternatywnych w transporcie, również poprzez rozwój elektromobilności i wodoromobilności.

– **Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku** (Uchwała Nr 105 Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r.)

Głównym celem krajowej polityki transportowej przedstawionej w strategii jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu

i efektywności sektora transportowego przez utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na poziomie krajowym, europejskim i globalnym. Osiągnięcie tego celu pozwoli na rozwijanie dogodnych warunków, sprzyjających stabilnemu rozwojowi gospodarstwu kraju. Realizacja celu głównego w perspektywie do 2030 r. wymaga podjęcia następujących działań:

- budowy zintegrowanej i wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce;
- poprawy sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym;
- zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności (chodzi m.in. o promocję transportu zbiorowego);
- poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów;
- ograniczania negatywnego wpływu transportu na środowisko;
- poprawy efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

– **Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030** (Uchwała Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r.)

Jest to najważniejszy dokument dotyczący ładu przestrzennego Polski. Jego celem strategicznym jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia: konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie. KPZK 2030 kładzie szczególny nacisk na budowanie i utrzymywanie ładu przestrzennego, formułuje także zasady i działania służące zapobieganiu konfliktom w gospodarowaniu przestrzenią i zapewnieniu bezpieczeństwa, w tym powodziowego.

Cele realizacyjne wskazane w POŚ wpisują się w ww. omówione dokumenty.

Dokumenty strategiczne poziomu wojewódzkiego

– **Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+** (Uchwała Nr 3424/21 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 3 marca 2021 r.).

W strategii przyjęto cztery cele strategiczne. Istotne znaczenie, w aspekcie ochrony środowiska, ma cel strategiczny 2 Przyjazny dla środowiska i czysty region. Cel 2. ma charakter uniwersalny, gdyż odpowiada na globalne wyzwanie klimatyczne oraz potrzeby poprawy stanu środowiska w Polsce i regionie. Wyznaczone cele operacyjne to:

- Cel operacyjny 2.1. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego,
- Cel operacyjny 2.2. Adaptacja do zmian klimatu i zwalczanie skutków zagrożeń naturalnych
- Cel operacyjny 2.3. Energetyka odnawialna i efektywność energetyczna

Realizacja celu strategicznego 2, sprzyjającego zdrowemu i bezpiecznemu środowisku zamieszkania, w istotny sposób wpłynie na poprawę jakości życia społeczności regionalnej.

– **Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020** (zaktualizowany - przyjęty decyzją wykonawczą Komisji Europejskiej 26 maja 2020 r.)

W ramach RPOWŚ wydzielonych zostało 11 osi priorytetowych:

1. Innowacja i nauka,
2. Konkurencyjna gospodarka,
3. Efektywna i zielona energia,
4. Dziedzictwo naturalne i kulturowe,
5. Nowoczesna komunikacja,
6. Rozwój miast,
7. Sprawne usługi publiczne,
8. Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo,
9. Włączenie społeczne i walka z ubóstwem,
10. Otwarty rynek prac,
11. Pomoc techniczna.

– **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego**

(Uchwała Nr XLVII/833/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 września 2014 r.)

Wiodący imperatyw regionalnej polityki przestrzennej to integrowanie działań gospodarczych, politycznych i społecznych, podejmowanych na różnych poziomach zarządzania, z utrzymaniem równowagi środowiska naturalnego, trwałości podstawowych procesów przyrodniczych oraz zachowaniem najcenniejszych wartości krajobrazu. Wśród nadrzędnych priorytetów zagospodarowania przestrzennego w dokumencie tym eksponuje się:

- Wymagania ładu przestrzennego, urbanistyki i architektury,
- Walory architektoniczne i krajobrazowe,
- Wymagania ochrony środowiska przyrodniczego, zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia, a także wymagania osób niepełnosprawnych,
- Wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury,
- Walory ekonomiczne przestrzeni i prawo własności,
- Potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa.

– **Program Ochrony Środowiska dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2015-2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025** (Uchwała Nr XX.290.16 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 5 lutego 2016 r.)

Cel nadrzędny: Zrównoważony rozwój regionu sprzyjający klimatowi z zachowaniem walorów przyrodniczych i racjonalnej gospodarki odpadami.

Cele strategiczne (długoterminowe do 2025 roku) wyznaczone w poszczególnych obszarach interwencji:

- I. Zasoby przyrodnicze: Ochrona różnorodności biologicznej, krajobrazowej i geologicznej województwa
- II. Zasoby wodne i gospodarka wodna: Prowadzenie zrównoważonego gospodarowania wodami umożliwiające osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód
- III. Powietrze atmosferyczne: Poprawa jakości powietrza w województwie świętokrzyskim
- IV. Odnawialne źródła energii: Wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii
- V. Klimat akustyczny: Poprawa klimatu akustycznego w województwie świętokrzyskim
- VI. Pola elektromagnetyczne: Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym
- VII. Gospodarka odpadami: Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa
- VIII. Zasoby geologiczne: Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi
- IX. Poważne awarie przemysłowe: Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii
- X. Lasy: Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych
- XI. Gleby: Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu

– **Aktualizacja Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2026** (Uchwała Nr XI/155/19 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 lipca 2019 r.)

Program zakłada budowę przydomowych oczyszczalni ścieków, realizowaną przez samorządy gminne dla indywidualnych odbiorców oraz dla budynków użyteczności publicznej, z wyłączeniem podmiotów prowadzących działalność gospodarczą (zrzut ścieków przemysłowych). Preferowane będą oczyszczalnie biologiczne działające w oparciu o metodę osadu czynnego lub w złożach biologicznych, tak aby oczyszczanie było zgodne z przepisami ochrony środowiska. Dopuszcza się również realizacje oczyszczalni ze złożami gruntowo – roślinnymi. We wszystkich rodzajach zastosowanych technologii muszą być zastosowane studzienki rewizyjne lub miejsca poboru prób, w celu kontroli procesów oczyszczania ścieków przed ich odprowadzaniem do odbiornika.

– **Aktualizacja Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych w pobliżu dróg wojewódzkich z terenu województwa świętokrzyskiego, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne** (Uchwała Nr XLII/603/18 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 19 marca 2018 r.) oraz **Aktualizacja Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych w pobliżu dróg krajowych z terenu województwa świętokrzyskiego, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie**

akustyczne (Uchwała Nr IV/63/19 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 stycznia 2019 r.).

Program ma na celu określenie niezbędnych priorytetów i kierunków działań, których zadaniem jest zmniejszenie uciążliwości oraz ograniczenie nadmiernego poziomu hałasu na obszarach dróg krajowych i wojewódzkich na terenie województwa świętokrzyskiego.

– **Program ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych** (Uchwała Nr XXII/291/20 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 czerwca 2020 r.)

Celem Programu ochrony powietrza jest wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń poziomów dopuszczalnych i docelowych dla pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu, a następnie wskazanie działań naprawczych, mających na celu ich redukcję do poziomów nieprzekraczających norm. Integralną częścią POP jest Plan działań krótkoterminowych, wdrażany w sytuacjach wystąpienia ryzyka lub przekroczenia poziomów dopuszczalnych/docelowych, informowania społeczeństwa lub alarmowych w strefach województwa świętokrzyskiego w danym roku kalendarzowym.

– **Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (PZRP)** (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r.)

Cele główne zarządzania ryzykiem powodziowym, to:

- zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego,
- obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego,
- poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym.

Zadania przedstawione w POŚ są spójne z założeniami ww. dokumentów.

Dokumenty strategiczne poziomu regionalnego

Przedstawione poniższej dokumenty strategiczne poziomu regionalnego warunkują skuteczną realizację Programu Ochrony Środowiska dla Ekologicznego Związku Gospodarki Odpadami Komunalnymi:

- Strategia Rozwoju Powiatu Buskiego na lata 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Powiatu Staszowskiego na lata 2014-2020,
- Plany gospodarki niskoemisyjnej dla Gmin należących do EZGOK,
- Programy usuwania azbestu dla Gmin należących do EZGOK.

5 Istniejący stan środowiska

W wyniku realizacji Programu stan środowiska na obszarze miast i gmin należących do EZGOK ulegnie poprawie. Brak realizacji zadań zawartych w Programie spowoduje pogorszenie stanu środowiska na tym terenie.

5.1 Ochrona klimatu i jakość powietrza

Ocena jakości prowadzona jest w strefach, gminy należące do EZGOK zaliczane są do strefy świętokrzyskiej.

Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń dla strefy świętokrzyskiej, uzyskane w ocenach rocznych dokonanych z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia i w celu ochrony roślin przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 2. Klasyfikacja strefy świętokrzyskiej wg kryterium ochrony zdrowia i roślin

Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru strefy świętokrzyskiej											
SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5 ²⁾
A	A	A	A	A ¹⁾	A	A	A	A	A	C	A1

Źródło: GIOŚ

¹⁾ Dla ozonu – poziom celu długoterminowego strefa świętokrzyska uzyskała klasę D2

²⁾ Dla pyłu PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza strefa świętokrzyska uzyskała klasę A

Jak widać w powyższej tabeli dla większości badanych zanieczyszczeń w strefie świętokrzyskiej wg kryterium ochrony zdrowia, nie odnotowano przekroczeń i stwierdzono dla nich klasę wynikową A. Jedynie dla benzo(a)pirenu w pyłe PM10 stwierdzono niższą klasę wynikową – C.

Tabela 3. Klasyfikacja strefy świętokrzyskiej wg kryterium ochrony roślin

Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru strefy świętokrzyskiej		
SO ₂	NO _x	O ₃ ¹⁾
A	A	A

Źródło: GIOŚ

¹⁾ Dla ozonu – poziom celu długoterminowego strefa świętokrzyska uzyskała klasę D2

W roku 2020, wg kryteriów ochrony roślin, dotrzymane zostały poziomy dopuszczalne określone dla tlenków azotu, dwutlenku siarki oraz poziomu docelowego O₃ i strefę świętokrzyską zaliczono do klasy A. Z uwagi na przekroczenie poziomu celu długoterminowego ozonu, strefę świętokrzyską zaliczono do klasy D2.

Klasyfikacja strefy świętokrzyskiej pod względem ochrony zdrowia za 2020 rok zmieniła się w porównaniu do roku 2019 w zakresie pyłu zawieszzonego PM10. Dla tego zanieczyszczenia nastąpiło polepszenie sytuacji, gdyż w 2019 roku strefa świętokrzyska uzyskała klasę C, a rok 2020 skutkował brakiem przekroczeń dla PM10.

Ponadto polepszenie sytuacji nastąpiło w zakresie ochrony roślin dla zanieczyszczenia ozonem, który w 2019 roku uzyskał klasę C z racji przekraczania poziomu docelowego, a w 2020 roku klasa polepszyła się do statusu A.

5.2 Zagrożenie hałasem

Klimat akustyczny kształtowany jest głównie przez hałas komunikacyjny, w mniejszym stopniu przez hałas kolejowy i przemysłowy.

Uciążliwości akustyczne na terenie gmin przynależnych do EZGOK są zlokalizowane głównie przy drogach krajowych 79 i 73 oraz drogach wojewódzkich 754, 757 i 764.

Z uwagi na niewielkie natężenie przewozów pasażerskich i towarowych, hałas kolejowy nie ma znaczącego wpływu na kształtowanie klimatu akustycznego na terenie gmin należących do EZGOK.

Na terenie miast i gmin należących do EZGOK funkcjonują zarówno zakłady przemysłowe, warsztaty, jak i podmioty gospodarcze oferujące usługi o charakterze komercyjnym, które mogą wpływać na klimat akustyczny. Oddziaływanie to nie wpływa na klimat akustyczny całego terenu, lecz ma charakter lokalny. Działalność tych podmiotów kształtuje klimat akustyczny jedynie terenów leżących w bezpośrednim ich sąsiedztwie.

5.3 Pola elektromagnetyczne

Stan środowiska w obszarze pól elektromagnetycznych jest dobry. W regionie występuje niski poziom pól elektromagnetycznych w środowisku. Nie stwierdza się przekroczeń dopuszczalnych poziomów.

5.4 Gospodarowanie wodami

5.4.1 Stan wód powierzchniowych

Gminy należące do EZGOK leżą w lewostronnym dorzeczu Wisły.

Główne rzeki omawianego obszaru to Wisła oraz Czarna Staszowska, Wschodnia, Kanał – Strumień, które wraz z dopływami tworzą dobrze rozwiniętą sieć hydrologiczną.

Peryferyjnie położona rzeka Wisła stanowi południową granicę gminy Pacanów i południowo-wschodnią granicę gminy Połaniec.

Według Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły w obrębie gmin należących do EZGOK występują zlewnie 32 jednolitych części wód powierzchniowych JCWP.

Wszystkie JCWP występują w obrębie regionu wodnego Górnej Wisły. Zarządza nimi Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie.

22 JCWP to cieki o statusie naturalnej części wód, 9 z nich to cieki o statusie silnie zmienionej części wód oraz 1 JCWP o statusie sztucznej części wody.

Wszystkie JCWP charakteryzują się złym stanem wód.

Według oceny ryzyka, nieosiągnięcie celów środowiskowych dotyczy 21 JCWP, których zlewnie występują w obrębie gmin należących do EZGOK.

Zbiorniki wodne

Na terenie objętym opracowaniem znajdują się 22 zbiorniki, są to stawy hodowlane i zbiorniki rekreacyjne. Funkcję retencyjno – rekreacyjną pełni zbiornik Chańcza, którego południowa część znajduje się w obrębie gminy Szydłów

Zagrożenie powodziami i podtopieniami

Na terenie gmin należących do EZGOK znajdują się obszary zagrożone powodziami i podtopieniami. Strefy zalewów wód powierzchniowych (powodzi) występują na terenie gmin: Oleśnica (Wschodnia), Pacanów (Wisła, Kanał Strumień), Połaniec (Wisła, Czarna Staszowska, Kanał Strumień i Wschodnia) i Staszów (Czarna Staszowska).

Zminimalizowanie zagrożenia powodziowego realizowane jest poprzez prowadzenie prac remontowych wałów przeciwpowodziowych oraz prowadzenie robót utrzymaniowych, mających na celu zapewnienie swobodnego spływu wód.

5.4.2 Stan wód podziemnych

Zasoby wodne w obrębie gmin należących do EZGOK są nierównomiernie rozmieszczone. Gminy o dużych zasobach wodnych to: Staszów i Szydłów. Obszary gmin: Oleśnica, Pacanów, Połaniec i Tuczępy są ubogie pod względem zasobności w wody podziemne.

Według podziału 172 jednolite części wód podziemnych gminy przynależne do EZGOK zlokalizowane są w obrębie JCWPd 115 i 116.

Zasoby wód podziemnych w obrębie JCWPd 115, dostępne do zagospodarowania, wynoszą 156 019 m³/d, a w JCWPd 116 – 72 207 m³/d.

Ocenę stanu JCWPd przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4. Ocena stanu JCWPd

Identyfikator UE	Nazwa JCWPd	Ocena stanu ilościowego	Ocena stanu chemicznego	Ocena ryzyka
PLGW2000115	115	dobry	słaby	zagrożona
PLGW2000116	116	dobry	dobry	niezagrożona

Źródło WIOŚ Kielece

Celem środowiskowym dla JCWPd jest dobry stan ilościowy i chemiczny. Jak wskazuje powyższa tabela cel środowiskowy dla JCWPd 116 został osiągnięty. Dla JCWPd 115 termin osiągnięcia celu został przedłużony do roku 2027. Ze względu na nieuporządkowaną gospodarkę wodno-ściekową (skutkiem są zanieczyszczenia wód podziemnych związkami NH₄). W programie działań ukierunkowanym na presję, dla JCWPd zaplanowano wszystkie możliwe działania ograniczające negatywny wpływ presji na stan JCWPd. Niemniej jednak ze względu na warunki hydrogeologiczne okres 6 lat jest zbyt krótki, aby mogła nastąpić poprawa stanu wód. Poprawa przewidywana jest w dalszej perspektywie czasowej.

Na terenie gminy Staszów znajduje się GZWP nr 423 Subzbiornik Staszów. Jest to mały zbiornik o mieszanym charakterze: porowym i porowo – szczelinowo – krasowym

Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2016 poz. 1911) JCWPd 115 i 116 są obszarami przeznaczonymi do poboru wody w celu zaopatrzenia ludności w wodę. Dla JCWPd ujmowanych na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, przypisano dodatkowy cel środowiskowy, którym jest utrzymanie stałych wartości wskaźników fizykochemicznych wód przeznaczonych do spożycia, aby zapobiec konieczności modyfikacji procesów uzdatniania wód lub wprowadzeniu uzdatniania wód podziemnych na ujęciach wód podziemnych.

5.5 Gospodarka wodno – ściekowa

Na terenie omawianych gmin dobrze rozwinięta jest sieć wodociągowa, słabiej rozwinięta jest sieć kanalizacji sanitarnej. Najkorzystniejsza sytuacja panuje w gminie Połaniec, największe dysproporcje występują w gminie Szydłów. Długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie gmin należących do EZGOK przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 5. Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

Gmina	Sieć wodociągowa (km)	Ilość przyłączy (szt.)	Sieć kanalizacyjna (km)	Ilość przyłączy (szt.)	Stosunek długości sieci kanalizacyjnej do wodociągowej (%)	% korzystających z sieci wodociągowej	% korzystających z sieci kanalizacyjnej
Oleśnica	63,2	1 198	18,5	623	25,62	97,3	49,5
Pacanów	215,1	2 302	50,1	505	23,29	85,5	20,1
Połaniec	116,9	2 307	129,4	2 163	86,56	100,0	94,9
Staszów	228,8	5 603	159,5	2 683	66,93	89,8	67,9
Szydłów	89,0	1 390	18,1	343	19,89	85,5	21,2
Tuczepy	59,8	1 112	17,1	208	27,67	99,6	18,4

Źródło: GUS

Tabela 6. Zestawienie istniejących oczyszczalni ścieków

Lokalizacja Gmina	Użytkownik	Typ	Przepustowość (m ³ /d)
Oleśnica Oleśnica	Gmina Oleśnica	mech.-biologiczna „Biogradex”	400
Słupia Pacanów	Gmina Pacanów	biologiczno- mechaniczna	210
Słupia Pacanów	Dom Opieki Społ.	biologiczna	42
Łęg Połaniec	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o. o.	mechaniczno-biologiczna	2 600
Staszów Staszów	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o. o.	mechaniczno-biologiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów	9 500
Wiązownica Duża Staszów	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	oczyszczalnia biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków azotu (N), fosforu (P)	400
Szydłów Szydłów	Urząd Gminy	mechaniczno-biologiczna	160
Grabki Duże Szydłów	Urząd Gminy	mechaniczno-biologiczna	60

Lokalizacja Gmina	Użytkownik	Typ	Przepustowość (m ³ /d)
Tuczepy Tuczepy	Urząd Gminy	biologiczno- mechaniczna	170
Brzozówka Tuczepy	Urząd Gminy	biologiczno- mechaniczna	12
Jarosławice Tuczepy	obecnie nieużytkowana	biologiczna	2,5
Kargów Tuczepy	Szkoła Podstawowa	biologiczna	2,5

Źródło: Urzędy miast i gmin

Mieszkańcy nie objęci kanalizacją korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków lub odprowadzają ścieki do zbiorników bezodpływowych (tzw. szamb).

Tabela 7. Ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni

Gmina	Ilość zbiorników bezodpływowych	Ilość przydomowych oczyszczalni
Oleśnica	412	174
Pacanów	895	43
Połaniec	44	49
Staszów	2 896	145
Szydłów	533	21
Tuczepy	438	446

Źródło: GUS

5.6 Zasoby geologiczne

Na omawianym obszarze występują kopaliny podstawowe i pospolite. Kopaliny podstawowe to zaliczana do surowców chemicznych siarka rodzima oraz kamienie łamane bloczne reprezentowane przez wapienie detrytyczne. Pozostałe surowce mineralne zaliczane są do kopalin pospolitych.

Zgodnie z „Bilansem zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na dzień 31 XII 2020” na terenie gmin należących do EZGOK udokumentowane zostały 4 złoża siarki rodzimej, 2 złoża kamieni łamanych bocznych, 13 złóż kruszywa naturalnego, 6 złóż surowców ilastych ceramiki budowlanej i 1 złożo wapieni. Obecnie eksploatowane są 3 złoża kruszywa i 1 złożo łąw. Ogółem w 5 złożach wydobyte zostało zaniechane.

5.7 Gleby

Pokrywa glebowa gmin należących do EZGOK jest zróżnicowana. Gleby najwyższych klas bonitacyjnych znajdują się w gminie Pacanów, gdzie udział gleb klasy I - III wynosi 57% użytków rolnych. W gminie Tuczepy gleby wysokich klas zajmują ok. 20%, a w gminie Połaniec ok. 18%. W pozostałych gminach dominują grunty klasy IV.

W gminach należących do EZGOK ok. 68,52% całkowitej powierzchni wykorzystywane jest jako użytki rolne (grunty orne, sady oraz łąki i pastwiska).

Zagrożeniem dla stanu jakości gleb jest ich degradacja, będąca wynikiem występujących zjawisk erozyjnych. Na erozję wietrzną narażone są głównie grunty znajdujące się w gminach o niskim wskaźniku lesistości: Oleśnica i Pacanów.

Na terenie gmin należących do EZGOK, zgodnie z informacjami z Systemu Osłony Przeciwośuwiskowej (na stronie Państwowego Instytutu Geologicznego) znajduje się pięć osuwisk, zlokalizowanych na terenie gminy Połaniec i jedno w gminie Pacanów.

Tereny leśne

Lasy położone w granicach gmin należących do EZGOK zajmują powierzchnię 14 151,35 ha. Przeważająca część lasów to lasy publiczne, powierzchnia lasów będących własnością osób fizycznych wynosi 4 025,01 ha. Lesistość poszczególnych gmin, wyrażona stosunkiem powierzchni porośniętej lasami do całkowitej powierzchni gmin, jest bardzo zróżnicowana i wynosi od 0,8% (gmina Pacanów) do 36,2% (gmina Staszów).

W granicach gmin należących do EZGOK lasami Skarbu Państwa zarządza Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu, Nadleśnictwa: Staszów, Chmielnik i Łągów. Nadleśnictwa posiadają aktualne Plany Urządzenia Lasów.

Nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa sprawują Starostwa przy pomocy własnych służb do spraw leśnictwa.

5.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Zgodnie z aktualizacją „Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego” z 2016 r., teren województwa świętokrzyskiego został podzielony na 6 regionów gospodarki odpadami komunalnymi, w ramach których założono funkcjonowanie jednego regionalnego zakładu zagospodarowania odpadów (RZZO), w zakresie którego winny funkcjonować regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK), tj. instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Ponadto w województwie wyznaczono 27 instalacji do zastępczej obsługi regionów, na wypadek awarii instalacji regionalnych.

Gminy należące do EZGOK zostały przyporządkowane do Regionu 5.

Tabela 8 Regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych w Regionie 5 Gospodarki Odpadami Komunalnymi na terenie gmin będących członkami EZGOK oraz instalacje przewidziane do zastępczej obsługi tego regionu

Nazwa regionu gospodarki odpadami komunalnymi	Rodzaj regionalnej instalacji		Wykaz regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych		Wykaz instalacji przewidzianych do zastępczej obsługi regionów w przypadku gdy znajdująca się w nich instalacja uległa awarii lub nie może przyjmować odpadów z innych przyczyn	
Region 5	A	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych	Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. Rzędów 40 28-142 Tuczępy	A, B RZZO Rzędów 40 28-142 Tuczępy	Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. ul. Piekoszowska 390 25-645 Kielce	A, B RZZO Promnik ul. Św. Tekli 62 26-067 Strawczyn
	B	Instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów				
	C	Instalacja do składowania odpadów	Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. Rzędów 40 28-142 Tuczępy	C RZZO Rzędów Grzybów 28-200 Staszów	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Staszowie Spółka Gminy z o.o. ul. Wojska Polskiego 3 28-200 Staszów	C ul. Pociuszka 28-200 Staszów
			Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Busku-Zdroju ul. Łągiewnicka 25 28-100 Busko-Zdrój	C Dobrowoda 28-100 Busko-Zdrój	Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. Rzędów 40 28-142 Tuczępy	C RZZO Rzędów Grzybów 28-200 Staszów
			Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Staszowie Spółka Gminy z o.o. ul. Wojska Polskiego 3 28-200 Staszów	C ul. Pociuszka 28-200 Staszów	Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. Rzędów 40 28-142 Tuczępy	C RZZO Rzędów Grzybów 28-200 Staszów

Źródło: Uchwała Nr XXV/356/16 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 lipca 2016 r. w sprawie uchwalenia aktualizacji „Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego”

W obowiązującej ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2022 poz. 699, z późn. zm.) zmieniona została definicja legalnej regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK).

Zgodnie z art. 38b ust. 1 pkt 1 ustawy o odpadach Marszałek Województwa Świętokrzyskiego wydał zarządzenie nr 123/19 z dnia 6 września 2019 r., w którym zamieszczone zostały listy instalacji komunalnych (lista jest na bieżąco aktualizowana).

Na liście funkcjonujących instalacji spełniających wymagania dla instalacji komunalnych, które zostały oddane do użytkowania i posiadają wymagane decyzje pozwalające na

przetwarzanie odpadów, o których mowa w art. 35 ust. 6 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2019 r. poz. 701 ze zm.) umieszczone zostały:

– Instalacja do mechaniczno – biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku znajdująca się w m-ści Rzędów 40, 28-142 Tuczępy.

– Instalacje do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno – biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych znajdujące się w m-ści Grzybów, 28-200 Staszów oraz w m-ści Staszów, ul. Pocieszka, 28-200 Staszów.

Na liście instalacji komunalnych planowanych do budowy, rozbudowy lub modernizacji umieszczone zostały:

– Instalacja do mechaniczno – biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielenia z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku znajdująca się w m-ści Rzędów 40, 28-142 Tuczępy (modernizacja),

– Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno – biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych znajdujących się w m-ści Grzybów, 28-200 Staszów (rozbudowa).

Na terenie RZZO Rzędów planowana jest modernizacja instalacji do MBP (doposażenie instalacji w dodatkowe urządzenia, w tym urządzenia do produkcji peletu z paliwa alternatywnego oraz urządzenia do poprawy jakości paliwa alternatywnego) oraz rozbudowa składowiska poprzez wybudowanie kolejnej – trzeciej kwatery do składowania odpadów.

Tabela 9 Składowiska odpadów na terenie gmin należących do EZGOK

Lp.	Składowisko	Zarządzający	Adres	Gmina
Składowiska odpadów komunalnych				
1.	Staszów – Pocieszka	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Spółka Gminy z o.o. w Staszowie	ul. Wojska Polskiego 3, 28-200 Staszów	Staszów
2.	Grzybów	Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. Rzędów 40, 28-142 Tuczępy	Grzybów, 28-200 Staszów	Staszów
3.	Luszyca	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Połańcu	ul. Krakowska 11 28-230 Połaniec	Połaniec
Składowisko odpadów przemysłowych				
3.	Pióry	Elpoeko Sp. z o.o. Grupa Franspol w Połańcu	28-230 Zawada 26	Połaniec
Składowisko odpadów niebezpiecznych				
4.	Dobrów	Środowisko i Innowacje Sp. z o.o. w Dobrowie	Dobrów 8 28-142 Tuczępy	Tuczępy

Źródło: Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego 2016-2022

Zgodnie z Planem gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego 2012-2018 składowiska Staszów – Pocieszka i Luszyca przewidziane były do zamknięcia.

Składowisko odpadów w Luszyca jest nieczynne od 2012 r. Uzyskano zgodę na zamknięcie wydaną przez Urząd Marszałkowski w Kielcach, która była ważna do 31.05.2019 r. Obecnie są prowadzone prace nad zmianą decyzji Marszałka Województwa Świętokrzyskiego znak: OWŚVII.7241.2.5.2014 z dnia 5 marca 2015 r. ze zm., wyrażającej zgodę na zamknięcie składowiska odpadów w miejscowości. Luszyca, gm. Połaniec.

Jednym z podstawowych założeń nowego systemu gospodarowania odpadami jest obowiązek prowadzenia na terenie nieruchomości selektywnej zbiórki odpadów. W tym celu, właściciele zostali zobowiązani do wyposażenia nieruchomości w pojemniki lub worki do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz pojemniki do gromadzenia odpadów komunalnych zmieszanych o pojemności i liczbie dostosowanej do ilości osób zamieszkujących lub przebywających na terenie nieruchomości, odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych, z koszy ulicznych oraz z koszy zlokalizowanych przy przystankach autobusowych na terenie gminy. Odpady odbierane są wg harmonogramów ustalonych w uchwałach Rad Gminy.

W ramach systemu gospodarki odpadami komunalnymi jednym z obowiązków gmin jest osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niż składowanie oraz ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji i przekazywanych do składowania. W gminach: Połaniec, Staszów, Szydłów i Tuczępy wymagane poziomy recyklingu zostały osiągnięte. W gminach Oleśnica i Pacanów nie osiągnięto poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła.

Usuwanie wyrobów zawierających azbest stanowi jedno z zadań samorządów gminnych. Gminy należące do EZGOK posiadają programy usuwania wyrobów zawierających azbest. Głównym celem programów jest wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców gmin, spowodowanych azbestem oraz likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko. Usuwanie wyrobów zawierających azbest prowadzone jest sukcesywnie w miarę napływających wniosków. Wyroby zawierające azbest powinny zostać usunięte do 2032 roku.

5.9 Zasoby przyrodnicze

Na terenie Gmin należących do EZGOK występują następujące formy ochrony przyrody:

- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- zespół przyrodniczo – krajobrazowy
- węzły i korytarze ekologiczne.

Obszary chronionego krajobrazu

Solecko – Pacanowski Obszar Chronionego Krajobrazu

Solecko – Pacanowski Obszar Chronionego Krajobrazu ustanowiony został rozporządzeniem Nr 12/95 Wojewody Kieleckiego z dnia 29 września 1995 r. w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie kieleckim (zaktualizowanego Uchwałą Nr XXXV/621/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotyczącą wyznaczenia Solecko-Pacanowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu). Teren obszaru chronionego jest intensywnie zagospodarowany rolniczo, a w krajobrazie dominują zbiorowiska nieleśne. Największą wartość mają zbiorowiska torfowiskowe i łąkowe z udziałem halofitów. W granicach Solecko – Pacanowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu znajdują się gminy Oleśnica i Pacanów oraz południowa część gminy Tuczępy.

Cel środowiskowy dla Solecko – Pacanowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu

Głównym celem środowiskowym jest zachowanie i ochrona zbiorników wód powierzchniowych naturalnych i sztucznych, utrzymanie meandrów na wybranych odcinkach cieków oraz zachowanie śródpolnych i śródleśnych torfowisk, terenów podmokłych, oczek wodnych.

Chmielnicko-Szydłowski Obszar Chronionego Krajobrazu

Chmielnicko-Szydłowski Obszar Chronionego Krajobrazu ustanowiony został rozporządzeniem Nr 12/95 Wojewody Kieleckiego z dnia 29 września 1995 r. w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie kieleckim (zaktualizowanego Uchwałą Nr XXXV/620/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotyczącą wyznaczenia Chmielnicko - Szydłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu). Jego pierwszoplanową funkcją jest ochrona wód powierzchniowych. Omawiany obszar pełni ważne ekologiczne funkcje łącznikowe w obrębie Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych, stanowiąc korytarze i ciągi ekologiczne o znaczeniu regionalnym i lokalnym. W granicach Chmielnicko – Szydłowskim Obszarze Chronionego Krajobrazu znajduje się gmina Szydłów oraz zachodnia część gminy Tuczępy.

Cel środowiskowy dla Chmielnicko-Szydłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu

Głównym celem środowiskowym jest ochrona kompleksu ekosystemów, w tym: jezior, małych zbiorników wodnych, cieków oraz siedlisk naturowych: Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion (kod 3150), torfowiska przejściowe i trzęsawiska (kod 7140), Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk (kod 7230), Bory i lasy bagienne (kod 91D0) oraz siedliska priorytetowego Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (kod 91E0).

Jeleniowsko – Staszowski Obszar Chronionego Krajobrazu

Jeleniowsko – Staszowski Obszar Chronionego Krajobrazu ustanowiony został rozporządzeniem Nr 1 Wojewody Tarnobrzeskiego z dnia 5 stycznia 1995 r. (zaktualizowanego Uchwałą Nr XXXV/624/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotyczącą wyznaczenia Jeleniowsko – Staszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu).

Jeleniowsko – Staszowski Obszar Chronionego Krajobrazu położony jest pomiędzy dolinami Koprzywianki i Czarnej. Obejmuje wschodni kraniec Gór Świętokrzyskich, Pogórza Szydłowskiego i Niecki Połanieckiej. Jest to obszar o bardzo urozmaiconej rzeźbie i silnie zalesiony. Wśród lasów dominują tu bory sosnowe, bory mieszane, bory trzcinnikowe, łągi subkontynentalne oraz bory mieszane świeże przechodzące w grąd wysoki i świetlistą dąbrowę. Ponadto występują bory i lasy wilgotne – olsy. Wśród roślinności leśnej zdecydowanie przeważa sosna, a uzupełnieniem są dęby, brzozy, jodły, modrzew, olcha, buk. W wilgotnych dnach dolin rzek, cieków i oczek wodnych występują bogate florystyczne zespoły roślinności szuwarowo-bagiennej, łąkowo bagiennej i bagienno-torfowiskowej z szeregiem rzadkich i chronionych gatunków roślin i ptaków. W obrębie OChK występują również zbiorowiska murawowe i krzewiaste w miejscach nie przydatnych do uprawy: na ścianach wąwozów lessowych, na stromiznach zboczy oraz na bardzo płytkich glebach. Charakterystyczną roślinnością dla tego obszaru są ciepłolubne zbiorowiska kserotermiczne pochodzenia południowoeuropejskiego z szeregiem rzadkich i chronionych gatunków roślin. W zasięgu Jeleniowsko – Staszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu znajduje się północna część gminy Staszów.

Cel środowiskowy dla Jeleniowsko-Staszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu

Głównym celem środowiskowym jest ochrona kompleksu ekosystemów, w tym: jezior, małych zbiorników wodnych, cieków oraz siedlisk naturalnych: Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion (kod 3150), Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne (kod 3160), Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion) (kod 6410), torfowiska przejściowe i trzęsawiska (kod 7140) oraz siedliska priorytetowego Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (kod 91E0).

Obszary Natura 2000

Ostoja Szaniecko-Solecka PLH260034

Ostoja składa się z kilkunastu enklaw z malowniczymi wapiennymi i gipsowymi wzgórzami porośniętymi roślinnością kserotermiczną. Teren przecinany jest licznymi ciekami wodnymi, miejscami tworzącymi zabagnione dolinki, w których wykształciły się torfowiska. W północnej części obszaru znajdują się liczne odsłonięcia gipsów, zwłaszcza wielokrystalicznych; ponadto, obserwuje się liczne formy krasu powierzchniowego i podziemnego np.: leje, studnie, zapadliska, jaskinie krasowe. Środkowa i południowa część

wyróżnia się występowaniem wód mineralnych z wysiękami, którym towarzyszy roślinność halofilna, jak np. w okolicach wsi Owczary. Jest to obszar występowania najcenniejszych siedlisk muraw kserotermicznych i torfowisk węglanowych, łąk solniskowych oraz ciepłych grądów. Teren występowania aż czterech gatunków z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG (*Ostericum palustre*, *Ligularia sibirica*, *Cypripedium calceolus*, *Liparis loeselii*). Zestawienie różnorodności i jakości siedlisk i gatunków unikatowe w skali kraju i Europy. Szacunkowo około 1100 gatunków roślin naczyniowych, w tym ok.70 gatunków chronionych, 200 gatunków zagrożonych w skali regionu i kraju. Niepowtarzalne układy krajobrazowe (w tym krasowe). Ostoja zabezpiecza najcenniejsze półnaturalne siedliska związane z występowaniem wapienia i gipsu. Rozległy, zróżnicowany obszar stanowi najważniejszą w regionie ostoję dla dwóch gatunków motyli dziennych - modraszka telejusa i modraszka nausitousa. Istotne populacje tworzą tu również czerwończyk nieparek i czerwończyk fioletek. Ostoja stanowi znaczący w skali regionalnej obszar występowania pachnicy dębowej, zasiedlającej tu przydrożne i śródpolne wierzby. Jest to także jedna z najważniejszych w regionie ostoja dla kumaka nizinnego i traszki grzebieniastej, które szczególnie licznie zasiedlają południowe krańce ostoji z zalewanymi corocznie łąkami i kompleksami stawów hodowlanych. Spotkać tam można jeszcze dziewięć innych gatunków płazów oraz znaczące w województwie koncentracje ptaków wodno-błotnych. W tej części obszaru stwierdzono także występowanie piskorza i kozy.

Południowo – wschodnia część Ostoji Szaniecko-Soleckiej położona jest w obrębie gminy Pacanów.

Plan zadań ochronnych dla obszaru Ostoja Szaniecko-Solecka PLH260034 przedstawiony został w Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 24 kwietnia 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Świąt., poz. 1449).

W planie zadań ochronnych przedstawiono identyfikację, istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony. Określone zostały również działania związane z utrzymaniem siedlisk.

Z gmin należących do EZGOK działania ochronne prowadzone są na terenie gminy Pacanów. Działania ochronne dotyczą siedlisk: 6410 Zmienneowilgotne łąki trzęślicowe *Molinion* i 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie *Arrhenatherion elatioris* oraz modraszka telejus i płazów: traszki grzebieniastej i kumaka nizinnego. Działania ochronne prowadzone są w obrębach Zołcza Ugory, Biechów i Wola Biechowska.

Ostoja Żywnów PLH260036

Ostoja Żywnów położona jest w obrębie mezoregionów Wyżyna Sandomierska, Góry Świętokrzyskie i Pogórze Szydłowskie. W części wschodniej geologicznym fundamentem obszaru jest przedłużenie Gór świętokrzyskich, natomiast w kierunku wschodnim na skały

paleozoiczne są nałożone osady morskie transgresji mioceńskiej. W większości obszar pokrywa znacznej grubości pokrywa lessowa, co sprawia, że powierzchnia terenu jest dosyć płaska, rozcięta przez dopływ Wisły - Koprzywiankę wraz z dopływami. Koprzywianka, lewostronny dopływ Wisły jest to najdłuższa rzeka płynąca przez Wyżynę Sandomierską, a jednocześnie mająca największe dorzecze. Największym dopływem Koprzywianki na obszarze jest rzeka Kacanka. Utworzono na niej rozległy zbiornik wodny w Szymanowicach k. Klimontowa. Występujące tu gleby to głównie brunatnoziemy, rzadziej czarnoziemy, przez co teren jest intensywnie użytkowany rolniczo. Charakterystyczny dla obszaru krajobraz to stosunkowo płaska wyżyna lessowa, wyniesiona na wysokość 220-290 m n.p.m., z bardzo gęstą siecią dolin i wąwozów lessowych, parowów oraz wzgórz o stromych ścianach stanowiących dopełnienie doliny Koprzywianki i Kacanki, będących dominującą częścią krajobrazu. W dolinie rzeki Koprzywianki oraz jej dopływów znajdują się wychodnie starych skał z ery paleozoicznej, w tym z kambru dolnego. Rzeka miejscami meandruje stwarzając dogodne siedliska dla ekstensywnie użytkowanych łąk, rozlewisk, zastoisk oraz płątów łągów. Rozleglejsze powierzchnie zajęte zwłaszcza przez zbiorowiska łąkowe o różnym stopniu wilgotności znajdują się w dolinie rzeki Kacanki. Zbocza dolin rzecznych, wąwozów lessowych, skarpy śródpolne pokrywają murawy kserotermiczne. Dominującymi zbiorowiskami leśnymi są bory sosnowe i mieszane, nierzadko jednak trafiają się różnego typu zbiorowiska łąkowe, rozczłonkowane często głębokimi wąwozami i jarami, zwłaszcza na zboczach dolin rzecznych. Ogółem stwierdzono tu występowanie 15 typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, zajmujących łącznie ponad 40% obszaru. Największe znaczenie w Ostoi przedstawiają bardzo dobrze wykształcone i użytkowane ekstensywnie świeże łąki, fragmenty muraw kserotermicznych, zbiorowiska łąkowe oraz cenne różne typy łągów o wysokiej bioróżnorodności na poziomie gatunków roślin w skali regionu oraz kraju. Stwierdzono tu nagromadzenie gatunków chronionych, zagrożonych w tym dużą liczbą gatunków górskich. Na różnego typu murawach kserotermicznych występuje wiele rzadkich i zagrożonych w skali kraju gatunków, np. *Cerasus fruticosa*, *Orthanta lutea*. Bogate łąki nawęglanowe nad rzeką Kacanką sprzyjają rozwojowi populacji poczwarówki zwężonej *Vertigo angustior*. W rzece Koprzywiance występuje skójką gruboskorupowa *Unio crassus*. Ostoja jest ważna dla zachowania licznej populacji *Osmoderma eremita* i *Maculinea nausithous*, ten ostatni gatunek znajduje się tutaj na granicy zasięgu. Na terenie proponowanej ostoi występują także motyle: *Maculinea teleius*, *Lycaena dispar*, *Lycaena helle* i ważka *Ophiogomphus cecilia*. Bardzo licznie występuje tutaj *Bombina bombina*. Stwierdzono także występowanie innych gatunków z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG: *Barbastella barbastellus*, *Castor fiber*, *Lutra lutra*, *Lampetra planeri*, *Cottus gobio* oraz gatunki z I Załącznika Dyrektywy Ptasiej: *Alcedo atthis*, *Dryocopus martius*, *Circus aeruginosus*, *Circus pygargus* i *Crex crex*. Dolina Koprzywianki wraz z dopływami stanowi

ważny korytarz ekologiczny o randze krajowej. Ostoja posiada także znaczne walory krajobrazowe.

Południowa część obszaru Ostoja Żyznów znajduje się w obrębie gminy Staszów.

Dla obszaru Ostoja Żyznów PLH260036 plan zadań ochronnych nie został jeszcze opracowany.

Cel środowiskowy dla obszaru Ostoja Żyznów PLH260036

Celem środowiskowym jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony.

Kras Staszowski PLH260023

Kras Staszowski to obszar składający się z kilku fragmentów o różnym charakterze. Na wschód od Staszowa znajduje się kompleks leśny z licznymi lejkami i misami krasowymi. Wskutek gromadzenia się wody wytworzyły się tu różnego typu torfowiska. Po wielowiekowym wydobywaniu torfu na skalę przemysłową wykształciły się liczne jeziora o stosunkowo czystej wodzie z niewielką domieszką związków siarki. Podlegają obecnie wtórnej sukcesji. Zachodni fragment stanowi olbrzymi kompleks stawów rybnych wraz z rezerwatem przyrody- Dzikie Stawy. Stawy poroździelane licznymi groblami są miejscem o dużej bioróżnorodności. Część południowo wschodnia to głównie strumień bez nazwy oraz fragmenty lasów mieszanych z nielicznymi jeziorami krasowymi. Dolina cieku poprzecinana jest licznymi dopływami częściowo zmeliorowanymi. Jest to obszar występowania lasów liściastych, borów, w tym borów mieszanych oraz siedlisk wodno-błotnych powstałych w lejках krasowych. Obecność lejków krasowych i związana z nimi szata roślinna jest najcenniejszą wartością przyrodniczą tego regionu. Lejki są jednocześnie świetnym kalendarium historii szaty roślinnej panującej w okresie holoceni. Obszar obejmuje naturalne typy siedlisk oraz gatunki chronione i zagrożone w skali regionu i kraju. Stwierdzono występowanie aż 12 typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, największy udział mają niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie oraz dobrze wykształcone grądy i łąki.

Północno – zachodnia część obszaru Kras Staszowski znajduje się na terenie miasta i gminy Staszów.

Dla obszaru Kras Staszowski PLH260023 plan zadań ochronnych nie został jeszcze opracowany.

Cel środowiskowy dla obszaru Kras Staszowski PLH260023

Celem środowiskowym jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony.

Tarnobrzaska Dolina Wisły PLH180049

Obszar obejmuje dolinę Wisły ograniczoną do międzywala, na odcinku od ujścia Wisłoki - poniżej Połańca, do Sandomierza. Znaczne powierzchnie wydm nadwiślańskich są pokryte roślinnością inicjującą proces sukcesji. W dolinie rzeki występują dość duże starorzecza, z wykształconą roślinnością naturalną. Na lewym brzegu rzeki Wisły dominują kompleksy łąk, a na prawym znaczne połacie nie wyciętych jeszcze lub nie zdegradowanych lasów nadrzecznych i zarośli wierzbowych. Jest to też teren, gdzie w dużej ilości oprócz cennych siedlisk przyrodniczych występują także duże ilości ptaków, dla których teren ten jest swoistym korytarzem ekologicznym.

W kilku miejscach, na wzniesieniach kilkudziesięciometrowych występują skupiska olszy czarnej z kopytnikiem pospolitym w runie.

Obszar cechuje duża bioróżnorodność gatunków roślin i zwierząt oraz duża różnorodność siedlisk przyrodniczych, takich jak: naturalne starorzecza z roślinnością pływającą, zanurzoną oraz z zaroślową, skupiska łągów nadrzecznych z dużą ilością rodzimych gatunków: topola biała *Populus alba* oraz topola czarna *Populus nigra*, często dużych rozmiarów; łąk kośnych; zarastających wydm nadwiślańskich.

Spośród siedlisk przyrodniczych, największe znaczenie mają tu : łągi nadrzeczne, łąki selernicowe oraz starorzecza.

Obszar ten jest bogaty w licznie występujące tu gatunki ryb i płazów.

Zachodni kraniec obszaru Tarnobrzaska Dolina Wisły, o powierzchni ok. 1,5 ha, znajduje się w obrębie gminy Połaniec.

Dla obszaru Tarnobrzaska Dolina Wisły PLH180049 plan zadań ochronnych nie został jeszcze opracowany.

Cel środowiskowy dla obszaru Tarnobrzaska Dolina Wisły PLH180049

Celem środowiskowym jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony.

Zespoły Przyrodniczo – Krajobrazowe

Na terenie gmin należących do EZGOK znajdują się dwa zespoły przyrodniczo – Krajobrazowe: „Golejów” i w Dobrowie (gm. Tuczępy).

Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy „Golejów”

Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy „Golejów” znajduje się na obrzeżach Staszowa. Utworzony został Rozporządzeniem nr 4/2003 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (Dz. Urz. Woj. Święt. z 2003 r. Nr 14, poz. 160). Obejmuje obszar o powierzchni 1,41 ha. Zespół stanowi starodrzew sosnowo

– dębowy, który jest elementem dawnych naturalnych lasów. Znajdujące się tutaj dęby mają 140-150 lat i osiągają wysokość do 24 m.

Cel środowiskowy dla obszaru Zespołu Przyrodniczo – Krajobrazowego „Golejów”

Celem środowiskowym dla Zespołu Przyrodniczo – Krajobrazowego „Golejów” jest zachowanie obszaru porośniętego starodrzewem sosnowo – dębowym.

Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy we wsi Dobrów

Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy we wsi Dobrów utworzony został na powierzchni 19,79 ha, w oparciu o Rozporządzenie Nr 14/93 Wojewody Kieleckiego z dnia 30 grudnia 1993 r. w sprawie uznania za zespół przyrodniczo - krajobrazowy (Dz. Urz. Woj. Kieleckiego Nr 1, poz. 2 z dn. 03.02.1994 r.) Jest to obszar o dużej różnorodności gatunków drzew i krzewów przynależnych do flory rodzimej i obcej.

Cel środowiskowy dla obszaru Zespołu Przyrodniczo – Krajobrazowego w Dobrowie

Celem środowiskowym dla Zespołu Przyrodniczo – Krajobrazowego w Dobrowie jest zachowanie unikatowych zasobów genowych, zabezpieczenie materiału siewnego oraz zachowanie walorów krajobrazowych i dydaktycznych.

Pomniki przyrody

Na terenie gmin należących do EZGOK ochroną pomnikową objęto 27 tworów, są to pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej. Najczęściej są to rosące pojedynczo bądź grupowo okazałe drzewa – 21 dębów, szypułkowych, 5 modrzewi europejskich, 5 klonów pospolitych, cis pospolity buk zwyczajny, grab pospolity, orzech czarny, lipa drobnolistna. Ochroną pomnikową objęto również dwa odsłonięcia geologiczne i gład narzutowy. Najwięcej pomników przyrody znajduje się w gminie Staszów, w gminach Oleśnica i Tuczępy brak jest pomników przyrody.

Cel środowiskowy dla pomników przyrody: Utrzymanie status quo.

Właściwy stan ochrony pomników przyrody polega na prowadzeniu nadzoru nad ich utrzymaniem oraz zabiegów pielęgnacyjnych lub konserwacyjnych pomników przyrody. Obok prawnej ochrony drzewa pomnikowe wymagają systematycznych i intensywnych zabiegów pielęgnacyjnych, mających przedłużyć ich życie.

Węzły i korytarze ekologiczne

ECONET-PL

W zasięgu węzła o znaczeniu międzynarodowym znajduje się południowa części gminy Pacanów (32M – Buski). Korytarzem ekologicznym o znaczeniu międzynarodowym jest dolina Wisły, w jego zasięgu znajdują się południowe części gmin: Pacanów i Połaniec. Jest to korytarz ekologiczny 28m – Tarnobrzeski Wisły.

Rolę regionalnych korytarzy ekologicznych pełnią doliny rzek: Czarna Staszowska, Kanał – Strumień i Wschodnia.

W „Projekcie korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce” przedstawiono mapę korytarzy istotnych dla populacji dużych ssaków leśnych oraz spójności siedlisk leśnych i wodno-błotnych w skali krajowej i kontynentalnej. Północno – zachodnia i północna część gminy Połaniec, północno – zachodnia część oraz fragmenty południowe i północno – wschodnie gminy Staszów, niewielki południowo – wschodni fragment gminy Oleśnica oraz małe północno – wschodnie fragmenty gminy Szydłów znajdują się w obrębie korytarza ekologicznego KPdC-8a Góry Świętokrzyskie – Dolina Wisły. Środkowa i południowa część gminy Pacanów oraz południowo – zachodnia i południowa część gminy Połaniec położone są w obrębie korytarza ekologicznego KPd-10 Dolina Górnej Wisły.

Tereny zielone

Bardzo ważną funkcję przyrodniczą, szczególnie w obrębie miast, pełnią tereny zieleni.

Na terenach gmin należących do EZGOK realizowane są zadania polegające na utrzymaniu istniejącej zieleni m.in. poprzez nasadzenia drzew, krzewów, kwiatów, oczyszczanie, regularne koszenie trawników i odchwaszczanie.

5.10 Zagrożenie poważnymi awariami

Poważne awarie przemysłowe należą do trudno przewidywalnych zagrożeń środowiska, dlatego możliwości przeciwdziałania im są ograniczone.

Na terenie Gmin należących do EZGOK znajduje się zakład dużego ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej (ZDR) – Grupa Azoty Kopalnie i Zakłady Chemiczne Siarki „Siarkopol” S.A. Zakład Chemiczny w Dobrowie, 28-142 Tuczępy oraz zakład o zwiększonym ryzyku (ZZR) – ENEA Elektrownia Połaniec S.A., Zawada 26, 28-230 Połaniec. Za bieżący nadzór nad ZDR i ZZR oraz aktualizację rejestru tych zakładów odpowiada Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska oraz Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej.

Poważna awaria może wystąpić również podczas transportu materiałów niebezpiecznych: w wyniku kolizji drogowej lub kolejowej, a także rozszczelnienia cystern kolejowych lub autocystern. Na terenie objętym opracowaniem niekontrolowane uwolnienie środków chemicznych może powstać w czasie transportu drogowego wzdłuż odcinków dróg: 73, 757, 764 i 765 (wg danych z KW PSP).

Zagrożenie pożarowe stwarza także obecność gazociągu przesyłowego wysokiego ciśnienia.

5.11 Adaptacja do zmian klimatu i nadzwyczajne zagrożenie środowiska

Wskutek ocieplania się klimatu może nastąpić wzrost częstości występowania groźnych zjawisk pogodowych takich jak: fale upałów lub zimna, intensywne opady, burze, susza, podnoszenie się poziomu rzek. Będą one miały wpływ na różne sektory i obszary funkcjonowania Gmin takie jak: rolnictwo, leśnictwo, zasoby i gospodarka wodna, bioróżnorodność, energetyka, budownictwo, gospodarka przestrzenna.

Nadzwyczajne zagrożenia wywołane zmianami klimatycznymi z jakimi należy się liczyć na omawianym terenie to: powodzie i podtopienia, susza, huraganowe wiatry, nawalne deszcze, gradobicia, w porze zimowej gołoledź i szadź i okiść, występowanie ruchów masowych (osuwiska).

6 Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia ocenianego dokumentu

Główne problemy środowiskowe na terenie gmin należących do EZGOK zostały zidentyfikowane na podstawie analizy stanu środowiska dokonanej w poprzednim rozdziale.

Problemy i zagrożenia związane z jakością powietrza

- przekroczenia dopuszczalnych poziomów benzo(a)pirenu w powietrzu,
- zabudowa mieszkaniowa, w której głównym źródłem zaopatrzenia w ciepło są indywidualne systemy grzewcze wykorzystujące źródła konwencjonalne o niskiej sprawności oraz stosowanie odpadów jako paliwa,
- rozbudowana sieć dróg oraz znaczna ilość samochodów,
- zbyt mały udziału energii pozyskiwanej z odnawialnych źródeł energii.

Problemy i zagrożenia związane z hałasem

- wzrastająca ilość samochodów.

Problemy i zagrożenia związane z oddziaływaniem PEM

- brak zagrożeń.

Problemy i zagrożenia związane z gospodarką wodno- ściekową

- znaczna ilość terenów nieskanalizowanych i odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków do środowiska gruntowo – wodnego,
- zrzut nieoczyszczonych ścieków z sektora komunalnego do gruntów,
- brak podłączeń części budynków zabudowy jednorodzinnej do kanalizacji,
- zagrożenie rzek eutrofizacją,
- konieczność uregulowania gospodarki wodno – ściekowej poprzez rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,

- niewystarczająco dobry stan/potencjał ekologiczny wód powierzchniowych oraz zły stan ogólny JCWP,

- zagrożone powodziami i podtopieniami.

Problemy i zagrożenia związane z glebami

- rozwój sieci komunikacyjnej,

- urbanizacja,

- erozja wietrzna,

- osuwiska.

Problemy i zagrożenia związane z gospodarką odpadami

- niedostateczna ilość odpadów komunalnych zbieranych selektywnie,

- zwiększająca się ilość odpadów komunalnych,

- na terenach wiejskich duża ilość obiektów z pokryciami azbestem,

Problemy i zagrożenia związane z ochroną przyrody

- nieustanowione plany zadań ochronnych dla obszarów Ostoja Żyznów PLH260036, Kras Staszowski PLH260023 i Tarnobrzaska Dolina Wisły PLH180049,

- rozwijający się transport i przemysł,

- występowanie terenów zalewowych,

- zły stan ogólny wód powierzchniowych,

Problemy i zagrożenia związane z poważnymi awariami

- obecność zakładów zaliczonych do ZDR i ZZR,

- rozwój sieci komunikacyjnej.

7 Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Programu

Każda działalność człowieka, a szczególnie inwestycyjna, to ingerencja w środowisko naturalne. Wszystko ma jakiś pewien wpływ na ludzi, zwierzęta, krajobraz. Podstawową kwestią jest minimalizacja tego wpływu. W przypadku odstąpienia od realizacji wskazanych w POŚ zadań, zostałby zachowany stan dotychczasowy. Ogólnie uważa się, że nie podejmowanie działań ma charakter prośrodowiskowy. Tymczasem częste są sytuacje, gdy planowane działania pozwalają na porządkowanie struktur i procesów, a osiągnane efekty niosą korzyści środowiskowe.

Brak realizacji Programu przyczyniać się będzie do utrwalania oraz występowania negatywnych tendencji w środowisku, zwłaszcza w zakresie: jakości wód powierzchniowych, stanu powietrza atmosferycznego, zagrożenia dla obszarów objętych ochroną prawną.

Ocenia się, że w wariancie braku realizacji ustaleń Programu ochrony środowiska, w szczególności dotyczących określenia kierunków ochrony cennych zasobów przyrodniczych oraz kierunków rozwoju infrastruktury technicznej, poprawa stanu środowiska oraz utrzymanie i ochrona walorów przyrodniczych byłaby trudna do realizacji. Zaniechanie realizacji zapisów POŚ, w odniesieniu do zaniechania realizacji planowanych inwestycji spowoduje dalszy rozwój i miejscowe zanieczyszczanie środowiska, co najmniej na poziomie takim, jaki to ma miejsce obecnie. Brak realizacji planów rozwojowych sieci wodociągowo – kanalizacyjnych, brak realizacji inwestycji w zakresie energii odnawialnej czy poprawy systemu komunikacyjnego będzie prowadziło do dalszego zanieczyszczania wód ściekami czy zanieczyszczeń pyłowych i gazowych na tych obszarach gmin, gdzie występują jeszcze braki w tym zakresie.

Wprawdzie na etapie realizacji niektórych zadań mogą zachodzić pewne niekorzystne oddziaływania i uciążliwości związane z realizacją inwestycji, które mogą w pewnym stopniu pogarszać stan środowiska w stosunku do jego stanu obecnego, przed realizacją zapisów POŚ. Mając jednak na uwadze efekt ekologiczny planowanych działań, ocenia się, że brak realizacji zapisów Programu spowoduje pogorszenie lub co najmniej utrzymywanie się stanu środowiska na obecnym poziomie, co w niektórych przypadkach oznacza utrzymywanie się stanu środowiska i jakości poszczególnych komponentów na niezadawalającym poziomie.

Nie bez znaczenia są również oddziaływania inne niż środowiskowe, mające jednak wpływ na stan ochrony środowiska w sposób pośredni. Przewiduje się, iż w przypadku braku realizacji omawianego dokumentu może dojść do następujących skutków:

- niezgodność z przepisami krajowymi i międzynarodowymi, skutkująca, m.in. konsekwencjami finansowymi,
- konieczność ponoszenia wysokich (i stale wzrastających) opłat za korzystanie ze środowiska,
- uniknięcie zysków możliwych do osiągnięcia w wyniku stosowania nowoczesnych i odnawialnych technologii,
- postępujący zanik świadomości ekologicznej społeczeństwa (brak postrzegania wartości środowiska naturalnego, nieuwzględnianie aspektów środowiskowych w podejmowaniu codziennych decyzji wpływających na ogólny stan środowiska itp.).

Niepodejmowanie wskazanych w POŚ działań, dotyczących różnych obszarów interwencji, zachowanie obecnego stanu rzeczy jest więc niekorzystnym rozwiązaniem zarówno z punktu widzenia ochrony środowiska jak i w aspekcie społecznym.

8 Analiza i ocena znaczących oddziaływań na środowisko

Program Ochrony Środowiska jest dokumentem opracowywanym w celu nakreślenia kierunków działań, które będą służyć poprawie stanu środowiska w długofalowym horyzoncie czasowym.

Planowane zadania są proekologiczne – zmierzają do poprawy jakości powietrza, klimatu akustycznego, wód powierzchniowych, powierzchni ziemi, ochrony bioróżnorodności, poprawy stanu obszarów chronionych. Jednak realizacja planowanych zadań może potencjalnie niekorzystnie oddziaływać na poszczególne komponenty środowiska.

Wstępna analiza oddziaływania na środowisko typów inwestycji wskazuje, iż wszelkie przedsięwzięcia o charakterze inwestycyjnym, będą generowały uciążliwości dla środowiska na etapie ich realizacji, natomiast na etapie użytkowania będą oddziaływać pozytywnie i przyczyniać się do ograniczania presji na środowisko – stąd można je zaliczyć do przedsięwzięć o mieszanych oddziaływaniach, zarówno pozytywnych jak i negatywnych .

W poniższej macyry oddziaływań oceniono zadania wynikające bezpośrednio z harmonogramu realizacji zadań wyznaczonych w POŚ.

Tabela 10 Wybrane kryteria oceny wpływu POŚ

Obszar oddziaływania	Kryteria oceny
Różnorodność biologiczna	<ul style="list-style-type: none"> – wpływ na gatunki i siedliska objęte ochroną zagrażający bioróżnorodności – wpływ na spójność obszarów chronionych – wpływ na drożność lądowych, powietrznych i wodnych korytarzy ekologicznych
Rośliny	<ul style="list-style-type: none"> – wpływ na warunki wegetacji roślin – oddziaływanie przez mechaniczne zniszczenie roślinności; – usuwanie roślinności na skutek kolizji z planowanymi przedsięwzięciami – wpływ na specyficzne siedliska roślinności np. wodne
Zwierzęta	<ul style="list-style-type: none"> – wpływ na warunki życia zwierząt – wpływ na warunki migracji zwierząt
Obszary chronione	<ul style="list-style-type: none"> – wpływ na chronione gatunki roślin i siedliska przyrodnicze – wpływ na chronione gatunki zwierząt i ich siedliska – wpływ na utrzymanie spójności obszarów chronionych – wpływ na drożność korytarzy ekologicznych
Ludzie	<ul style="list-style-type: none"> – wpływ na poziomy imisji zanieczyszczeń w powietrzu (warunki życia) – wpływ na poziom klimatu akustycznego (warunki życia) – wpływ na dostępność i jakość wody przeznaczonej do spożycia (warunki życia) – wpływ na jakość życia ludzi
Wody	<ul style="list-style-type: none"> – wpływ na stan wód powierzchniowych i podziemnych – wpływ na GWZP wrażliwych na zanieczyszczenie – wpływ na występowanie podtopień i powodzi – wpływ na występowanie deficytów wody
Powietrze	<ul style="list-style-type: none"> – wpływ na wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych – wpływ na poziom imisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych – wpływ na stan klimatu akustycznego
Powierzchnia ziemi	<ul style="list-style-type: none"> – wpływ na ukształtowanie terenu – wpływ na stabilność gruntów i podatność na ruchy masowe ziemi

Obszar oddziaływania	Kryteria oceny
	<ul style="list-style-type: none"> - wpływ na walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej - wpływ na ochronę gruntów rolniczych i leśnych przed ich przeznaczeniem na cele nierolnicze i nieleśne - wpływ na jakość gleby i ziemi (zanieczyszczenie)
Krajobraz	- wpływ na zachowanie krajobrazów naturalnych
Klimat	<ul style="list-style-type: none"> - wpływ na emisję CO₂ - wpływ na zużycie paliw kopalnych - wpływ na wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych - wpływ na efektywność energetyczną
Zasoby naturalne	<ul style="list-style-type: none"> - wpływ na zużycie surowców naturalnych - wpływ na racjonalne wykorzystanie zasobów
Gospodarka odpadami	<ul style="list-style-type: none"> - wpływ na ilość wytwarzanych odpadów - wpływ na zapobieganie wytwarzania odpadów - wpływ na efektywność odzysku, w tym recyklingu odpadów - wpływ na bezpieczne unieszkodliwianie odpadów
Zabytki	<ul style="list-style-type: none"> - wpływ na stan techniczny obiektów zabytkowych - wpływ na poprawę, funkcjonalności i dostępności zabytków - wpływ na ekspozycję obiektów zabytkowych
Dobra materialne	<ul style="list-style-type: none"> - wpływ na wartość nieruchomości - wpływ na stan techniczny obiektów - wpływ na efektywność gospodarowania

Źródło opracowanie własne

Zidentyfikowane oddziaływania na środowisko w odniesieniu do poszczególnych aspektów środowiskowych przedstawiono w poniższej tabeli. W matrycy środowiskowych oddziaływań zastosowano następujące oznaczenia:

Tabela 11 Charakter prawdopodobnych oddziaływań – oznaczenia

Oddziaływanie	
pozytywne	
potencjalnie negatywne	
możliwe zarówno pozytywne jak i negatywne	

Źródło opracowanie własne

Tabela 12 Wykaz zastosowanych wskaźników i ich skrótów

Wykaz zastosowanych wskaźników i ich skrótów		
bezpośredniość oddziaływania	bezpośrednie	B
	pośrednie	P
	wtórne	W
	skumulowane	SK
okres trwania oddziaływania	krótkoterminowe	K
	średnioterminowe	Ś
	długoterminowe	D
częstotliwość oddziaływania	stałe	S
	chwilowe	C
zasięg oddziaływania	miejscowe	M
	lokalne	L
	ponadlokalne	pL
	regionalne	R
	ponadregionalne	pR
intensywność przekształceń	nieistotne	nie
	nieznaczne	niez
	zauważalne	zauw
	duże	du

Źródło opracowanie własne

Cel	Kierunek interwencji	BIORÓŻNORODNOŚĆ	OBSZARY CHRONIONE	ROŚLINY	ZWIERZĘTA	LUDZIE	WODY	POWIETRZE	POWIERZCHNIA ZIEMI	KRAJOBRAZ	KLIMAT	ZASOBY NATURALNE	ZABYTKI	DOBRA MATERIALNE
	komunikacyjnym													
	Ograniczenie emisji hałasu pochodzącego z sektora gospodarczego					P, D, S, M								
Pole elektromagnetyczne														
Minimalizacja oddziaływania PEM na zdrowie i środowisko	Prowadzenie monitoringu stanu środowiska pod kątem PEM					P, D, S, M								
	Prowadzenie bazy danych o urządzeniach będących emitorem PEM					P, D, S, M								
Gospodarka wodno – ściekowa														
Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków	B, D, K, S, C, M, L, du	B, D, K, S, C, M, L, du	B, D, K, S, C, M, zauw,	B, D, K, S, C, M, L, du	B, D, S, L	B, D, K, S, C, M, L, niez,	B, D, K, S, C, S, M, niez,	B, D, K, S, C, M, L, du	B, D, K, S, C, M, L, du	P, D, S, pL	W		W, P, D, R
	Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki	B, D, K, S, C, M, L, du	B, D, K, S, C, M, L, du	B, D, K, S, C, M, L, zauw,	B, D, K, S, C, M, L, du	B, D, S, L	B, D, K, S, C, M, L, niez,	B, D, K, S, C, S, M, niez,	B, D, K, S, C, M, L, du	B, D, K, S, C, M, L, du	P, D, S, pL	W		W, P, D, R
	Zmniejszenie zanieczyszczenia wód związkami organicznymi			W, P, D, O, R		B, D, K, S, S, C, M, L, R	P, D, K, S, S, C, M, L, R							
Ochrona przeciwpowodziowa	Realizacja obiektów małej retencji, przebudowa i konserwacja wałów przeciwpowodziowych	B, D, S, M, niez.	B, D, S, M, niez., zauw., du	B, D, S, M, niez.	B, D, S, M, niez.	B, D, S, pL, niez.	B, D, S, M, niez.	B, D, S, M, niez.	B, D, S, M, niez.	B, D, S, M, niez.	P, D, S, M, niez.			B, D, S, M, du,
Gleby														
Racjonalne użytkowanie gruntów	Podniesienie poziomu wiedzy rolników w zakresie ochrony i racjonalnego użytkowania gleb			B, P, D, S, M		P, D, S, M, L, R, pR			B, P, D, S, M					

Cel	Kierunek interwencji	BIORÓŻNORODNOŚĆ	OBSZARY CHRONIONE	ROŚLINY	ZWIERZĘTA	LUdzie	WODY	POWIETRZE	POWIERZCHNIA ZIEMI	KRAJOBRAZ	KLIMAT	ZASOBY NATURALNE	ZABYTKI	DOBRA MATERIALNE
	Dostosowanie upraw do specyfiki gleb			B, P, D, S, M		P, D, S, M, L, R, pR			P, D, S, M					
Gospodarka odpadami														
Racjonalna gospodarka odpadami	Ograniczenie ilości odpadów trafiających bezpośrednio na składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów			B, D, K, S, C, M		B, D, S, M, L, R, pR	B, D, K, S, C, M, L, R, pR	B, D, K, S, C, M, L, R, pR	B, D, S, M	B, D, S, M				W, P, D, R
	Likwidacja azbestu					P, D, S, M	P, D, K, S, C, M, L, R, pR	P, D, S, M	P, D, K, S, S, C, M	P, D, K, S, S, C, M				
Zasoby przyrodnicze														
Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych	Ochrona form ochrony przyrody i innych obszarów cennych przyrodniczo	P, D, S, C, M, L, R	P, D, S, C, M, L, R	P, D, S, C, M, L, R	P, D, S, C, M, L, R	P, D, K, S, C, M	P, D, K, S, S, C, M, L, R	P, D, K, S, S, C, M, L, R	P, D, K, S, S, C, M, L, R	P, D, K, S, S, C, M				
	Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów, w tym m.in.: przywrócenie/utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków fauny i flory w ramach sieci Natura 2000	B, D, K, S, C, M	B, D, K, S, C, M	B, D, K, S, C, M	B, D, K, S, C, M	P, D, K, S, C, M	P, D, K, S, C, M, L, R		P, D, K, S, S, C, M	P, D, K, S, S, C, M				
	Stworzenie warunków ochrony korytarzy ekologicznych i przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej	P, D, S, C, M, L, R	P, D, S, C, M, L, R	P, D, S, C, M, L, R	P, D, S, C, M, L, R		P, D, S, C, M, L, R							
	Ochrona pomników przyrody													
	Tworzenie zielonej infrastruktury						B, S, M, zauw.							B, S, M, zauw.

Cel	Kierunek interwencji	BIORÓŻNORODNOŚĆ	OBSZARY CHRONIONE	ROŚLINY	ZWIERZĘTA	LUDZIE	WODY	POWIETRZE	POWIERZCHNIA ZIEMI	KRAJOBRAZ	KLIMAT	ZASOBY NATURALNE	ZABYTKI	DOBRA MATERIALNE
Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy														
Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy	Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców					B, P, D, S, K, C, X, S, M, L, R, PL, R	P, D, K, S, S, M, C	P, D, S, S, K, M, L, R, PL, R				P, S, S, C, K, D		

Źródło opracowanie własne

Odnośnie wskazanych w powyższej matrycy oddziaływań należy zaznaczyć, że projekt Programu Ochrony Środowiska dla Ekologicznego Związku Gospodarki Odpadami Komunalnymi z siedzibą w Rzędowie na lata 2022 – 2025 w większości przypadków nie przedstawia szczegółowych informacji na temat wyznaczonych w nim zadań, zakresu planowanych prac, przyjętych technologii – najczęściej informacja dotyczy wskazania lokalizacji. Jest to dokument wyznaczający priorytety, kierunki działań oraz ogólnie sformułowane zadania mające na celu poprawę stanu środowiska i sprzyjające zrównoważonemu rozwojowi. Wynika z tego pewien obszar ryzyka i niepewności w zakresie prognozowania ich oddziaływań. Należy więc mieć na uwadze tę niepewność, a planując i realizując przedsięwzięcia należy zachować priorytety ochrony środowiska. W związku z tym podczas realizacji poszczególnych zadań wskazanych w POŚ należy zwracać szczególną uwagę na to jak dane zadania będą wpływały na ochronę przyrody. Przystępując do planowania realizacji zadań inwestycyjnych związanych np. z modernizacją lub budową dróg, sieci kanalizacyjnej, wodociągowej, itp. należy zawsze mieć na uwadze ich wpływ na wartości przyrodnicze zarówno w miejscu przedsięwzięcia jak i na terenach sąsiednich. W szczególności należy zwrócić uwagę na obszary cenne przyrodniczo oraz pomniki przyrody. W przypadku działań realizowanych na terenach cieków wodnych, jako powiązań pomiędzy terenami czynnymi przyrodniczo, należy zwrócić uwagę na fakt, iż negatywny wpływ na środowisko podczas wykonywania działań będzie oddziaływał krótkoterminowo. Wszystkie zadania przeprowadzane na terenie cieków wodnych i rzek będą oddziaływać na przyrodę długofalowo pozytywnie.

9 Analiza i ocena wpływu ustaleń projektu POŚ na poszczególne komponenty środowiska

Gminy należące do EZGOK charakteryzują się wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi. Na ich terenie występują obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, zespoły przyrodniczo – krajobrazowe. Taki stan rzeczy sprawia, że zapisy Programu Ochrony Środowiska muszą uwzględniać ograniczenia wynikające z Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U. 2022, poz. 1098, z późn. zm.) dotyczące postępowania w przypadku form ochrony przyrody.

Z punktu widzenia ochrony środowiska należy jednak zwrócić uwagę również na inne istniejące problemy. Przeprowadzona analiza uwarunkowań środowiska przyrodniczego pozwala na sformułowanie głównych problemów:

- przekroczenia dopuszczalnych poziomów benzo(a)pirenu w powietrzu,
- niewystarczająco dobry potencjał ekologiczny wód powierzchniowych oraz zły stan ogólny JCWP.

W związku z powyższym zapisy działań w ramach harmonogramu realizacji Programu Ochrony Środowiska powinny zwracać szczególną uwagę na kwestie związane z: ochroną powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniami i hałasem, gospodarką wodno – ściekową, ochroną zasobów wód powierzchniowych, ochroną przeciwpowodziową, ochroną cennych walorów przyrodniczych.

Istotnym problemem w analizie i ocenie projektu Programu w odniesieniu do planowanych działań i uwarunkowań przyrodniczych jest fakt, że na tym etapie planowania trudno jest niejednokrotnie konkretnie określić wszystkie oddziaływania, w szczególności przy braku danych i projektów technicznych poszczególnych przedsięwzięć. Każda inwestycja, która wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach może wymagać przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Przeprowadzenia tego rodzaju oceny wymagają planowane przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Potrzeba przeprowadzenia wspomnianej oceny może także zaistnieć podczas wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach planowanych przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Procedura ta uzależniona jest w takim przypadku od stanowiska organu właściwego do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. POŚ, często mimo ogólności swoich zapisów, odnosi się do planowanych inwestycji, a zgodnie z ustawą OOŚ, przeprowadzenia oceny oddziaływania wymaga właśnie również realizacja dopiero planowanych przedsięwzięć mogących znacząco, lub też potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Obwodnica Staszowa – Etap II

Inwestycją, dla której przeprowadzona została ocena oddziaływania na środowisko, jest budowa układu obwodnicowego Staszowa. Całkowita długość obwodnicy wynosić będzie 9 341,48 m. Etap I, polegający na budowie północno – zachodniej obwodnicy Staszowa, został zakończony w maju 2019 r., do użytku oddano odcinek długości 4 870 m. Następnym etapem będzie budowa odcinka DW 764 km ok. 4+828,32 do DW 757 km ok. 6+268,22. Analiza wpływu tego przedsięwzięcia na środowisko została przedstawiona w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska.

Wpływ na bioróżnorodność

Zmniejszenie bioróżnorodności może wynikać z przzerwania powiązań ekologicznych, utraty i fragmentacji siedlisk, usuwania zadrzewień i zakrzaczeń.

Budowa obwodnicy stanowić będzie barierę utrudniającą swobodne przemieszczanie się gatunków. Najważniejszy korytarz ekologiczny, jakim jest dolina Desty, zostanie drożny.

Wzdłuż trasy obwodnicy wykonane zostanie ogrodzenie, które ograniczać będzie swobodną migrację zwierząt (szczególnie dużych i średnich ssaków) i zmusi je do zmiany trasy wędrówki.

Niekorzystne oddziaływanie obwodnicy na bioróżnorodność ograniczone zostanie poprzez wprowadzenie działań minimalizujących.

W celu prawidłowego funkcjonowania korytarzy ekologicznych planuje się budowę przejść dla zwierząt i przepustów. Zaprojektowane zostało przejście zespolone – most na rzece Desta (dla dużych i średnich ssaków) w km 5+769.65 oraz dwa przepusty (dla małych ssaków i płazów) w km 6+040.00 i km 6+190.00. Wskazane rozwiązania są istotne dla przepływu genów roślin i zwierząt, zapobiegają tworzeniu się izolowanych populacji i przyczyniają się do zachowania bioróżnorodności tych terenów. Budowa odcinka obwodnicy nie wpłynie negatywnie na liczebność i funkcjonowanie populacji rzadkich gatunków zwierząt objętych ochroną.

Wpływ na rośliny

Przedsięwzięcie polegające na budowie obwodnicy będzie źródłem niekorzystnych oddziaływań na florę. Dotyczy to szczególnie budowy nowego śladu drogi, gdzie konieczne będzie zajęcie znacznego terenu, co z kolei skutkować będzie zmniejszeniem powierzchni biologicznie czynnej. Odcinek obwodnicy, budowany w Etapie II, przebiega przez tereny niezabudowane, typowo rolnicze, zalesione i zakrzewione. Na trasie przebiegu obwodnicy konieczne będzie usunięcie istniejącej roślinności.

Na omawianym terenie dominują zbiorowiska synantropijne, które rozwinęły się na obszarach zagospodarowanych przez człowieka. W północno – wschodniej części planowanego odcinka znajdują się tereny leśne, pod względem siedliskowym jest to bór świeży. W drzewostanie gatunkiem dominującym jest sosna, miejscami występuje brzoza. W podszyciu występuje jałowiec. Przeciętny wiek drzewostanów sosnowych wynosi 20 – 40 lat.

Inwentaryzacja przyrodnicza wskazuje na występowanie na tym terenie gatunków rzadkich, objętych ochroną. Gatunki objęte ochroną ścisłą to: jarząb szwedzki *Sorbus intermedia*, widłak jałowcowaty, *Spinulum annotinum* oraz objęte ochroną częściową: chrobotek reniferowy *Cladonia rangiferini*, drabik drzewkowaty *Climacium dendroides* i chrobotek najeżony *Cladonia portentosa*.

Na potrzeby inwestycji przeprowadzona zostanie wycinka drzew i krzewów kolidujących z jej przebiegiem. Wśród drzew przeznaczonych do wycięcia nie występują drzewa – pomniki przyrody chronione prawem.

W celu ograniczenia niekorzystnego oddziaływania obwodnicy na florę podjęte zostaną działania minimalizujące.

Wycinka drzew zostanie ograniczona do niezbędnego minimum. Drzewa i krzewy nieprzeznaczone do wycinki, a znajdujące się w sąsiedztwie inwestycji zabezpieczone zostaną przed uszkodzeniami mechanicznymi, np. poprzez zabezpieczenie pni deskami, matami słomianymi lub wygrodzenie krzewów. W przypadku prowadzenia robót ziemnych w strefie korzeni, prace wykonywane będą ręcznie.

W sąsiedztwie obwodnicy wprowadzone zostaną nasadzenia drzew i krzewów w pasach zieleni, co pozwoli na zrównoważenie straty spowodowanych wycinką. Wprowadzenie rodzimych gatunków pozwoli na podniesienie stopnia naturalności biocenoz, poza tym gatunki rodzime, ze względu na swe cechy genetyczne drzew naturalnie występujących w danym miejscu, mają większe możliwości przystosowania się do lokalnych zmian klimatycznych.

Wpływ na zwierzęta

Planowana obwodnica, z racji zajęcia terenu, powodować będzie uszczuplenie bądź utratę miejsc schronienia czy rozrodu, a także ubytek bazy żerowiskowej fauny bytującej w tym rejonie. Dotyczy to szczególnie ptaków, małych ssaków, owadów.

Zinwentaryzowane gatunki objęte ochroną częściową to: jaszczurka żyworodna *Zootoca vivipara*, trzmiel ogrodowy *Bombus hortorum* oraz ptaki objęte ścisłą ochroną gatunkową: sosnówka *Periparus ater* i rudzik *Erithacus rubecula*.

Zagrożeniem dla płazów może być utrata lub uszczuplenie siedlisk wynikających ze zmiany stosunków wodnych i zajętości terenu pod inwestycję. Ponadto fragmentacja siedlisk spowodowana budową obwodnicy może przyczynić się do wzrostu śmiertelności osobników na jezdni.

Wycięcie fragmentów lasu, pojedynczych drzew i zadrzewień będzie wiązało się z utratą miejsc gniazdowania i schronienia dla ptaków. Przekształcenie terenów rolniczych wpłynie na zmniejszenie bazy pokarmowej.

Hałas emitowany zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji powodował będzie płoszenie zwierząt.

W celu ograniczenia niekorzystnych oddziaływań na faunę podejmowane będą działania minimalizujące.

Na etapie realizacji inwestycji zapewniony będzie nadzór przyrodniczy (w tym herpetologiczny, ornitologiczny i entomologiczny).

Wycinka drzew i krzewów prowadzona będzie poza okresem lęgowym ptaków występujących na przedmiotowym terenie, tj. w okresie od 1 września do 31 stycznia. Dopuszcza się wycinkę drzew i krzewów kolidujących z inwestycją poza terminem innym niż wskazany powyżej, pod warunkiem zapewnienia ciągłego nadzoru przyrodniczego i stosowania się do jego wskazań.

Zdjęcie wierzchniej warstwy ziemi – humusu z pasa robót ziemnych należy prowadzić od środka pasa drogowego na zewnątrz w okresie od 15 sierpnia do 15 października. Usuwanie warstwy humusu w innych niż wyżej wskazanych terminach można przeprowadzić jeżeli nadzór przyrodniczy wykluczy występowanie chronionych gatunków zwierząt.

Na terenie prowadzonych robot ziemnych i budowlanych należy eliminować zastoiska wody. Należy również systematycznie kontrolować wykopy pod kątem obecności płazów,

gadów i drobnych ssaków. W przypadku pojawienia się osobników należy je przenieść lub umożliwić ucieczkę poza teren budowy w dogodne dla nich siedliska.

W celu uniknięcia kolizji zwierząt z pojazdami planuje się budowę przejścia zespolonego dla zwierząt (obiekt mostowy na rzece Desta zostanie dostosowany do pełnienia funkcji przejść dla zwierząt) i przepustów. Dodatkowo wzdłuż obwodnicy wykonane zostaną ogrodzenia z metalowej siatki, utrudniające zwierzętom wtargnięcie na drogę. Ponadto zastosowane będzie odpowiednie oznakowanie, a także ograniczenie prędkości w miejscach regularnego bytowania zwierząt.

Bliskość terenów niezagospodarowanych, nieużytków i lasów pozwoli wielu gatunkom zwierząt na egzystowanie w sposób bezpieczny, a droga nie będzie zagrażała ich bytowaniu.

Wpływ na obszary chronione

Odcinek obwodnicy, realizowany w Etapie II, przebiegać będzie przez Jeleniowsko – Staszowski Obszar Chronionego Krajobrazu.

Planowana inwestycja ze względu na rodzaj i skalę przedsięwzięcia nie będzie negatywnie oddziaływać na obszar chroniony. Pozostawienie w maksymalnym zakresie istniejących zadrzewień i zieleni oraz brak ingerencji w dalsze otoczenie wpłyną na utrzymanie istniejących walorów tego obszaru. Przewidywane jest założenie zieleńców oraz nasadzenia zieleni średniej i wysokiej. Nasadzenia te zostaną dostosowane do istniejących terenów zielonych. Zapewniony zostanie dobór gatunków dobrze komponujących się z funkcją tych terenów.

Wpływ na ludzi

Budowa obwodnicy odciąży Staszów od ruchu tranzytowego, który przyczynia się do niebezpiecznego i niekorzystnego zatłoczenia ulic, będąc jednocześnie źródłem znacznego hałasu i zanieczyszczenia powietrza. Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na zwiększenie przepustowości oraz zmniejszenie przeciążenia istniejących odcinków dróg i skrzyżowań. Poprawa jakości powietrza i klimatu akustycznego w mieście korzystnie wpłynie na zdrowie ludzi.

Rozdzielanie ruchu pieszego i rowerowego od pojazdów samochodowych, budowa bezkolizyjnych przejść skutkować będzie poprawą bezpieczeństwa na drodze.

Stan zanieczyszczenia powietrza ze względu na realizację przedsięwzięć drogowych, nie ulegnie znaczącemu pogorszeniu. Płynny ruch pojazdów spowoduje ograniczenie emisji spalin. Zarówno w stanie istniejącym, jak i w wyniku zrealizowania inwestycji drogowych, nie wystąpią zmiany powodujące przekroczenie dopuszczalnych chwilowych i średniorocznych norm zanieczyszczeń. Mieszkańcy i użytkownicy sąsiednich terenów nie będą narażeni na oddziaływania wynikające ze stanu zanieczyszczenia powietrza.

Wpływ na wody

Budowa obwodnicy nie będzie miała niekorzystnego wpływu na wody.

Odcinek obwodnicy, realizowany w Etapie II, przebiega przez obszar GZWP 423. Z tego względu zachodzi konieczność przejęcia wód opadowych z jezdni do szczelnej kanalizacji. Na omawianym odcinku zaprojektowano rowy uszczelnione za pomocą ścieku drenowego na dnie rowu i płyt ażurowych na skarpach (otwarta kanalizacja deszczowa).

Obliczenia przeprowadzone w raporcie o oddziaływaniu na środowisko udowodniły, iż oczyszczone wody opadowe i roztopowe mogą być wprowadzane do wód lub do ziemi. Przedsięwzięcie nie będzie wpływało negatywnie na stan jednolitych części wód. Dowiedziono, że nie zostaną naruszone w istotny sposób cele ochrony wód w JCWP objętych wpływem przedsięwzięcia, a ich jakość nie będzie pogorszona, szczególnie w zakresie oddziaływań biologicznych.

W fazie realizacji zostaną zajęte tereny na zaplecza budowy. Opracowany zostanie projekt organizacji zapleczy spełniający wymogi w zakresie ochrony środowiska. Będą to zaplecza z wydzieloną strefą socjalną, sanitarną, miejscem gromadzenia odpadów, miejscem stacjonowania sprzętu, stanowiskami maszyn, miejscem przechowywania próbek do badań, terenem magazynowania materiałów, w tym paliw w przystosowanych do tego pojemnikach ustawionych na szczelnym podłożu wykonanym w formie wanny (np. w pomieszczeniu z progiem lub wykonanej np. jako uszczelniony folią teren otoczony wałem ziemnym).

Prace budowlane prowadzone będą w sposób zabezpieczający przed niekontrolowanym zanieczyszczeniem gruntu, w przypadku awaryjnego wycieku substancji ropopochodnych, zanieczyszczony grunt należy zebrać, a następnie przekazać odbiorcom posiadającym stosowne zezwolenie w zakresie gospodarowania odpadami.

Na etapie eksploatacji inwestycji na terenach wrażliwych na zanieczyszczenia tj. w obszarze występowania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 423 należy ograniczyć stosowanie soli do zimowego utrzymania dróg na rzecz środków nie chemicznych.

Wpływ na powietrze

Wyliczenia przedstawione w Raporcie (przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko) wykazują, że dla wybranego przebiegu obwodnicy, nie wystąpią przekroczenia dopuszczalnych stężeń jednogodzinnych w powietrzu. Podobnie obliczone stężenia średnioroczne dla wszystkich analizowanych substancji nie wykazują przekroczenia dopuszczalnych norm. Obliczenia wykonano dla warunków najbardziej niekorzystnych przy uwzględnieniu obecnego poziomu zanieczyszczeń, na który składa się również obecny ruch pojazdów po istniejących drogach.

Ulepszanie nawierzchni jezdni i zwiększenie płynności ruchu (stała prędkość jazdy to mniejsze zużycie paliwa – mniej zanieczyszczeń) pozwoli na zmniejszenia emisji zanieczyszczeń.

Stan zanieczyszczenia powietrza ze względu na realizację przedsięwzięć drogowych, nie ulegnie pogorszeniu. Płynny ruch pojazdów spowoduje ograniczenie emisji spalin. Zarówno w stanie istniejącym, jak i w wyniku zrealizowania inwestycji drogowych, nie wystąpią zmiany powodujące przekroczenie dopuszczalnych chwilowych i średniorocznych norm zanieczyszczeń. Mieszkańcy i użytkownicy sąsiednich terenów nie będą narażeni na oddziaływania wynikające ze stanu zanieczyszczenia powietrza.

Wpływ na powierzchnię ziemi

Oddziaływanie na powierzchnię ziemi będzie związane głównie z pracami prowadzonymi w trakcie budowy obwodnicy. Wykonawcy robót są zobowiązani do takiej organizacji placu budowy, aby zminimalizować skutki działalności ekip budowlanych.

Prace budowlane prowadzone będą z uwzględnieniem konieczności oszczędnego korzystania z terenu i minimalnego przekształcenie jego powierzchni.

Wpływ na krajobraz

Obwodnica Staszowa nie będzie niekorzystnie oddziaływać na krajobraz.

Zaproponowane rozwiązania konstrukcyjne, oparte są na połączeniu klasycznych wzorców i rozwiązań konstrukcyjnych, w których nacisk położony jest na funkcjonalność obiektu, z jednoczesnym zachowaniem estetyki. Przewidywane rozwiązania obejmujące warunki konstrukcyjne, stosowane materiały oraz kształtowanie przyległego terenu, pozwalają na harmonijne wkomponowanie drogi w otoczenie.

Ukształtowanie wysokościowe zapewni wpisanie drogi w istniejący układ terenu. Jedynie na stosunkowo krótkich odcinkach droga przebiega w nasypach i wykopach i na tych odcinkach może być postrzegana jako element zaburzający krajobraz. Odcinki te są jednak na tyle krótkie i znajdują się w obrębie przestrzeni już częściowo przekształconej, że nie ma to znaczenia decydującego dla stanu krajobrazu w kontekście realizacji przedsięwzięcia.

Wpływ na klimat

Wpływ inwestycji na klimat w skali globalnej, z uwagi na skalę poszczególnych zadań, praktycznie nie będzie zauważalny. Poprawa płynności ruchu na drogach wpłynie na zmniejszenie emisji do powietrza, a tym samym pośrednio na ograniczenie efektu cieplarnianego.

Wpływ na klimat akustyczny

Obwodnicę zaprojektowano dla wyprowadzenia ruchu pojazdów z miasta, co w konsekwencji pozwoli na poprawę klimatu akustycznego i wyeliminowanie przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu w mieście.

W celu ochrony przed hałasem zastosowana będzie nawierzchnia z SMA8 o korzystnych właściwościach minimalizujących wielkość emisji. Zastosowanie cichej nawierzchni na całym odcinku spowoduje obniżenie emisji hałasu rzędu 3 – 5 dB.

Dodatkowe rozwiązania mające na celu zmniejszenie poziomu hałasu to:

– organizacja ruchu na drodze poprzez zwiększenie płynności ruchu kołowego (budowa rond oznakowanie drogi, których efektem będzie ograniczenie oraz optymalizacja prędkości ruchu),

– zakaz zastosowania zaniżonych studzienek będących często źródłem znacznego hałasu, poprzez lokalizację tras kolektorów poza jezdnią.

Równocześnie należy nadmienić, że postępujący postęp w konstrukcji silników i opon znacząco zmniejsza hałas toczenia i emisji z pojazdów jako całości. Potwierdzeniem tej tezy są badania hałasu wykonywane w ramach państwowego monitoringu środowiska w ciągu istniejących dróg, gdzie pomimo wzrostu natężenia ruchu, braku poprawy stanu nawierzchni lub innych przyczyn mogących powodować zmniejszenie hałasu, w środowisku obserwuje się niższe poziomy hałasu.

Celem oceny skuteczności zastosowanych rozwiązań mających za zadanie ograniczenie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko należy wykonać i przedstawić analizę porealizacyjną w zakresie emisji hałasu na tereny chronione akustycznie.

Wpływ na gospodarkę odpadami

Roboty budowlane organizowane będą w taki sposób, aby minimalizować ilość powstających odpadów budowlanych. Powstające odpady, w tym obojętne, będą segregowane i składowane w wydzielonym miejscu w sposób bezpieczny dla środowiska, zapewniając ich regularny odbiór przez uprawnione podmioty. Humus i ziemia składowane będą oddzielnie; humus będzie wykorzystywany do rekultywacji gruntów, a ziemia do kształtowania niwelety drogi, do budowy nasypów. Nadmiar materiału ziemnego będzie zagospodarowywany poza obszarami cennymi przyrodniczo i poza dolinami cieków. W przypadku ziemi zanieczyszczonej będzie ona traktowana jako odpad.

Postępowanie z odpadami powstającymi w trakcie wykonywania robót budowlanych będzie zgodne z wymogami określonymi w ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2020 poz. 797, z późn. zm.).

Wpływ na zabytki

Budowa obwodnicy nie będzie oddziaływać na zabytki – w jej sąsiedztwie nie występują obiekty wpisane do rejestru bądź ujęte w ewidencji zabytków.

Wpływ na dobra materialne

Budowa obwodnicy nie będzie niekorzystnie oddziaływać na dobra materialne.

Planowana obwodnica nie utrudni dostępu do drogi publicznej, korzystania z wody, kanalizacji, energii elektrycznej i ciepłej, ze środków łączności, nie spowoduje zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby, nie wywoła uciążliwości spowodowanych przez hałas, wibracje, zakłócenia, promieniowanie oraz nie ograniczy dostępu światła dziennego. W czasie realizacji inwestycji zapewniony będzie dojazd i dojście do posesji przyległych do pasa robót.

Dla pozostałych przedsięwzięć, mimo braków w posiadanej wiedzy z zakresu planowanych inwestycji, na etapie analizowanego projektu dokumentu, zostały w ogólnym i często teoretycznym zakresie określone oddziaływania planowanych działań w odniesieniu do głównych problemów wymienionych na początku rozdziału.

9.1 Wpływ na bioróżnorodność

Oddziaływania pozytywne

Pozytywnie na środowisko biotyczne wpływać będzie realizacja zadań związanych z redukcją emisji zanieczyszczeń atmosferycznych i ograniczeniem ilości ścieków odprowadzanych do wód powierzchniowych, ponieważ stan powietrza atmosferycznego oraz jakość wód mają znaczący wpływ na szatę roślinną oraz faunę.

Oddziaływania negatywne

Niekorzystny wpływ na bioróżnorodność może mieć realizacja zadań z obszarów interwencji II, IV, V, VII i VIII.

Etap realizacji planowanych zadań potencjalnie może negatywnie oddziaływać na siedliska roślinności, grzybów i porostów, wpływając na zmniejszenie różnorodności biologicznej, głównie poprzez utratę i fragmentację siedlisk. Istotnym potencjalnym zagrożeniem dla bioróżnorodności może być usuwanie drzew przydrożnych kolidujących z planami modernizacji/przebudowy dróg. Przedsięwzięciami o największym potencjalnym wpływie na różnorodność biologiczną będą inwestycje liniowe, zwłaszcza budowa dróg (w mniejszym stopniu przebudowa), planowane inwestycje związane z budową farm fotowoltaicznych oraz ochroną przeciwpowodziową, takie jak budowa polderów czy wałów przeciwpowodziowych.

Skala rzeczywistych oddziaływań będzie wynikała przede wszystkim z planowanej lokalizacji inwestycji względem obszarów o wysokiej wartości przyrodniczej. Decydujące dla ograniczenia negatywnych oddziaływań na bioróżnorodność będą ustalenia wynikające z oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć.

Wskazanie działań minimalizujących negatywne oddziaływanie:

- przeprowadzenie rzetelnej oceny oddziaływania na środowisko i egzekwowanie jej wskazań,
- wykonanie rzetelnej inwentaryzacji przyrodniczej,
- wybór najlepszego dostępnego rozwiązania pozwalającego osiągnąć cel przy minimalnej ingerencji w środowisko,
- optymalna lokalizacja i rozplanowanie placu budowy ograniczające zajętość terenu i obszar poddany presji fazy realizacji,
- stosowanie technologii w jak najmniejszym stopniu wpływającej na środowisko (ograniczającej emisję zanieczyszczeń i hałasu).

9.2 Wpływ na rośliny

Oddziaływania pozytywne

Planowane zadania realizowane w obszarach I i V wpłyną pozytywnie na rośliny. Niezanieczyszczone wody oraz dobrej jakości powietrze atmosferycznie korzystnie wpłyną na vegetację roślin.

Poprawa jakości wód powierzchniowych ma szczególne znaczenie na obszarach przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie.

Oddziaływania negatywne

Część zadań realizowanych w obszarach I, II, IV, V, VII i VIII może być przyczyną potencjalnych negatywnych oddziaływań na rośliny. Na etapie realizacji może to być mechaniczne niszczenie roślinności występującej w obszarze prac ziemnych, wycinka drzew i krzewów przydrożnych, kolidujących z planowanymi inwestycjami drogowymi, a także uszkodzenie drzew rosnących w sąsiedztwie prowadzonych robót.

Ponadto rozbudowa ścieżek rowerowych w sąsiedztwie obszarów cennych przyrodniczo wiązać się będzie ze zwiększeniem penetracji tych terenów przez ludzi. Niekontrolowany ruch aktywnej turystyki może prowadzić do niszczenia cennych stanowisk, a także pogorszenia stanu siedlisk. Właściwe wytyczenie tras rowerowych i ścieżek pozwoli na zminimalizowanie antropopresji w miejscach szczególnie cennych przyrodniczo.

Zmiany hydrologiczne w obszarze inwestycji wynikających z zaliczenia gmin do obszarów ochrony i kształtowania zasobów wodnych, zwłaszcza w odniesieniu do inwestycji przeciwpowodziowych, mogą być przyczyną eliminacji roślinności związanej z siedliskami wodnymi. Podczas prowadzenia prac budowlanych zniszczeniu ulegną w najbliższym sąsiedztwie wału potencjalne miejsca gniazdowania ptaków oraz bytowania zwierząt. Zniszczeniu ulegną także sąsiadujące z wałami siedliska roślinności przywodnej. Negatywne oddziaływania minimalizowane będą poprzez właściwą organizację prac budowlanych i zastosowanie odpowiednich maszyn. Na ograniczenie strat w lęgach wpłynie dobrane odpowiedniego terminu prowadzenia prac – nie należy rozpoczynać inwestycji ani przygotowań do nich (np. wycinanie drzew i krzewów) w okresie gdy ptaki odbywają lęgi, lub przygotowują się do nich. Prace rozpoczęte przed lub po tym okresie, np. w roku poprzednim, mogą być kontynuowane. Wskazane jest zachowanie wszystkich drzew i krzewów w sąsiedztwie wałów, których usunięcie nie jest niezbędnie konieczne.

Wskazanie działań minimalizujących negatywne oddziaływanie:

– wybór wariantu lokalizacyjnego pozwalającego na ochronę rzadkich i chronionych siedlisk roślin,

- ograniczanie wycinki drzew i krzewów do minimum i stosowanie nowych nasadzeń wraz z ich późniejszym utrzymaniem,
- zabezpieczanie drzew przed możliwością uszkodzenia przez maszyny budowlane,
- wytyczenie tras rowerowych i ścieżek z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury (lokalne drogi, ścieżki).

9.3 Wpływ na zwierzęta

Oddziaływania pozytywne

Pozytywne oddziaływania na zwierzęta będzie miała realizacja zadań w obszarze interwencji I, II, IV, V, VII i VIII, które bezpośrednio przyczynią się do poprawy jakości powietrza i wód. Poprawa stanu tych komponentów środowiska wpłynie korzystnie na warunki bytowania zwierząt.

Oddziaływania negatywne

Potencjalne negatywne oddziaływanie realizacji planowanych zadań, w odniesieniu do zwierząt, może przejawiać się zmianą warunków życia i migracji zwierząt. Źródłem negatywnych oddziaływań mogą być działania prowadzone w obszarach interwencji I, II, IV, V, VII, VIII.

W przypadku zadań związanych z budową i rozbudową infrastruktury technicznej niekorzystny wpływ ograniczał się będzie głównie do krótkookresowego, lokalnego oddziaływania związanego z fazą realizacji inwestycji (etapem prac budowlanych, remontowych). Realizacja planowanych zadań może spowodować zagrożenie dla miejsc bytowania zwierząt znajdujących się na terenie planowanych inwestycji i ich sąsiedztwie. Oddziaływanie będzie związane również z emisją hałasu z maszyn budowlanych, powodującą płoszenie zwierząt. Należy unikać prowadzenia prac w okresie lęgowym ptaków i dostosować terminy robót do terminów rozrodu gatunków wrażliwych.

Inwestycje związane z głębokimi wykopami mogą stanowić pułapki, uniemożliwiające wydostanie się zwierząt.

Podczas realizacji zadań związanych z modernizacją obiektów możliwe jest wystąpienie negatywnych oddziaływań związanych z remontami niektórych elementów, np. poddaszy, strychów, fasad poprzez ograniczenie dostępnych dla awifauny schronień. Dotyczy to głównie jerzyków i wróbli, wykorzystujących szczeliny w budynkach, miejsca pod dachami, spękania murów oraz nietoperzy, hibernujących na poddaszach, strychach. Dlatego wszelkie prace remontowe oraz izolacja termiczna budynków poprzedzone powinny być musi uwzględniać okres lęgowy, okres karmienia i wyprowadzania piskląt itp. W przypadku stwierdzenia obecności gniazd jerzyków lub wróbli prace remontowe nie powinny być prowadzone w okresie lęgowym (marzec – sierpień), a w przypadku stwierdzenia stanowisk nietoperzy prace należy prowadzić poza sezonem hibernacji (listopad – marzec).

W obrębie budynków, dla których stwierdzono wstępowanie jerzyków konieczne jest wieszanie budek (skrzynek) lęgowych o specjalnej konstrukcji. Prace prowadzone na obiektach, na których stwierdzono gniazdowanie jerzyków zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z 14 kwietnia 2004 r. wymagają zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska. Zgodnie z ww. ustawą obowiązuje zakaz niszczenia siedlisk i ostoi ptaków chronionych, w związku z tym każdy przypadek podjęcia prac skutkujących ograniczeniem dostępu jerzyków do miejsc ich regularnego występowania i rozrodu należy kwalifikować jako niszczenie miejsc lęgowych i schronień tego gatunku. Oznacza to, że prace tego rodzaju mogą być prowadzone wyłącznie po uzyskaniu zezwolenia RDOŚ na odstępstwo od zakazu niszczenia siedlisk i ostoi ptaków. Planowane działanie może być realizowane przy zachowaniu przepisów odrębnych odnoszących się do ochrony środowiska i przyrody.

Niekorzystny wpływ na awifaunę mogą mieć farmy fotowoltaiczne – odblaskowe powierzchnie paneli fotowoltaicznych mogą stanowić przynętę dla przelatujących ptaków, które myląc je z lustrem wody mogą się z nimi zderzyć. Panele fotowoltaiczne należy posadzić w szeregach z zachowaniem odstępów uniemożliwiających tworzenie monolitycznej tafli podobnej do lustra wody. Zmniejszenie możliwości imitacji lustra tafli wody będzie możliwe również poprzez zastosowanie na panelach powłoki antyrefleksyjnej. Pozwoli to na ograniczenie niekorzystnego wpływu inwestycji na populację występujących w jej sąsiedztwie gatunków ptaków i owadów.

Wskazane jest przeprowadzenie przed przystąpieniem do prac odpowiedniego monitoringu, który wykluczy takie niebezpieczeństwo.

Również podczas realizacji zadań związanych z rozbudową wału przeciwpowodziowego i budową polderów możliwe jest wystąpienie negatywnych oddziaływań. Podczas prowadzenia prac budowlanych zniszczeniu ulegną w najbliższym sąsiedztwie wału potencjalne miejsca gniazdowania ptaków oraz bytowania zwierząt. Na ograniczenie strat w lęgach wpłynie dobranie odpowiedniego terminu prowadzenia prac – nie należy rozpoczynać inwestycji ani przygotowań do nich (np. wycinanie drzew i krzewów) w okresie gdy ptaki odbywają lęgi, lub przygotowują się do nich. Prace rozpoczęte przed lub po tym okresie, np. w roku poprzednim, mogą być kontynuowane. Wskazane jest zachowanie wszystkich drzew i krzewów w sąsiedztwie wałów, których usunięcie nie jest niezbędnie konieczne.

Planowane inwestycje, przede wszystkim liniowe, mogą powodować fragmentację siedlisk i ingerencję w istniejące korytarze ekologiczne, co z kolei może ograniczać migrację zwierząt wędrujących. Dotyczy to szczególnie nowo wytyczanych szlaków komunikacyjnych. Inwestycje drogowe mogą być przyczyną zwiększonej liczby kolizji pojazdów ze zwierzętami, głównie ssaków i płazów.

Wskazanie działań minimalizujących negatywne oddziaływanie:

- dostosowanie terminów i sposobów prac, w tym prowadzenie prac poza okresem lęgowym ptaków i rozrodem ssaków i płazów, tarłem ryb,
- stosowanie wszystkich możliwych środków związanych z ochroną zwierząt podczas prowadzenia prac remontowych i termomodernizacyjnych obiektów (np. zabezpieczanie lub przenoszenie gniazd, pozostawianie otwartych otworów stropodachowych, stosowanie kompensacji przyrodniczej zgodnie z zaleceniami RDOŚ),
- wybór wariantu lokalizacyjnego o najmniejszym negatywnym oddziaływaniu na zwierzęta: siedliska ich bytowania, rozrodu, żerowiska i korytarze migracyjne,
- planowanie rozwiązań technicznych umożliwiających bezpieczną migrację zwierząt (przejścia dla zwierząt, przepusty, siatki rozgraniczające, zachowanie 10 cm wolnej przestrzeni między ogrodzeniem działki inwestycyjnej, a gruntem),
- skracanie czasu pozostawiania otwartych wykopów do niezbędnego minimum,
- zastosowanie na panelach powłoki antyrefleksyjnej.

9.4 Wpływ na obszary chronione

Z form ochrony przyrody w myśl Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2022, poz. 1098, z późn. zm.). na terenie gmin znajdują się obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, obszary Natura 2000, zespoły przyrodniczo – krajobrazowe. Ich charakterystykę przedstawiano w rozdz. 5.9.

Położenie Gmin w obrębie obszarów chronionych nie wyklucza prowadzenia działań inwestycyjnych, jednak nie mogą one mieć negatywnego wpływu na zasoby przyrodnicze OChK lub obszarów Natura 2000 i muszą być zgodne z wyznaczonymi celami ochrony na ich terenie. Działania inwestycyjne prowadzone na terenach obszarów chronionych powinny być tak prowadzone, aby nie naruszać przedmiotu ich ochrony oraz nie wpływać negatywnie na integralność tych obszarów.

Ochronę obszarów chronionych przed niewłaściwym zagospodarowaniem zapewniają przepisy zawarte w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz.U. 2022, poz. 1098, z późn. zm.):

- w stosunku do obszarów chronionego krajobrazu – art. 24,
- w stosunku do obszarów Natura 2000 – art. 33 i 36,
- w stosunku do pomników przyrody i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych – art. 45.

Ochronę obszarów chronionego krajobrazu, pomników przyrody i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych zapewniają również akty prawa miejscowego – uchwały Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego i uchwały Rad Gmin.

Zakazy odnoszące się do indywidualnych form ochrony – pomników przyrody i zespołów przyrodniczo – krajobrazowych zostały zawarte w rozporządzeniach bądź zarządzeniach Wojewody lub w uchwałach Rady Miejskiej.

Obszary chronionego krajobrazu

Z uwagi na wysokie walory przyrodniczo – krajobrazowe znaczne powierzchnie gmin należących do EZGOK objęte zostały ochroną. Obszary chronionego krajobrazu obejmują całe powierzchnie gmin: Oleśnica, Pacanów i Szydłów oraz częściowo gmin Tuczępy i Staszów.

Solecko – Pacanowski Obszar Chronionego Krajobrazu został utworzony przede wszystkim w celu ochrony wód powierzchniowych rzeki Wschodniej oraz walorów przyrodniczych doliny Wisły.

Chmielnicko-Szydłowski Obszar Chronionego Krajobrazu utworzony został w celu ochrony wód powierzchniowych, a szczególnie rzeki Czarnej Staszowskiej, Wschodniej i Sanicy pełni on również rolę korytarza ekologicznego o znaczeniu regionalnym i lokalnym.

Jeleniowsko – Staszowski Obszar Chronionego Krajobrazu utworzony został ze względu na wyjątkowy, bardzo zróżnicowany krajobraz oraz zmienność i bogactwo ekosystemów.

Podstawą prawną działania obszarów chronionego krajobrazu są uchwały Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego. W uchwałach zawarte zostały następujące zakazy:

1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,

2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,

3) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka,

4) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych.

Zakazy, o których mowa powyżej nie dotyczą:

1. terenów objętych ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu,

2. terenów objętych ustaleniami projektów planów zagospodarowania przestrzennego lub projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, dla których przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu,

3. realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których procedura dotycząca oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu,

4. ustaleń warunków zabudowy dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy zagrodowej oraz obiektów i urządzeń budowlanych niezbędnych do jej użytkowania, pod warunkiem zapewnienia minimum 30% powierzchni biologicznie czynnej na danym terenie.

Zgodnie z wyżej przytoczonymi uchwałami Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego zakazy nie dotyczą realizacji przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, jeżeli obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko nie został stwierdzony na podstawie przepisów ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko; bądź przeprowadzona procedura oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę i krajobraz obszarów chronionego krajobrazu. Zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2022, poz. 1098, z późn. zm.) wymienione zakazy nie dotyczą również realizacji inwestycji celu publicznego.

Na obszarze objętym opracowaniem realizowane będą przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, nie planuje się realizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

Zadania wymagające wykonania oceny oddziaływania na środowisko wymienione są w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839).

Przedsięwzięcia, zlokalizowane o obrębie obszarów chronionych, mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko to: budowa dróg o nawierzchni twardej o całkowitej długości przedsięwzięcia powyżej 1 km lub obiektów mostowych w ciągu drogi o nawierzchni twardej, sieci kanalizacyjne o całkowitej długości przedsięwzięcia nie mniejszej niż 1 km, instalacje do oczyszczania ścieków..

Solecko – Pacanowski Obszar Chronionego Krajobrazu został utworzony przede wszystkim w celu ochrony wód powierzchniowych rzeki Wschodniej oraz walorów przyrodniczych doliny Wisły.

W obrębie S-POChK planowane są następujące inwestycje z obszaru interwencji V – gospodarka wodno-ściekowa:

- Rozbudowa sieci wodociągowej w m-ści Brody, Kępie (gmina Oleśnica),
- Budowa uzupełniającej sieci wodociągowej w m. Kwasów (gmina Pacanów),
- Rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków w Oleśnicy (gmina Oleśnica),
- Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Oleśnica,
- Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Kwasów gmina Pacanów,
- Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Słupia (gmina Pacanów),
- Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach gminy Pacanów leżących w zlewni oczyszczalni ścieków w m. Słupia (gmina Pacanów),
- Modernizacja sieci wodociągowej (gmina Tuczępy).

Planowane zadania wpisują się w cel ochrony S-POChK. Realizacja inwestycji skutkować będzie poprawą jakości wód powierzchniowych.

Z obszaru interwencji I – ochrona klimatu i jakości powietrza planowane zadania to

- Przebudowa dróg gminnych na terenie gminy Oleśnica,
- Przebudowa dróg na terenie gminy Pacanów,
- Przebudowa dróg gminnych (gmina Tuczępy).

Planowane inwestycje drogowe prowadzone będą po istniejących szlakach dróg, zajętość terenu nie ulegnie zmianie.

Przytoczone wyżej zakazy, obowiązujące na terenie S-POChK, nie dotyczą inwestycji celu publicznego, a taki charakter mają planowane zadania.

Przed przystąpieniem do realizacji inwestycji należy uwzględnić zakaz dotyczący *zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką* i przeprowadzić inwentaryzację przyrodniczą. Planowane inwestycje drogowe (polegające na przebudowie dróg gminnych) prowadzone będą po istniejących szlakach dróg, zajętość terenu nie ulegnie zmianie, natomiast planowane sieci wodociągowe poprowadzone będą nowym szlakiem.

Na trasie planowanych sieci wodociągowych mogą znajdować się drzewa lub krzewy, kolidujące z inwestycją. Wycinkę drzew należy prowadzić poza okresem lęgowym ptaków występujących na przedmiotowym terenie, tj. w okresie od 1 września do 31 stycznia.

Prace ziemne, związane z budową sieci wodociągowych, należy rozpocząć przed 15 marca, co uniemożliwi zakładanie w tym rejonie gniazd ptakom (pól i łąk) i wyeliminuje ich nieumyślne niszczenie lub po 15 sierpnia (po okresie lęgowym). Niekorzystne oddziaływanie na zwierzęta będą chwilowe, ograniczą się do czasu realizacji. Po zakończeniu prac budowlanych zostanie przywrócona dotychczasowa struktura zagospodarowania gruntów, przez które przebiegać będą wodociągi. Zwierzęta, które czasowo przemieszczą się na obszary położone obok, po zakończeniu robót będą mogły ponownie zasiedlić te tereny.

Budowa sieci wodociągowych wiązać się będzie z wykonywaniem wykopów. Wykopy te należy zabezpieczyć przed wpadaniem do nich drobnych zwierząt za pomocą np. płotków herpetologicznych. Wykopy winno się zasypywać sukcesywnie, a w przypadku konieczności pozostawienia otwartych wykopów należy je zabezpieczyć lub przykryć np. siatką tak, aby uniemożliwić wpadanie do nich drobnych zwierząt. Przed zasypaniem należy je sprawdzić pod kątem obecności zwierząt, a ewentualnie uwięzione zwierzęta przenieść w bezpieczne miejsca poza rejon prac. Prace ziemne związane z usuwaniem wierzchniej warstwy gleby należy prowadzić w okresie od 15 sierpnia do 15 marca lub poza ww. okresem pod nadzorem przyrodniczym i według jego wskazań.

W przypadku przebudowy dróg gminnych należy uwzględnić przepusty dla zwierząt (zwrócić uwagę na stan techniczny istniejących przepustów, w razie konieczności zaplanować nowe).

Przebudowa dróg i budowa sieci wodociągowych wiązać się będzie z okresowym zajęciem terenu – miejsca magazynowania materiałów budowlanych oraz przechowywania sprzętu budowlanego. Zaplecze budowy, w tym bazy materiałowo – sprzętowe, winny zostać zlokalizowane na terenie przekształconym antropogenicznie. Usytuowanie zaplecza w oddaleniu od drzew i krzewów wyeliminuje płoszenie ptaków, co jest istotne w okresie lęgowym.

Przy planowaniu ww. inwestycji należy uwzględnić również *zakaz likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych.*

Na trasie przebiegu sieci wodociągowych lub w sąsiedztwie przebudowywanych dróg mogą znajdować się drzewa i krzewy, które będą kolidować z planowanymi inwestycjami. Konieczną wycinkę drzew i krzewów należy ograniczyć do niezbędnego minimum. Drzewa i krzewy nieprzeznaczone do wycinki w sąsiedztwie wykonywanych prac należy zabezpieczyć np. poprzez odeskowanie pni drzew, owinięcie pni i przykrycie odkrytych korzeni matami słomianymi. Prace ziemne w pobliżu bryły korzeniowej należy wykonywać ręcznie i nie dopuszczać do przesuszenia gruntu w obrębie systemu korzeniowego drzew.

Pozostałe zakazy nie dotyczą planowanych inwestycji.

Planowane przedsięwzięcia nie będą powodować zmian stosunków wodnych. W przypadku wysokiego poziomu wód gruntowych wykopy będą odwadniane za pomocą igłofiltrów. Prowadzone odwodnienie wykopów spowoduje obniżenie zwierciadła wód gruntowych wzdłuż trasy sieci wodociągowych.. Odpompowywanie wody podczas prac związanych z krótkotrwałym obniżeniem zwierciadła wody podziemnej będzie miało wyłącznie charakter ilościowy tzn. podczas prac związanych z odwodnieniem wykopów nie nastąpi

zmiana jakości wody. Krótkotrwała, lokalna zmiana warunków hydrodynamicznych nie będzie miała wpływu na sąsiadujące tereny oraz na jakość wód podziemnych tego poziomu. Wody z wykopów odprowadzane będą do ziemi w niezmiennym stanie i składzie.

Eksploatacja dróg gminnych wiązać się będzie z koniecznością odprowadzania wód opadowych i roztopowych. Wskazane jest odprowadzanie wód opadowo – roztopowych z korpusu dróg do uszczelnionych rowów z płytami ażurowymi na skarpach..

Biorąc pod uwagę klasę dróg oraz natężenie ruchu pojazdów należy przyjąć, że stężenia zanieczyszczeń w wodach opadowych i roztopowych odprowadzanych z powierzchni jezdni nie będą stanowić zagrożenia dla środowiska gruntowo – wodnego.

Omawiane powyżej inwestycje zlokalizowane są poza obszarami wodno-błotnymi, nie będą powodować likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych oraz starorzeczy.

Planowana rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków nie będzie niekorzystnie oddziaływać na S-POChK. Modernizowany będzie obiekt już istniejący. Modernizacja obiektu prowadzona będzie pod kątem odnowienia obiektów, urządzeń i instalacji. Zasięg oddziaływania tej inwestycji będzie ograniczony i zamknie się w granicach działek, na których będzie realizowana. Oczyszczalnia ścieków zlokalizowana jest na obszarze przekształconym antropogenicznie, tj. poza terenami cennymi przyrodniczo. Realizacja przedsięwzięcia nie będzie powodować zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry. nie będzie wiązać się z wycinką drzew lub krzewów, nie spowoduje zmiany stosunków wodnych, nie przyczyni się również do likwidacji naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych.

Chmielnicko-Szydłowski Obszar Chronionego Krajobrazu utworzony został w celu ochrony wód powierzchniowych, a szczególnie rzeki Czarnej Staszowskiej, Wschodniej i Sanicy pełni on również rolę korytarza ekologicznego o znaczeniu regionalnym i lokalnym. W jego obrębie planowane są następujące inwestycje:

- Modernizacja 4 ujęć wody na terenie gminy Szydłów,
- Budowa sieci wodociągowej Szydłów-Brzeziny,
- Modernizacja sieci wodociągowej (gmina Tuczępy),
- Rozbudowa sieci kanalizacyjnej (gmina Tuczępy).

Podobnie jak w przypadku S-POChK obowiązujące na terenie Ch-SzOChK nie dotyczą inwestycji celu publicznego, a taki charakter mają planowane zadania. Przed przystąpieniem do realizacji inwestycji należy uwzględnić zakaz dotyczący *zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry,*

z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką i przeprowadzić inwentaryzację przyrodniczą.

Planowane sieci wodociągowe i kanalizacyjne poprowadzone będą nowym szlakiem. Na trasie ich przebiegu mogą znajdować się drzewa lub krzewy, kolidujące z inwestycją. Wycinkę drzew należy prowadzić poza okresem lęgowym ptaków występujących na przedmiotowym terenie, tj. w okresie od 1 września do 31 stycznia.

Prace ziemne, związane z budową sieci, należy rozpocząć przed 15 marca, co uniemożliwi zakładanie w tym rejonie gniazd ptakom (pól i łąk) i wyeliminuje ich nieumyślne niszczenie lub po 15 sierpnia (po okresie lęgowym). Niekorzystne oddziaływanie na zwierzęta będą chwilowe, ograniczą się do czasu realizacji. Po zakończeniu prac budowlanych zostanie przywrócona dotychczasowa struktura zagospodarowania gruntów, przez które przebiegać będą wodociągi. Zwierzęta, które czasowo przemieszczą się na obszary położone obok, po zakończeniu robót będą mogły ponownie zasiedlić te tereny.

Budowa sieci wodociągowych i kanalizacji sanitarnej wiązać się będzie z wykonywaniem wykopów. Wykopy te należy zabezpieczyć przed wpadaniem do nich drobnych zwierząt za pomocą np. płotków herpetologicznych. Wykopy winno się zasypywać sukcesywnie, a w przypadku konieczności pozostawienia otwartych wykopów należy je zabezpieczyć lub przykryć np. siatką tak, aby uniemożliwić wpadanie do nich drobnych zwierząt. Przed zasypaniem należy je sprawdzić pod kątem obecności zwierząt, a ewentualnie uwięzione zwierzęta przenieść w bezpieczne miejsca poza rejon prac. Prace ziemne związane z usuwaniem wierzchniej warstwy gleby należy prowadzić w okresie od 15 sierpnia do 15 marca lub poza ww. okresem pod nadzorem przyrodniczym i według jego wskazań.

Przy planowaniu ww. inwestycji należy uwzględnić również zakaz likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych.

Na trasie przebiegu sieci wodociągowych lub w sąsiedztwie przebudowywanych dróg mogą znajdować się drzewa i krzewy, które będą kolidować z planowanymi inwestycjami. Konieczną wycinkę drzew i krzewów należy ograniczyć do niezbędnego minimum. Drzewa i krzewy nieprzeznaczone do wycinki w sąsiedztwie wykonywanych prac należy zabezpieczyć np. poprzez odeskowanie pni drzew, owinięcie pni i przykrycie odkrytych korzeni matami słomianymi. Prace ziemne w pobliżu bryły korzeniowej należy wykonywać ręcznie i nie dopuszczać do przesuszenia gruntu w obrębie systemu korzeniowego drzew.

Budowa sieci wodociągowych i kanalizacyjnych wiązać się będzie z okresowym zajęciem terenu – miejsca magazynowania materiałów budowlanych oraz przechowywania sprzętu budowlanego. Zaplecze budowy, w tym bazy materiałowo – sprzętowe, winny zostać

zlokalizowane na terenie przekształconym antropogenicznie. Usytuowanie zaplecza w oddaleniu od drzew i krzewów wyeliminuje płoszenie ptaków, co jest istotne w okresie lęgowym.

Pozostałe zakazy nie dotyczą planowanych inwestycji.

Planowane przedsięwzięcia nie będą powodować zmian stosunków wodnych. W przypadku wysokiego poziomu wód gruntowych wykopy będą odwadniane za pomocą igłofiltrów. Prowadzone odwodnienie wykopów spowoduje obniżenie zwierciadła wód gruntowych wzdłuż trasy sieci wodociągowych.. Odpompowywanie wody podczas prac związanych z krótkotrwałym obniżeniem zwierciadła wody podziemnej będzie miało wyłącznie charakter ilościowy tzn. podczas prac związanych z odwodnieniem wykopów nie nastąpi zmiana jakości wody. Krótkotrwała, lokalna zmiana warunków hydrodynamicznych nie będzie miała wpływu na sąsiadujące tereny oraz na jakość wód podziemnych tego poziomu. Wody z wykopów odprowadzane będą do ziemi w niezmiennym stanie i składzie.

Omawiane powyżej inwestycje zlokalizowane są poza obszarami wodno-błotnymi, nie będą powodować likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych oraz starorzeczy.

Jeleniowsko – Staszowski Obszar Chronionego Krajobrazu utworzony został ze względu na wyjątkowy, bardzo zróżnicowany krajobraz oraz zmienność i bogactwo ekosystemów. W jego obrębie realizowane będą tylko zadania z obszaru interwencji V – gospodarka wodno-ściekowa – budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.

Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków nie będzie niekorzystnie oddziaływać na J-SOChK. Są to niewielkie obiekty, lokalizowane w sąsiedztwie zabudowy, nie wymagające usuwania drzew lub krzewów.

Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczony i nie wykracza poza granice działek, na których są realizowane inwestycje. Przydomowe oczyszczalnie ścieków są lokalizowane wyłącznie na obszarach przekształconych antropogenicznie, tj. poza terenami cennymi przyrodniczo.

Ze względu na niską przepustowość oczyszczalni, ich budowa nie wpłynie na zmianę stosunków wodnych, przekształcenia powierzchni ziemi ograniczą się do niewielkich prac ziemnych niezbędnych do wbudowania w grunt urządzeń, rzeźba terenu nie ulegnie zmianie, nie przewiduje się likwidacji naturalnych fragmentów ekosystemów wodnych, tj. rozlewisk i starorzeczy ze względu na lokalizację oczyszczalni w pobliżu zabudowań.

Lokalizacja i budowa oczyszczalni, ze względu na niewielki rozmiar inwestycji, nie będzie powodowała likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych.

Należy podkreślić iż wszelkie działania, zmierzające do poprawy jakości powietrza oraz poprawy stanu wód powierzchniowych i podziemnych, wpływać będą na minimalizowanie zagrożeń związanych z utratą walorów przyrodniczych na obszarach objętych prawnymi formami ochrony przyrody. Planowane inwestycje będą poddane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i w przypadku tych terenów, niezwykle istotne będzie zwrócenie uwagi na dokładne rozpoznanie możliwości prowadzenia działań oraz zaproponowanie najlepszych rozwiązań minimalizujących negatywne skutki.

Natura 2000

Bezpośredni pozytywny wpływ na zarządzanie zasobami obszarów Natura 2000 będzie mieć zadanie związane z kontynuacją prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów zadań ochronnych. Realizacja tego zadania jak również monitoring obszarów objętych działaniami ochrony czynnej wpłynie pozytywnie na zarządzanie tymi obszarami.

Dla obszaru Ostoja Szaniecko-Solecka PLH260034 opracowany został plan zadań ochronnych, w którym przedstawiono identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony. Określone zostały również działania związane z utrzymaniem siedlisk.

W projekcie POŚ wprowadzono zapisy odnośnie sporządzenia planów zadań ochronnych dla pozostałych obszarów Natura 2000, znajdujących się na terenie objętym opracowaniem. Plany zadań ochronnych są w trakcie opracowywania. W PZO w sposób precyzyjny określone zostaną cele ochrony obszaru, zagrożenia oraz ustalone środki ochrony przedstawione zarówno w aspekcie przestrzennym (lokalizacyjnym), jak również w zakresie podmiotowym (tj. odpowiedzialności za ich wykonanie). W związku z powyższym, przyjęte zarządzenia i zawarte w nich regulacje, będą miały znaczenie i oddziaływać będą na zarządców oraz użytkowników gruntów, na obszarze których występują siedliska przyrodnicze będące przedmiotami ochrony obszaru.

Zadania inwestycje wymienione w POŚ są zlokalizowane poza obszarami Natura 2000. Przedsięwzięciem znajdującym się w odległości ok. 0,5 km od obszaru PLH260034 Ostoja Szaniecko-Solecka jest budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Słupi (gmina Pacanów), W planie zadań ochronnych dla tego obszaru przedstawiono identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony. Wymienione w PZO zagrożenia dla przedmiotów ochrony to: zaprzestanie użytkowania, w tym koszenia i wypasu, które prowadzi do powolnej sukcesji. Zagrożeniem jest również wypływanie i wysychanie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien lub torfiarek, a także dostawa nawozów z otaczających pól.

Planowana sieć kanalizacji sanitarnej zlokalizowana jest poza obszarem Ostoja Szaniecko-Solecka, ponadto nie będzie źródłem przytoczonych zagrożeń, należy więc przyjąć, że inwestycja nie będzie miała niekorzystnego wpływu na obszar Natura 2000.

Zespoły przyrodniczo – krajobrazowe

Zakazy odnoszące się do zespołów przyrodniczo – krajobrazowych zostały zawarte w rozporządzeniach Wojewody Kieleckiego.

W zespole przyrodniczo – krajobrazowym Golejów zabrania się:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem obiektów związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym,
- uszkodzenia lub zanieczyszczenia gleby,
- wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości, zaśmiecania obiektu i terenu wokół niego,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystywanie użytków rolnych i leśnych oraz gospodarki rybackiej,
- budowy budynków, budowli obiektów małej architektury i tymczasowych obiektów budowlanych mogących mieć negatywny wpływ na obiekt chroniony bądź spowodować degradację krajobrazu

W zespole przyrodniczo – krajobrazowym Dobrów zabrania się:

- niszczenia poprzez wycinanie drzew i krzewów, wchodzenia na nie, łamanie
- zmiany dotychczasowych form użytkowania terenu,
- zmiany stosunków wodnych w tym przeprowadzania melioracji,
- prowadzenia linii napowietrznych.

Planowane zadania nie będą realizowane w obrębie zespołów przyrodniczo-krajobrazowych ani w ich bezpośrednim sąsiedztwie i nie będą niekorzystnie oddziaływać na te formy ochrony.

Korytarze ekologiczne

Wprawdzie korytarze ekologiczne nie posiadają umocowania prawnego, ale pełnią istotną rolę w zachowaniu bioróżnorodności. W przypadku realizacji przedsięwzięć, zlokalizowanych na terenie korytarzy ekologicznych, należy pamiętać o konieczności zapewnienia ciągłości ekologicznej, co będzie możliwe tylko w przypadku zachowania jego drożności i ciągłości na całej długości.

W obrębie korytarzy ekologicznych zlokalizowane będą obiekty związane z ochroną przeciwpowodziową – poldery i wał przeciwpowodziowy.

W obrębie korytarza Dolina Górnej Wisły (KPd-10) planowana jest budowa polderu oraz rozbudowa obwałowań Wisły w miejscowości Rybitwy. W zakres prac prowadzonych w obrębie wału przeciwpowodziowego wchodzić będzie podwyższenie – rozbudowa korpusu wału z uwzględnieniem doszczelnienia korpusu oraz podłoża. Przebudową objęty będzie 2,1 km odcinek wału.

Na rzece Czarna Staszowska, w km 27+000 - 30+000, planuje się budowę dwóch polderów, z których północno – zachodni znajduje się w zasięgu korytarza Góry Świętokrzyskie – Dolina Wisły (KPdC-8A).

Planowane przedsięwzięcia nie będą niekorzystnie oddziaływać na korytarze ekologiczne. Oba poldery i wał usytuowane będą w peryferyjnych częściach szerokich korytarzy (bezpośrednio przy ich granicach). Poldery i wał przeciwpowodziowy nie będą stanowić bariery ekologicznej, uniemożliwiającej wymianę zasobów genowych i nie wpłyną na drożność korytarzy ekologicznych.

Należy podkreślić, że wszystkie inwestycje, które wpłyną na zwiększenie retencji dolinowej należy uznać za proekologiczne.

Wskazanie działań minimalizujących negatywne oddziaływanie:

- egzekwowanie zapisów odnośnie zakazów,
- przeprowadzenie rzetelnej oceny oddziaływania na środowisko i egzekwowanie jej wskazań,
- wykonanie rzetelnej inwentaryzacji przyrodniczej,
- skanalizowanie ruchu turystycznego.

9.5 Wpływ na ludzi

Oddziaływania pozytywne

Wskazane w POŚ zadania wpłyną korzystnie nie tylko na stan środowiska, będą również pozytywnie oddziaływać na ludzi.

Pozytywne oddziaływania na ludzi będzie miała realizacja zadań w obszarze interwencji I, II, IV, V, VII i VIII, które przyczynią się do poprawy jakości powietrza, wód, gleb i środowiska przyrodniczego. Zadbanie o wszystkie elementy środowiska, usunięcie z nich zanieczyszczeń, wpłynie nie tylko na jego ogólny stan i otoczenie, ale przede wszystkim na poprawę standardów życia ludzi (poprzez redukcję czynników chorobotwórczych bezpośrednio wpływających na ich życie i zdrowie).

Poprawa jakości powietrza wynikająca z modernizacji systemów grzewczych, wykorzystania OZE, ograniczenia konwencjonalnych źródeł energii, może się przyczynić do zmniejszenia zachorowań powodowanych złym stanem powietrza atmosferycznego. Korzystny wpływ na zdrowie ludzi, a także na stan finansowy budżetów domowych będą miały działania

związane ze zwiększeniem efektywności energetycznej. Termomodernizacja wpłynie również pozytywnie na poprawę komfortu cieplnego mieszkańców.

Budowa ścieżek rowerowych zachęci mieszkańców do aktywnego spędzania czasu wolnego na świeżym powietrzu.

Modernizacja ciągów komunikacyjnych wpłynie na obniżenie poziomu hałasu i zmniejszenie emisji spalin, co wpłynie na poprawę warunków życia w domostwach zlokalizowanych w sąsiedztwie dróg.

Na zdrowie ludzi pozytywnie wpłyną również działania w obszarze interwencji VIII, polegające na likwidacji wyrobów zawierających azbest, który jest przyczyną pylicy azbestowej, międzybłoniaka opłucnej i nowotworów.

Na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców wpłyną działania sprzyjające ochronie przeciwpowodziowej. Na poprawę świadomości ekologicznej mieszkańców wpłynie promowanie odnawialnych źródeł energii oraz akcje z zakresu edukacji ekologicznej.

Oddziaływania negatywne

Potencjalne negatywne oddziaływania na ludzi mogą wystąpić na etapie realizacji zadań z obszarów interwencji: I, II i V. Uciążliwości wynikać będą przede wszystkim z emisji hałasu oraz zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do atmosfery, a także z podwyższonego poziomu hałasu. Związane to będzie z prowadzeniem prac budowlanych i modernizacyjnych, składowaniem materiałów i surowców, wykonywaniem prac ziemnych, w tym przemieszczaniem mas ziemnych, czy spalaniem paliw w silnikach pojazdów, maszyn i urządzeń. Zanieczyszczenia mogą negatywnie oddziaływać na komfort życia i zdrowie ludzi przebywających w bezpośrednim sąsiedztwie realizowanych prac. Poziom uciążliwości i negatywnego wpływu na ludzi będzie uwarunkowany intensywnością prac, sposobem ich organizacji oraz czasem trwania.

Na omawianym terenie planuje się montaż instalacji fotowoltaicznych. Instalacje niewielkich rozmiarów wykorzystujące zasoby energii słonecznej lokalizowane w obrębie posesji, głównie na dachach budynków, wykorzystywane na potrzeby odbiorców indywidualnych nie stwarzają zagrożenia dla środowiska i nie podlegają dodatkowym rygorom prawnym. Pewne uciążliwości natomiast mogą być związane z dużymi instalacjami, np. elektrowniami słonecznymi, lokalizowanymi w terenie otwartym i zajmującymi znaczne powierzchnie. Farmy fotowoltaiczne mogą negatywnie wpływać na krajobraz wywołując uczucie niepokoju optycznego, co ma szczególne znaczenie na terenach ochrony krajobrazowej. Instalacje te mogą być kwalifikowane jako przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839)). Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, zarówno na etapie

realizacji jak i eksploatacji, muszą być poddane procedurze indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko.

Wskazanie działań minimalizujących negatywne oddziaływanie:

- wybór wariantu lokalizacyjnego o najmniejszym negatywnym oddziaływaniu na obszary zamieszkania,
- stosowanie sprzętu sprawnego technicznie i charakteryzującego się niskimi wskaźnikami emisyjności,
- prowadzenie prac w okresach o najmniejszej potencjalnej uciążliwości dla ludzi,
- planowanie pasów zieleni izolacyjnej (wysokiej) ograniczającej zasięg negatywnych oddziaływań,
- planowanie rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych sprzyjających korzystnym warunkom życia.

9.6 Wpływ na wody

Ochronę wód reguluje ustawa z dnia z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz.U. 2021 poz. 2233 z późn. zm.). W przytoczonej ustawie znajdują się zapisy odnośnie stref ochrony ujęć wody.

Strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ustanawia się dla każdego ujęcia wody, z wyłączeniem ujęć wody służących do zwykłego korzystania z wód. Na terenie ochrony bezpośredniej zakazuje się użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody.

Teren ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych obejmuje obszar zasilania ujęcia wody. Strefa ochrony pośredniej została ustanowiona dla ujęcia wody w Wiązownicy Małej (rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 23 czerwca 2017 r., zmienione rozporządzeniem z dnia z dnia 23 czerwca 2017 r.). Zgodnie z rozporządzeniem strefa dzieli się na teren ochrony bezpośredniej ujęcia oraz teren ochrony pośredniej, zawierający teren ochrony pośredniej I rzędu i teren ochrony pośredniej II rzędu.

Na terenie ochrony bezpośredniej zabrania się użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody, a ponadto należy:

- 1) odprowadzać wody opadowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody;
- 2) zagospodarować teren zielenią;
- 3) odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych, przeznaczonych do użytku osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody;
- 4) ograniczyć do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Na całym terenie ochrony pośredniej zabrania się:

- 1) lokalizowania nowych ujęć wód podziemnych, z wyjątkiem:
 - a) studni zastępczych lub awaryjnych istniejących studni,
 - b) ujęć wykorzystywanych na potrzeby zwykłego korzystania z wód;
- 2) wydobywania kopalin w szczególności kamienia, piasku i żwiru;
- 3) wykonywania odwodnień górniczych.

2. Na terenie ochrony pośredniej I rzędu wprowadza się następujące zakazy:

- 1) wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, z wyjątkiem ścieków pochodzących ze stacji uzdatniania wody oraz wód opadowych i roztopowych wprowadzanych na zasadach określonych w przepisach odrębnych;
- 2) lokalizowania przydomowych oczyszczalni ścieków;
- 3) rolniczego wykorzystania ścieków;
- 4) lokalizowania ferm chowu lub hodowli zwierząt;
- 5) przechowywania obornika bezpośrednio na powierzchni pola w przyzmacach polowych;
- 6) przechowywania lub składowania odpadów promieniotwórczych;
- 7) magazynowania odpadów z wyjątkiem tymczasowego przetrzymywania lub gromadzenia odpadów w czasie ich zbiórki w miejscu, gdzie one są wytwarzane, przed ich transportem;
- 8) prowadzenia odzysku odpadów poprzez wypełnianie terenów niekorzystnie przekształconych;
- 9) lokalizowania składowisk odpadów niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętnych;
- 10) lokalizowania magazynów ropy naftowej i produktów ropopochodnych oraz substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, w tym również substancji priorytetowych określonych w przepisach odrębnych, a także rurociągów do ich transportu, z wyjątkiem:
 - a) magazynów butli oraz zbiorników przeznaczonych do magazynowania gazu płynnego wraz z rurociągami do transportu gazu,
 - b) zbiorników przeznaczonych do magazynowania oleju opałowego wraz z rurociągami do transportu oleju,
 - c) zbiorników przeznaczonych do magazynowania paliw płynnych wykorzystywanych do generatorów prądotwórczych wraz z rurociągami do ich transportu;
- 11) lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko określonych w przepisach odrębnych, z wyjątkiem:
 - a) przedsięwzięć związanych z zaopatrzeniem w energię,

b) przedsięwzięć związanych z zaopatrzeniem w wodę, odprowadzeniem ścieków oraz oczyszczeniem ścieków,

c) przedsięwzięć związanych z komunikowaniem się społeczeństwa,

d) przedsięwzięć służących bezpieczeństwu publicznemu,

e) przedsięwzięć związanych z transportem publicznym,

f) przedsięwzięć związanych z budową dróg;

12) mycia pojazdów mechanicznych poza myjniami usługowymi;

13) budowy dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych klasy G oraz lokalizowania parkingów o powierzchni powyżej 0,1 ha bez ujmowania wód opadowych i roztopowych w systemy kanalizacji deszczowej zamkniętej lub otwartej w postaci szczelnych rowów oraz bez urządzeń zapewniających oczyszczanie ich do poziomu wymaganego przepisami odrębnymi;

14) lokalizowania cmentarzy oraz grzebania zwłok zwierzęcych;

15) urządzania obozowisk.

Planowane przedsięwzięcia usytuowane są poza strefami ochrony bezpośredniej, nie przewiduje się prowadzenia inwestycji w obrębie strefy ochrony pośredniej ujęcia wody w Wiązownicy Małej, w związku z czym realizacja zadań wskazanych w Projekcie POŚ nie będzie negatywnie oddziaływać na ujęcie wody.

Na terenie objętym opracowaniem znajduje się GZWP 203 Subzbiornik Staszów. W celu zapewnienia efektywnej ochrony zbiorników sporządza się dokumentację, w których wprowadza się zakazy, nakazy lub ograniczenia w użytkowaniu terenu lub korzystania z wody. Umożliwia to ochronę wód przed nadmierną eksploatacją i ich zanieczyszczeniem.

Dla zbiornika Subzbiornik Staszów dokumentacja nie została jeszcze opracowana. GZWP nr 423 ma charakter zbiornika odkrytego, warunki infiltracji są w jego obrębie bardzo dobre, co skutkuje słabą odpornością naturalną zbiornika na zanieczyszczenia.

Na obszarach ochronnych GZWP można zabronić wznoszenia obiektów budowlanych oraz wykonywania robót lub innych czynności, które mogą spowodować trwałe zanieczyszczenie gruntów lub wód, a w szczególności lokalizowania inwestycji zaliczonych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Oddziaływania pozytywne

Największe korzyści dla wód powierzchniowych i gruntowych przyniesie realizacja zadań z obszaru interwencyjnego V, które są nakierowane na poprawę gospodarki wodno – ściekowej. Budowa i modernizacja sieci wodociągowej wpływa na ograniczenie zużycia zasobów wód podziemnych poprzez zmniejszenie strat na przesyle i poborze wody. Podobne oddziaływanie niosą ze sobą działania związane z monitoringiem i minimalizacją strat wody.

Realizacja planowanych zadań związanych z budową sieci kanalizacyjnej pozwoli na uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej na terenie gmin. Szczególnie ważne jest skanalizowanie miejscowości położonych w sąsiedztwie doliny rzecznych oraz planowana modernizacja oczyszczalni ścieków. Realizacja tych zadań skutkować będzie redukcją ilości odprowadzanych do środowiska zanieczyszczeń do ilości zgodnych z przepisami prawa, a w efekcie wpłynie na poprawę jakości wód i tym samym zabezpieczenie ekosystemu przed negatywnym wpływem odprowadzanych do niego ścieków.

Zadania te są zgodne z zapisami w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, które jako działania podstawowe dla JCW wskazują działania wynikające z konieczności porządkowania systemu gospodarki ściekowej.

W rejonach o rozproszonej zabudowie planuje się budowę przydomowych oczyszczalni ścieków. Jest to rozwiązanie nie zawsze korzystne dla środowiska wodnego. Najczęściej instalowane są oczyszczalnie niespełniające wszystkich wymogów, chociaż posiadają stosowne certyfikaty (na szczelność zbiornika, a nie na jakość oczyszczonych wód). Jest to szczególnie istotne na terenach położonych w obrębie GZWP 423 Subzbiornik Staszów. Zważywszy, że GZWP nr 423 ma charakter zbiornika odkrytego i warunki infiltracji są tu bardzo dobre (co powoduje słabą odporność naturalną zbiornika na zanieczyszczenia) należy każdorazowo starannie rozpatrzyć lokalizację oczyszczalni – wskazane jest uprzednie wykonanie opinii geotechnicznej, określającej warunki gruntowo – wodne.

Do zadań, które będą pozytywnie oddziaływać na wody zaliczyć należy działania związane z przeciwdziałaniem występowania powodzi. Jednym z wielu skutków powodzi jest zanieczyszczenie wód m.in. zawiesinami, substancjami biogennymi, ściekami, metalami ciężkimi i szkodliwymi substancjami organicznymi.

Pozytywny wpływ na jakość wód będą mieć zadania zapewniające bezpieczeństwo powodziowe. Oddziaływania pozytywne będą głównie związane z zapobieganiem negatywnych skutków powodzi i ekstremalnych wezbrań. Planowane przedsięwzięcia to podwyższenie uszczelnienie wałów oraz budowa polderów. Podstawową funkcją polderów będzie lokalne zmniejszenie kulminacji fali powodziowej i retencja powodziowa w okresie wezbrań. Poldery stanowiąc będą naturalny obszar zalewowy. W okresie wezbrania rzeki pozwolą na rozlanie się z koryta nadmiaru wody i jej naturalną retencję.

Szczegółowe parametry inwestycji zostaną ustalone na etapie wykonania studium wykonalności. Przy realizacji koncepcji rozbudowy i modernizacji infrastruktury przeciwpowodziowej należy tak planować zakres prac budowlanych, aby w możliwie najwyższym stopniu zapewnić ochronę gleb, siedlisk, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. Dla eliminacji ujemnych dla środowiska skutków realizacji zadań należy

na etapie opracowywania koncepcji budowy, przewidzieć wykonanie systemów regulujących stosunki wodne na obszarach przyległych.

W niektórych gminach należących do EZGOK struktura bilansu wodnego jest niekorzystna, a okresowo występujące niedobory wody nie pozwalają na zaspokojenie potrzeb gospodarczych i utrzymanie dobrego stanu ekologicznego wód powierzchniowych. Jedną z metod poprawy struktury bilansu wodnego jest zwiększenie i odbudowa zdolności retencyjnej zlewni rzecznych.

Należy zauważyć, że wszelkie działania zmierzające do zwiększania retencji dolinowej rzek to działania proekologiczne.

Korzystny wpływ na wody będzie miała planowana rekultywacja składowiska odpadów w Luszycy. Prawidłowo przeprowadzona zabezpieczy środowisko przed szkodliwym oddziaływaniem składowiska na wody powierzchniowe, podziemne oraz na powietrze, pozwoli również na integrację składowiska z jego otoczeniem. Rekultywację składowiska należy wykonać zgodnie z harmonogramem określonym w decyzji o zgodzie na zamknięcie składowiska odpadów.

Pośredni pozytywny wpływ na jakość wód będzie miało usprawnienie sektora energetycznego. Działania sprzyjające poprawie wydajności cieplnej i promujące energię odnawialną pozytywnie wpłyną na wody poprzez zmniejszenie ich poboru do celów chłodniczych.

Oddziaływania negatywne

Zagrożeniem dla wód może być każdy rodzaj zabudowy bez właściwie zaprojektowanej i eksploatowanej infrastruktury. Może być nim także rozwijająca się turystyka i rekreacja, co wiąże się z wykorzystaniem cieków i zbiorników wodnych. Może zachodzić zagrożenie dla naturalnych brzegów cieków oraz okolicznych terenów ze względu na dużą penetrację turystyczną tych terenów.

W czasie prac związanych z budową sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej mogą wystąpić zawodnienia wykopów na niektórych odcinkach kolektorów. W takim przypadku konieczne będzie odwodnienie wykopu. Odpompowywanie wody podczas prac związanych z krótkotrwałym obniżeniem zwierciadła wody podziemnej będzie miało wyłącznie charakter ilościowy tzn. podczas prac związanych z odwodnieniem wykopów nie nastąpi zmiana jakości wody. Krótkotrwała, lokalna zmiana warunków hydrodynamicznych nie będzie miała wpływu na sąsiadujące tereny oraz na jakość wód podziemnych tego poziomu.

Zanieczyszczenie wód podziemnych może wystąpić na etapie realizacji poszczególnych zadań, szczególnie związanych z budową infrastruktury technicznej. Może to mieć miejsce w przypadku awarii sprzętu, co skutkować może przedostaniem się do wód substancji takich

jak: olej, paliwo, płyn hydrauliczny. Z tego względu do prac powinien być dopuszczony jedynie sprawny sprzęt.

Potencjalnym źródłem zanieczyszczeń mogą być transformatory olejowe stosowane na farmach fotowoltaicznych. W celu uniknięcia przedostania się oleju lub cieczy izolacyjnej do środowiska oraz na wypadek sytuacji awaryjnych pod transformatorami należy umieścić szczelne misy olejowe o pojemności dopasowanej do ilości magazynowanego oleju.

Zagrożeniem dla wód podziemnych może być również niewłaściwa organizacja prac oraz nieprawidłowe zagospodarowanie odpadów. Miejsca składowania materiałów pędnych, odpadów, czasowe bazy transportowe powinny być zabezpieczone w sposób uniemożliwiający wprowadzanie na teren prowadzonych zanieczyszczeń ropopochodnych.

Przy właściwej organizacji pracy, sprawnych (bez wycieków olejów i płynów eksploatacyjnych) maszynach budowlanych i odpowiednim zagospodarowaniu odpadów zagrożenie dla środowiska wodnego będzie mało prawdopodobne.

Realizacja zadań związanych z budową i modernizacją dróg powodować będzie zwiększoną ilość odprowadzanych do środowiska zanieczyszczonych wód opadowych i roztopowych w związku ze wzrostem powierzchni zabudowanej. Zmniejszeniu ulegnie retencja glebowa wód opadowych i skuteczność ich samooczyszczania w glebach.

Planowane przedsięwzięcia nie będą ograniczać możliwości spełnienia celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych określonych w Planie gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Wisły.

Zapisy Programu dotyczące ochrony zasobów wodnych w efekcie długofalowym nie będą powodowały negatywnych oddziaływań na środowisko.

Wskazanie działań minimalizujących negatywne oddziaływanie:

- prowadzenie robót budowlanych w sposób zapewniający ochronę wód,
- zabezpieczenia urządzeń, w których użytkowane są niebezpieczne dla środowiska wodnego substancje przed wyciekami,
- zapewnienie wykonawcom prac odpowiedniego zalecza socjalnego,
- planowanie prac regulacyjnych na ciekach wodnych tylko w sąsiedztwie obszarów zabudowanych i zainwestowanych,
- stosowanie rozwiązań technicznych umożliwiających oszczędne gospodarowanie wodą,
- stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków z rozbudowanym systemem przelewowym zapewniają dobrą jakość wód wprowadzanych do gruntu.

9.7 Wpływ na powietrze

Oddziaływania pozytywne

Bezpośredni pozytywny wpływ na poprawę jakości powietrza będą miały przede wszystkim zadania związane obszarem interwencji I, których realizacja skutkować będzie ograniczeniem emisji powierzchniowej i komunikacyjnej.

Korzystnie na jakość powietrza wpłyną zadania związane z modernizacją systemów ogrzewania, wymiana kotłów w obiektach mieszkalnych, rozbudowa sieci gazowej.

Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii pozwoli zmniejszyć zużycie energii pozyskanej w sposób tradycyjny w gospodarstwach indywidualnych, który powoduje znaczne zanieczyszczenie powietrza. Najbardziej popularne jest wykorzystanie energii słonecznej – montaż kolektorów słonecznych lub ogniw fotowoltaicznych, planowana jest również budowa pomp ciepła.

Na terenie gmin planuje się budowę ogniw fotowoltaicznych na potrzeby pojedynczych obiektów (obiekty użyteczności publicznej w Połańcu, Staszowie, Szydłowie, Tuczępach). Z uwagi na skalę przedsięwzięcia te nie są zaliczane do mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. W gminie Tuczępy planowana jest budowa farm fotowoltaicznych, które mogą być kwalifikowane jako przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło i zracjonalizowanie zużycia energii zostanie osiągnięte poprzez termomodernizację budynków.

O wielkości emisji liniowej decydują zanieczyszczenia z transportu powstające wzdłuż tras komunikacyjnych. Substancje emitowane z silników pojazdów wpływają na jakość powietrza szczególnie w najbliższym otoczeniu dróg. Budowa nowych dróg oraz remonty i modernizacja infrastruktury drogowej pozwoli na podniesienie efektywności transportu drogowego na obszarze Gmin i skutkować będzie mniejszym obciążeniem środowiska typowymi emisjami z transportu (CO₂, SO₂, NO_x, Pb).

Pośrednie pozytywne oddziaływanie na powietrze przyniosą działania związane z racjonalną gospodarką odpadami, która przełoży się m.in. na ograniczenie zużycia energii do produkcji materiałów oraz likwidację spalania odpadów w gospodarstwach domowych. Również pozytywny wpływ na jakość powietrza będą miały nasadzenia drzew, które filtrując powietrze pobierają dwutlenek węgla a oddają niezbędny do życia tlen.

Pośredni pozytywny wpływ na jakość powietrza wywrze edukacja ekologiczna.

Oddziaływania negatywne

Źródłem potencjalnych negatywnych oddziaływań na powietrze mogą być realizacja zadań z obszarów interwencji I, II, IV, V i VIII. Prace związane z wykonaniem zadań ze

wskazanych obszarów będą miały wpływ na wielkość emisji i imisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych oraz na poziom hałasu.

Pyły i gazy będą wprowadzane do atmosfery w wyniku budowlanych i modernizacyjnych, podczas składowania materiałów i surowców, wykonywania prac ziemnych, w tym przemieszczania mas ziemnych, czy spalania paliw w silnikach pojazdów, maszyn i urządzeń. W zależności od ilości wyemitowanych zanieczyszczeń i warunków pogodowych będzie kształtował się lokalny poziom imisji zanieczyszczeń powietrza. Realizowane prace budowlane będą też źródłem hałasu, wpływającym na lokalny klimat akustyczny.

Charakter tych oddziaływań będzie lokalny i krótkotrwały. Emisja spalin z maszyn budowlanych oraz emisja substancji pyłowych, których źródłem jest głównie unos z powierzchni pyłących negatywnie oddziałuje na powietrze i ma bezpośredni związek z prowadzeniem robót budowlanych.

Wskazanie działań minimalizujących negatywne oddziaływanie:

- stosowanie maszyn, urządzeń i pojazdów sprawnych technicznie o niskich wskaźnikach emisyjności,
- wyłączanie silników pojazdów w czasie przestojów i przerw w pracy,
- zwilżanie powierzchni ziemi ograniczające pylenie spowodowane pracą maszyn i urządzeń,
- ograniczanie stosowania paliw wysokoemisyjnych,
- uwzględnianie w projektach rozwiązań technicznych skutecznie ograniczających emisję,
- uwzględnianie w projektach rozwiązań o wysokiej efektywności energetycznej,
- magazynowanie materiałów sypkich pod przykryciem.

9.8 Wpływ na powierzchnię ziemi

Oddziaływania pozytywne

Na zmniejszenie ilości zanieczyszczeń deponowanych w glebie wpłynie rozwój technologii niskoemisyjnych. Zastosowane technologie, oparte głównie na wzroście efektywności energetycznej i zastosowaniu odnawialnych źródeł energii, wpłyną na ograniczenie zmian powierzchni ziemi, zmniejszenie zanieczyszczeń gleb oraz spowolnienie jej degradacji. Na ograniczenie wykorzystania nieodnawialnych surowców energetycznych wpływ będzie miała także termomodernizacja.

Poprawa jakości gleb nastąpi również w skutek modernizacji i rozbudowy sieci kanalizacyjnej poprzez ograniczenie przedostawania się zanieczyszczeń do gleb.

Pośredni pozytywny wpływ na jakość gleb będą miały zadania związane z edukacją ekologiczną.

Oddziaływania negatywne

Potencjalne negatywne oddziaływanie realizacji planowanych zadań w obszarze oddziaływania na powierzchnię ziemi, może wystąpić w związku z realizacją zadań z następujących obszarów interwencji: I, II, IV, V.

Wpływ realizacji zadań związanych z budową infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja) ograniczy się do etapu realizacji. Realizacja planowanych zadań spowoduje zmiany ukształtowania powierzchni ziemi w związku z wykonywaniem wykopów, gromadzeniem i przemieszczaniem mas ziemnych. Przemieszczanie mas ziemnych powoduje mieszanie warstw gleby, co może negatywnie wpłynąć na jej wartość produkcyjną w przypadku gleb użytkowanych rolniczo. Powierzchnia ziemi w fazie realizacji inwestycji będzie miejscem gromadzenia surowców i materiałów wykorzystywanych w procesie budowy, a także będzie miejscem pracy i postoju maszyn, urządzeń i pojazdów. Wykorzystywanie powierzchni ziemi na potrzeby realizowanych inwestycji może spowodować jej zanieczyszczenie. Prace budowlane winny być prowadzone z uwzględnieniem konieczności oszczędnego korzystania z terenu i minimalnego przekształcenie jego powierzchni. Wykonawcy robót są zobowiązani do takiej organizacji placu budowy, aby zminimalizować skutki działalności ekip budowlanych.

Wskazanie działań minimalizujących negatywne oddziaływanie:

- ograniczenie do niezbędnego minimum przekształceń powierzchni terenu,
- zdjęcie warstwy próchnicznej gleby przed wykonaniem wykopów i jej rozplantowanie po zakończeniu prac budowlanych,
- odpowiednie rozplanowanie miejsc magazynowania surowców, materiałów i odpadów,
- eliminowanie praktyk magazynowania surowców, materiałów i odpadów bezpośrednio na powierzchni ziemi
- selektywne zbieranie i gromadzenie odpadów w pojemnikach uniemożliwiających przedostanie się ich składników do ziemi,
- stosowanie sprawnych maszyn, urządzeń i pojazdów oraz ich bezpieczne serwisowanie.

9.9 Wpływ na krajobraz

Oddziaływania pozytywne

Określenie oddziaływań na krajobraz jest trudne, gdyż podlega subiektywnym gustom. Pozytywne oddziaływania na krajobraz w głównej mierze występować będą na terenach zmienionych przez człowieka. Pozytywny wpływ na ten komponent mogą mieć inwestycje z zakresu termomodernizacji, które poza zmniejszeniem ilości energii cieplnej zużywanej w budynku skutkują, poprzez ocieplenie ścian zewnętrznych, odświeżeniem budynku i nadaniem mu estetycznego wyglądu.

Oddziaływania negatywne

Źródłem potencjalnych negatywnych oddziaływań na krajobraz może być realizacja zadań w obszarach interwencji: I, II, IV, V, VIII.

Czasowe oddziaływanie, związane z etapem realizacji, związane będzie z rozbudową sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Wiąże się ono głównie z urządzaniem placów budowy, przemieszczaniem mas ziemnych, gromadzeniem surowców i materiałów na potrzeby budowy oraz wytwarzanych odpadów.

Stały wpływ na krajobraz będą miały zadania związane z budową i remontem dróg, budową ścieżek rowerowych (obszary interwencji: I, II, VII). Wytyczenie nowych inwestycji liniowych powodować będzie rozdrobnienie struktury przestrzennej krajobrazu i fragmentację ekosystemów.

Negatywny wpływ na krajobraz związany jest najczęściej z prowadzeniem inwestycji związanych z budową różnego rodzaju obiektów na terenach pozamiejskich, gdyż w wyniku ich realizacji na stałe zmieniony zostaje krajobraz. Oddziaływanie negatywne na krajobraz mają wszystkie inwestycje zajmujące przestrzeń, jeśli względy krajobrazowe nie będą wzięte pod uwagę na etapie planowania, a następnie realizacji inwestycji. Takie działanie może pociągać za sobą konieczność zmiany charakteru danego terenu, z wycinką drzew, czy wykonywaniem nasypów i wykopów, co powoduje ingerencję w naturalny charakter terenów.

Niekorzystnie na krajobraz mogą oddziaływać farmy fotowoltaiczne. Z reguły są one usytuowane na terenach rolnych i mogą wprowadzać dysonans w krajobrazie.

Przystępując do wyboru lokalizacji ww. inwestycji należy uwzględniać zakazy dotyczące obszarów objętych ochroną krajobrazową.

Wskazanie działań minimalizujących negatywne oddziaływanie:

- odpowiednie planowanie inwestycji, uwzględniające konieczność wkomponowania planowanych obiektów w istniejący krajobraz,
- skracanie okresu magazynowania surowców, materiałów i odpadów,
- stosowanie materiałów dobrze komponujących się z otoczeniem,
- wybór kolorystyki eksponowanych obiektów dobrze komponującej się z cechami krajobrazu,
- usytuowanie dużych obiektów w sposób nie przesłaniający wartościowych dominant krajobrazowych.

9.10 Wpływ na klimat

Oddziaływania pozytywne

Na modyfikację klimatu lokalnego, szczególnie w odniesieniu do emisji ciepła czy ograniczenia niekorzystnego efektu wyspy ciepła i smogu, wpływ będzie miało ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

Oddziaływania negatywne

Niewielkie oddziaływania negatywne planowanych zadań na klimat dotyczyć będzie etapu realizacji. Wiązać się ono przede wszystkim z zużyciem paliw i energii elektrycznej. Zużycie paliw i energii będzie źródłem emisji gazów cieplarnianych o udowodnionym negatywnym wpływie na zmiany klimatyczne, które przejawiają się m.in. zwiększeniem intensywności występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych.

Zmiany w układach zabudowy mogą mieć wpływ na klimat lokalny tego obszaru. Może to spowodować na przykład wymuszenie lokalnych warunków przewietrzania tego terenu, może mieć wpływ na warunki termiczne, ponieważ przy wypełnianiu wolnych od zabudowy terenów, powiększać się będą powierzchnie pokryte betonem, asfaltem, czy innymi materiałami budowlanymi, zmieniać się będzie albedo dla tych terenów.

Wskazanie działań minimalizujących negatywne oddziaływanie:

- uwzględnianie w projektach rozwiązań technicznych skutecznie ograniczających emisję,
- wybór rozwiązań o niskich wskaźnikach emisyjności,
- racjonalne gospodarowanie energią elektryczną i ciepłą.

9.11 Wpływ na klimat akustyczny

Oddziaływania pozytywne

Realizacja zadań w zakresie przebudowy, remontów i budowy dróg spowoduje redukcję poziomu hałasu w granicach miast i gmin. Poprawa jakości szlaków komunikacyjnych wiązać się może z większym natężeniem ruchu pojazdów, ale i lepszą przepustowością. Emisja hałasu, nie będzie kumulowała się w miejscach, gdzie ruch jest spowolniony (skrzyżowania dróg), a rozłoży się równomiernie wzdłuż ciągów komunikacyjnych.

Zwiększenie udziału komunikacji rowerowej pośrednio wpłynie zmniejszenie emisji hałasu i poprawę klimatu akustycznego w sąsiedztwie szlaków komunikacyjnych.

Oddziaływania negatywne

Oddziaływania negatywne będą miały charakter krótkotrwały i chwilowy. Negatywne oddziaływania na klimat akustyczny mogą zaistnieć w czasie budowy jak i eksploatacji nowych elementów drogowych (budowa i przebudowa dróg), oraz na etapie realizacji takich zadań jak: budowa elementów liniowych infrastruktury technicznej (m.in. modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej), prac budowlanych związanych z termomodernizacją obiektów. Etap budowy związany jest z intensyfikacją prac wykonywanych przez ciężki sprzęt budowlany, który może generować ponadnormatywny hałas, jednak będzie on miał charakter lokalny i nie powinien wpłynąć znacząco na przekroczenie dopuszczalnych norm dla terenów objętych ochroną akustyczną zgodnie z przepisami odrębnymi. Również zabiegi pielęgnacyjne terenów

zielonych mogą generować hałas. Jednak oddziaływanie to także będzie krótkotrwałe i chwilowe.

Wskazanie działań minimalizujących negatywne oddziaływanie:

- zastosowanie wokół obiektów uciążliwych odpowiednio szerokich pasów zieleni o zróżnicowanej wysokości tak, aby zapewnić maksymalne wartości pochłaniania i odbijania fali akustycznej,
- stosowanie nawierzchni o obniżonej emisji (cicha nawierzchnia wykonywana najczęściej z mieszanki SMA o odpowiednim uziarnieniu kruszywa),
- stosowanie barier akustycznych na etapie realizacji konkretnych inwestycji.

9.12 Wpływ na zasoby naturalne

Oddziaływania pozytywne

Na zmniejszenie zużycia węgla (nieodnawialnego źródła energii) wpłynie realizacja zadań z obszaru interwencyjnego I.

Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie gminy, wymiana systemów grzewczych w obiektach Spółdzielni Mieszkaniowych, Wspólnot Mieszkaniowych i w budynkach należących do osób prywatnych oraz wszystkie zadania związane z termoizolacją obiektów.

Na obniżenie zużycia energii elektrycznej pozwoli wymiana energooszczędnego oświetlenia na lampy energooszczędne (np. typu led) w oświetleniu: ulicznym, w budynkach użyteczności publicznej i w jednostkach organizacyjnych.

Oddziaływania negatywne

Zadania wskazane w POŚ wymagać będą na etapie realizacji zużycia surowców i materiałów, w tym wody, energii, paliw, surowców mineralnych, produktów i półproduktów, głównie materiałów budowlanych i surowców metalicznych. Skala oddziaływania będzie uzależniona od rozmiaru planowanych działań i sposobu gospodarowania wykorzystywanymi surowcami i materiałami (oszczędności surowcowej i energetycznej).

Wskazanie działań minimalizujących negatywne oddziaływanie:

- racjonalne wykorzystanie zasobów.

9.13 Wpływ na gospodarkę odpadami

Oddziaływania pozytywne

Prowadzona edukacja ekologiczna skutkować będzie wzrostem świadomości mieszkańców na temat sposobu selektywnego gromadzenia odpadów, zapobieganiu powstawaniu odpadów, szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych.

Usuwanie wyrobów zawierających azbest stanowi w ostatnich latach priorytet w walce z odpadami niebezpiecznymi ze względu na zagrożenie zdrowia ludzi i ochronę środowiska.

Wdrażanie Programów usuwania wyrobów zawierających azbest pozwoli na bezpieczny sposób unieszkodliwiania tego odpadu.

Oddziaływania negatywne

Planowane przedsięwzięcia będą źródłem powstawania odpadów, głównie budowlanych i rozbiórkowych, w tym odpadów niebezpiecznych. Wielkość oddziaływania będzie uzależniona od efektywności systemu selektywnego gromadzenia wytwarzanych odpadów i dalszego gospodarowania nimi.

Wskazanie działań minimalizujących negatywne oddziaływanie:

- sprawne przekazywanie odpadów podmiotom uprawnionym do dalszego gospodarowania nimi,
- zlecenie prac związanych z usuwaniem odpadów firmom specjalistycznym.

9.14 Wpływ na zabytki

Oddziaływania pozytywne

Realizacja wszystkich zadań zmierzających do poprawy stanu powietrza atmosferycznego korzystnie wpłynie na stan zabytków. Dotyczy to zarówno zadań prowadzących do zmniejszenia niskiej emisji jak i zadań, które pozwolą na obniżenie emisji liniowej. Zanieczyszczenia powietrza powodowane przez NO₂ i SO₂ powodują korozję materiałów budowlanych. Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń ograniczy niszczenie fasad zabytkowych budynków.

Również zadania dotyczące minimalizacji uciążliwości związanych z hałasem komunikacyjnym i drganiami, będą korzystne dla budynków, w tym obiektów zabytkowych, ponieważ wpłyną na zmniejszenie negatywnego oddziaływania drgań i wibracji, które mogą powodować ich uszkodzenie.

Usprawnienie układu komunikacyjnego zwiększy dostępność turystyczną miast i gmin, tak zewnętrzną jak i wewnętrzną ułatwiając tym samym dotarcie potencjalnym zwiedzającym do poszczególnych obiektów.

Oddziaływania negatywne

Potencjalny negatywny wpływ planowanych przedsięwzięć na zabytki będzie uzależniony od ich położenia względem obiektów objętych rejestrem lub ewidencją zabytków. Nie można wykluczyć negatywnych oddziaływań fazy realizacyjnej na stan techniczny istniejących zabytków w efekcie powodowanych wibracji i emisji gazów lub pyłów. Szczególny wpływ planowanych działań dotyczy inwestycji liniowych, których przebieg z dużym prawdopodobieństwem może sąsiadować z istniejącymi obiektami zabytkowymi. Skala oddziaływań będzie zależna m.in. od technologii wykonywania prac budowlanych, głównie prac ziemnych.

Wskazanie działań minimalizujących negatywne oddziaływanie:

– wszelkie prace należy prowadzić w uzgodnieniu z Wojewódzkim konserwatorem Zabytków.

9.15 Wpływ na dobra materialne

Oddziaływania pozytywne

Realizacja zadań w zakresie rozbudowy sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej, jak również przebudowy czy budowy dróg, będzie miała pozytywny wpływ na dobra materialne z uwagi na wzrost wartości nieruchomości posiadającej dobry dojazd i pełne uzbrojenie.

Pozytywny wpływ na dobra materialne będą miały prace związane z termomodernizacją obiektów – nastąpi poprawa stanu technicznego modernizowanych budynków.

Oddziaływania negatywne

Realizacja zadań wskazanych w POŚ może wymagać zmiany obecnego faktycznego sposobu zagospodarowania terenu i/lub ograniczać efektywność działalności gospodarczej w obszarach bezpośrednio sąsiadujących z terenami inwestycji, poprzez czasowe ograniczenie dostępności do obiektów produkcyjnych i wykorzystywanych na potrzeby świadczenia usług np. handlu.

10 Środki zapobiegające oraz ograniczające prawdopodobne negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze i krajobraz

Biorąc pod uwagę cel w jakim jest sporządzany i realizowany Program Ochrony Środowiska, należy uznać, że środkami zapobiegającymi negatywnemu oddziaływaniu na środowisko są w rzeczywistości rozwiązania zaproponowane w aktualizacji tego dokumentu. Należy jednak pamiętać, że w wyniku realizacji zapisów tego dokumentu mogą powstać negatywne oddziaływania, o których mowa była w rozdziale wcześniejszym.

Adekwatnie do wskazanych negatywnych oddziaływań, przewiduje się przede wszystkim następujące środki zapobiegające, ograniczające oraz kompensujące negatywne oddziaływanie na środowisko:

- zapewnienie sprawnego i szybkiego przebiegu procedur oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych przedsięwzięć stanowiących praktyczny wymiar realizacji POŚ (działania administracyjne),
- ścisły nadzór merytoryczny nad prawidłową realizacją POŚ oraz miarodajny monitoring stanu środowiska, analiza wyników monitoringu oraz podejmowanie działań adekwatnych do otrzymanych wyników,
- zapewnienie zgodności wydawanych decyzji administracyjnych z POŚ oraz zasadami ochrony środowiska,

- ścisła egzekucja zapisów określonych w decyzjach administracyjnych oraz w przepisach prawnych,
- konsolidacja informacji o stanie i ochronie środowiska,
- podejmowanie działań rekomendowanych w POŚ oraz prowadzenie procesów w taki sposób, by finalny produkt procesów spełniał rekomendowane przez POŚ wymagania,
- promowanie nowoczesnych rozwiązań technicznych w ochronie środowiska, uwzględniających wymogi najlepszej dostępnej techniki oraz zasad dobrej praktyki i rzetelnej wiedzy technicznej i naukowej,
- cykl działań edukacyjnych dla społeczeństwa,
- wzmocnienie (finansowe, merytoryczne, sprzętowe, kadrowe) funkcji kontrolnej służb ochrony środowiska.

Realizacja POŚ nie przewiduje skutków czy oddziaływań środowiskowych wymagających przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej, w związku z czym nie przewiduje się podjęcia takich działań, choć nie można wykluczyć, że szczegółowe raporty oddziaływania na środowisko planowanych inwestycji będą wymagać podjęcia takich działań.

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach POŚ, które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim na etapie budowy inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej tj. wodociągi i sieci kanalizacyjne.

Negatywne oddziaływanie ww. inwestycji na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji oraz odpowiedni dobór rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych, ponieważ skala wywoływanych przez nie oddziaływań środowiskowych zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań i zastosowanych rozwiązań ograniczających negatywny wpływ na środowisko. Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy, jak i w fazie eksploatacji inwestycji, także pozwoli istotnie ograniczyć te oddziaływania.

Do ogólnych działań ograniczających negatywne oddziaływanie należą w czasie realizacji inwestycji m. in.:

- prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych,
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych,
- dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu, wegetacji, okresów lęgowych,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska jest dokumentem wspomagającym projekt tego dokumentu, gdyż wskazuje na ewentualne zagrożenia wynikające z niepełnej jego realizacji. Sugerowane do realizacji przedsięwzięcia

w ramach POŚ mają zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. Proponowanie działań alternatywnych dla podanych rozwiązań nie ma zatem uzasadnienia z formalnego i ekologicznego punktu widzenia. Ponadto dokument ten ma charakter strategiczny i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych zadań.

Projekt Programu sporządzany jest przez Ekologiczny Związek Gospodarki Odpadami Komunalnymi z siedzibą w Rzędowie, ale jego opracowanie opiera się także na współpracy i konsultacjach z podmiotami i instytucjami, które działają na terenie gmin należących do EZGOK oraz jednostkami, które zgodnie ze swoimi kompetencjami opiniują lub uzgadniają projekt Programu. Tak więc w trakcie opracowywania Programu rozważane są alternatywne sposoby rozwiązania kwestii ochrony środowiska na analizowanym terenie, a ostateczna wersja stanowi kompromis pomiędzy zamierzeniami władz jednostek oraz uwarunkowaniami przyrodniczymi i społeczno – gospodarczymi.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań silnie zależą od lokalnych warunków środowiska. Dlatego przy realizacji nowych inwestycji, to znaczy na etapie projektowania inwestycji, należy rozważać warianty alternatywne, tak aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważać: warianty lokalizacji inwestycji, warianty konstrukcyjne i technologiczne obiektów, warianty organizacyjne czy wariant niezrealizowania inwestycji (wariant 0). Ostatni wariant nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może również powodować konsekwencje środowiskowe.

11 Możliwe transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Gminy należące do EZGOK nie są położone w obszarze przygranicznym, a realizacja ustaleń POŚ nie będzie źródłem niekorzystnych oddziaływań środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne.

12 Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Dokonana ocena obecnego stanu środowiska na terenach gmin należących do EZGOK wykazuje liczne problemy związane ze stanem środowiska. Przedsięwzięcia ujęte w POŚ dobrze odpowiadają na potrzeby środowiskowe. Brak realizacji POŚ pociągnąłby za sobą negatywne skutki w środowisku.

Wstęp i informacje o projekcie dokumentu

Przedmiotem prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt Programu Ochrony Środowiska dla Ekologicznego Związku Gospodarki Komunalnymi na lata 2022 – 2025. Celem opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko projektu POŚ, zgodnie z obowiązującymi przepisami i uzgodnieniami, jest kompleksowa analiza możliwego oddziaływania na

poszczególne elementy środowiska przewidzianych w POŚ działań, ocena występowania oddziaływań skumulowanych i analiza możliwości zastosowania rozwiązań alternatywnych oraz potrzeby działań kompensacyjnych. Program obejmuje działania na lata 2022 – 2025, gminy nie wskazały zadań przewidzianych do realizacji w latach 2026 – 2029. Dokument został sporządzony w 2022 roku jako realizacja obowiązku wynikającego z zapisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2021 poz. 1973, z późn. zm.). Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji wyżej wymienionego projektu dokumentu, której elementem jest niniejsza prognoza, jest spełnieniem obowiązku prawnego wynikającego z dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko oraz zapewnia zgodność z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2021 poz. 2373, z późn. zm.).

Ocena zgodności POŚ z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym, regionalnym .

Z analizy podstawowych dokumentów UE związanych z POŚ można wnioskować, że realizuje on cele tych dokumentów w stopniu, w jakim pozwala jego zakres finansowy. Podobnie, na podstawie analiz stwierdzono, że cele i działania przewidziane w POŚ są zgodne z podstawowymi krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi.

Analiza i ocena istniejącego stanu środowiska

W oparciu o dostępne materiały zidentyfikowano główne problemy i zagrożenia środowiska w obszarze objętym POŚ, jak również określono jego aktualny stan. Analizą stanu środowiska objęto wszystkie jego elementy, a w szczególności: jakość powietrza atmosferycznego, zasoby wodne, ochronę przyrody, hałas, odpady, promieniowanie elektromagnetyczne (PEM), zasoby surowców naturalnych, gleby, poważne awarie.

Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia ocenianego dokumentu

Na podstawie analizy stanu środowiska, w gminie zidentyfikowano problemy związane przede wszystkim z jakością powietrza, zasobami wodnymi, ochroną przyrody, gospodarką odpadami i hałasem. Główną przyczyną złego stanu powietrza jest przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Poprawy wymaga również stan wód powierzchniowych. Stan wód na terenie gmin należących ZGOK wskazuje na konieczność uregulowania gospodarki wodno-ściekowej. Niewystarczająca jest ochrona przed powodzią – dotyczy to szczególnie terenów położonych w dolinach rzek: Czarna Staszowska i Kanał Strumień. Stan chemiczny JCWPd 115 określono jako słaby – termin osiągnięcia dobrego stanu chemicznego został przedłużony do roku 2027. Na terenach Gmin występują obszary o bogatych walorach przyrodniczych. Głównym ich zagrożeniem jest nasilająca się tendencja do ich zasiedlania

i zagospodarowywania. W kwestii gospodarki odpadami należy zwiększyć udział odzysku oraz selektywnej zbiórki odpadów. Problem stanowi również duża masa odpadów kierowanych do składowania. Ograniczenia wymaga uciążliwość akustyczna ze źródeł drogowych i kolejowych.

Wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji POŚ

W przypadku braku realizacji POŚ dla EZGOK może nastąpić pogorszenie stanu środowiska, szczególnie powietrza i wód powierzchniowych. Zważywszy na fakt, iż środowisko jest organizmem składającym się z powiązanych ze sobą komponentów przełoży się to na stan całego środowiska.

Analiza i ocena znaczących oddziaływań na środowisko

W ramach analiz oceniono szczegółowo możliwe oddziaływania wszystkich obszarów interwencji przewidzianych w Programie na poszczególne elementy środowiska, w tym na: ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne. Przy ocenie wykorzystano wypracowane kryteria oceny oddziaływania uwzględniające stan i największe problemy środowiska. Szczegółowe analizy zostały wykonane dla obszaru i kierunku interwencji, które mogą być realizowane w ramach POŚ.

Podsumowanie oddziaływań na powietrze

Największy pozytywny wpływ na jakość powietrza będą mieć działania podejmowane w ramach rozwoju OZE oraz racjonalnego gospodarowania energią. Pozytywnie na powietrze będą oddziaływać projekty związane z ograniczaniem niskiej emisji, poprzez wymianę systemów grzewczych na niskoemisyjne. Ograniczenie zużycia energii nastąpi również za sprawą termomodernizacji budynków. Modernizacja dróg powinna skutkować zmniejszeniem zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza. Oddziaływania negatywne w większości przypadków mają charakter przejściowy i krótkotrwały najczęściej związany z fazą realizacji inwestycji (spaliny z maszyn budowlanych, pylenie z placów budów).

Podsumowanie oddziaływań na wody

Znaczące oddziaływanie pozytywne na jakość i ilość wód będzie mieć budowa, rozbudowa sieci wodociągowej i sieci kanalizacji sanitarnej, rozbudowa modernizacja oczyszczalni ścieków, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków. Działaniami, które pozytywnie wpłyną na wody są również m.in. prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Negatywne oddziaływanie skutkujące obniżeniem zwierciadła wód i zmianą stosunków wodnych może być związane z realizacją inwestycji infrastrukturalnych. Eksploatacja dróg może wiązać się będzie z emisją zanieczyszczeń do wód.

Podsumowanie oddziaływań na różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny, w tym na obszary Natura 2000

POŚ przewiduje realizację szeregu działań, które powinny przyczynić się do poprawy stanu przyrody, a należy do nich przede wszystkim: zachowanie lub odtwarzanie właściwego stanu siedlisk i gatunków obszarów chronionego krajobrazu i obszarów Natura 2000, zachowanie bioróżnorodności na terenach wiejskich z wykorzystaniem programów rolno-środowiskowych itp. Pośredni pozytywny wpływ przyniosą przedsięwzięcia z zakresu gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki niskoemisyjnej, gdyż poprzez zmniejszenie zanieczyszczeń w środowisku poprawią się warunki wegetacji roślin i zwierząt. Zagrożenie wiąże się z rozwojem sieci drogowej, ponieważ prowadzić to może do przecinania struktur przyrodniczych, usuwania drzew i krzewów. Również wzrost ilości inwestycji wiązać się będzie z zajmowaniem nowych powierzchni, a tym samym zmniejszaniem powierzchni biologicznie czynnych.

Podsumowanie oddziaływań na krajobraz

Oddziaływania na krajobraz jest trudne do określenia ze względu na subiektywne podejście do tego zagadnienia. Pozytywnie na krajobraz wpływają działania w zakresie uporządkowania przestrzeni. Ponadto powinna nastąpić poprawa wartości krajobrazowych oraz walorów przyrodniczych poprzez termomodernizację budynków. Wszystkie działania inwestycyjne, które skutkują zajmowaniem przestrzeni pod nowe inwestycje, mogą mieć negatywny wpływ na krajobraz, w przypadku, jeśli względy krajobrazowe nie będą wzięte pod uwagę na etapie planowania, a następnie realizacji inwestycji. Wszelkie projekty infrastrukturalne powinny być przeprowadzone z dbałością o tradycyjną kompozycję krajobrazu, w której się znajdują (wielkość, forma, kolorystyka budynków, identyfikacja wizualna niedominująca w krajobrazie). Negatywny wpływ na krajobraz może mieć usuwanie drzew i krzewów.

Podsumowanie oddziaływań na ludzi

Pozytywne oddziaływania na zdrowie człowieka będą związane z poprawą jakości powietrza, wód, gleb i środowiska przyrodniczego. Również usprawnienie gospodarki odpadami wpłynie pozytywnie na zdrowie mieszkańców. Zadbanie o wszystkie elementy środowiska, usunięcie z nich zanieczyszczeń, wpłynie nie tylko na jego ogólny stan i otoczenie, ale przede wszystkim na poprawę standardów życia ludzi (poprzez redukcję czynników chorobotwórczych bezpośrednio wpływających na ich życie i zdrowie). Ograniczenie zużycia konwencjonalnych źródeł energii bezpośrednio może się przyczynić do zmniejszenia zachorowań powodowanych złą jakością powietrza atmosferycznego. Pozytywny wpływ na zdrowie ludzi a także na stan finansowy budżetów domowych będą miały działania związane ze zwiększeniem efektywności energetycznej. Dodatkowo termomodernizacja wpłynie pozytywnie na poprawę komfortu cieplnego mieszkańców. Budowa obwodnicy przyczyni się do poprawy jakości powietrza

i klimatu akustycznego w mieście, co korzystnie wpłynie na zdrowie ludzi. Rozdzielanie ruchu pieszego i rowerowego od pojazdów samochodowych, budowa bezkolizyjnych przejść skutkować będzie poprawą bezpieczeństwa na drodze. Zdecydowanie pozytywne i w dużej mierze bezpośrednie oddziaływanie na zdrowie i jakość życia człowieka będzie mieć rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej. Na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców wpłyną działania sprzyjające ochronie przeciwpowodziowej. Na poprawę świadomości ekologicznej mieszkańców wpłynie promowanie odnawialnych źródeł energii oraz akcje z zakresu edukacji ekologicznej. Oddziaływania negatywne występować będą głównie na etapie realizacji inwestycji (roboty budowlane i związane z nimi utrudnienia w ruchu, emisja spalin i pyłów) i będą mieć charakter krótkotrwały. W fazie eksploatacji uciążliwość będzie wynikała z emisji hałasu i wibracji.

Podsumowanie oddziaływań na powierzchnię ziemi, gleby i zasoby naturalne

Przez rozwój technologii niskoemisyjnych oraz zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń emitowanych do powietrza z transportu nastąpi ograniczenie emisji i deponowania zanieczyszczeń w glebie. Rozwój sieci kanalizacyjnej zapobiegnie niewłaściwemu gospodarowaniu ściekami, które zagrażają jakości gleb. Działania inwestycyjne wpłyną negatywnie na zmiany w rzeźbie terenu oraz wzrost powierzchni uszczelnionych.

Podsumowanie oddziaływań na zabytki i dobra materialne

Pośredni pozytywny wpływ na zabytki będzie miało ograniczenie zanieczyszczeń powietrza, które powodują niszczenie budowli. Pozytywny wpływ na budynki będzie również miała ich termomodernizacja, która oprócz poprawy energochłonności powoduje zabezpieczenie przed niszczeniem. Większość negatywnych oddziaływań związana będzie z pracami modernizacyjnymi, podczas których może dojść do bezpośrednich mechanicznych uszkodzeń obiektów.

Wskazania działań minimalizujących i kompensujących oddziaływanie negatywne oraz inne możliwe warianty

W przypadku wystąpienia oddziaływań negatywnych danego działania na środowisko zaproponowano sposoby ich zapobiegania i ograniczania. Do najczęściej pojawiających się możemy zaliczyć dostosowywanie terminów prac do okresów lęgowych, stosowanie sprzętu powodującego jak najmniejsze zanieczyszczenie środowiska, sprawne przeprowadzenie prac, minimalizacja powstających odpadów

Monitoring skutków realizacji POŚ

POŚ określa zasady oceny i monitorowania efektów jego realizacji. W dokumencie zaproponowano wskaźniki ilościowe i jakościowe, które powinny pozwolić określić stopień realizacji poszczególnych działań. Ocena realizacji POŚ na podstawie wyznaczonych wskaźników wymaga dobrej współpracy wszystkich zaangażowanych instytucji i jednostek administracyjnych.

13 Wykaz skrótów

BaP	benzo(a)piren
EZGOK	Ekologiczny Związek Gospodarki Odpadami Komunalnymi
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	główny zbiornik wód podziemnych
JCWP	jednolite części wód powierzchniowych
JCWpd	jednolite części wód podziemnych
KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
MBP	mechaniczno-biologiczne przetwarzanie odpadów
MŚ	Ministerstwo Środowiska
OZE	odnawialne źródła energii
PEM	pole elektromagnetyczne
PM10	pył zawieszony o średnicy ziaren do 2,5 mikrometra
PM2,5	pył zawieszony o średnicy ziaren do 10 mikrometrów
POŚ	program ochrony środowiska
RIPOK	regionalna instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
ZZR	Zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii
ZDR	Zakład dużego ryzyka wystąpienia awarii

14 Spis tabel

Tabela 1. Główne cele i kierunki POŚ	9
Tabela 2. Klasyfikacja strefy świętokrzyskiej wg kryterium ochrony zdrowia i roślin.....	18
Tabela 3. Klasyfikacja strefy świętokrzyskiej wg kryterium ochrony roślin	18
Tabela 4. Ocena stanu JCWPd	20
Tabela 5. Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.....	21
Tabela 6. Zestawienie istniejących oczyszczalni ścieków.....	21
Tabela 7. Ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni.....	22
Tabela 8 Regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych w Regionie 5 Gospodarki Odpadami Komunalnymi na terenie gmin będących członkami EZGOK oraz instalacje przewidziane do zastępczej obsługi tego regionu	24
Tabela 9 Składowiska odpadów na terenie gmin należących do EZGOK	25
Tabela 10 Wybrane kryteria oceny wpływu POŚ	38
Tabela 11 Charakter prawdopodobnych oddziaływań – oznaczenia.....	39
Tabela 12 Wykaz zastosowanych wskaźników i ich skrótów	39

Tabela 13 Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla Ekologicznego Związku Gospodarki Odpadami Komunalnymi z siedzibą w Rzędowie na lata 2021 – 2024 z perspektywą do 2028 r.”..... 40

15 Spis załączników

Zał. nr 1 Pismo Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Kielcach w sprawie uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie

Zał. nr 2 Pismo Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach w sprawie uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie

Zał. nr 3 Oświadczenie autora